

ביתר ע.	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	חיפה	מודיעין ע. ³⁰	בני ברק	ירושלים	עיר
18:20	18:28	18:36	18:27	18:19	18:27	18:28	18:34	18:20	כניסת שבת
19:31	19:31	19:32	19:32	19:32	19:33	19:32	19:33	19:31	יציאת שבת
20:11	20:06	20:10	20:09	20:10	20:09	20:10	20:08	20:11	ר"ת

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

פרשת וילך כ"ט אלול - ו' תשרי | דף היומי - מנחות ל - לו | משנה ברוכה - מחילה סימן שכיג עד סימן שכי"ד טעף ד' | מוסר - זכר למרים מחילה פרק ט' פרק י"ב 'והנה אחרי' | קנין חכמה - מסילת ישרים פרק י"ט 'ונחזור לענין השבת' עד 'הענין הג' הוא הקנאה'

יום חמישי כ"ו אלול תשע"ה | פניני פרשת נצבים | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

נער צעיר הייתי, כשה'חפץ חיים' זצ"ל הגיע לעירנו, קריניק. שכרו את האולם הגדול ביותר בעיר, והמוני היהודים גדשו את האולם הענק מפה לפה, עד כדי כך דחוס היה, שכאשר הגיע, לא יכלו לפלס לו דרך בקהל! הושיבוהו על כסא, והעבירו אותו מעל לראשי האנשים מיד ליד, עד שהגיע לבימה. בחולשתו הרבה לא היה בכוחו לומר יותר מכמה מילים, ואני זוכר כל מילה

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, על דבריו המרטיטים של בעל ה'חפץ חיים'

שנינו (ברכות ד ע"א): "לולא האמנתי לראות בטוב ה' בארץ החיים", תנא משמיה דרבי יוסי, למה נקוד על, "לולא" [פרש רש"י: לדרוש את הנקודה, שהיא ממעטת את משמעות הכתוב. לומר שלא דבר ברור היה לו, לראות בטוב ה'. "לולא", לשון: אם לא].

אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: 'רבונו של עולם, מובטח אני בכך שאתה משלם שכר טוב לצדיקים לעתיד לבוא, אבל איני יודע אם יש לי חלק ביניהם אם לאו, שמא יגרום החטא' - ואם דוד המלך פחד, אנו מה נענה אחריו? נער צעיר הייתי כשה'חפץ חיים' זצ"ל הגיע לעירנו קריניק, במסגרת המסע המפרך שערך לעת זקנותו, לעורר לתרום ל'ועד הישיבות' שייסד. הישיבות הגיעו באותם ימים עד לפת לחם, פשוטו כמשמעו, וה'חפץ חיים' ייסד את הוועד שיתמוך בכל ישיבה כצרכיה. לקראת בואו שכרו את האולם הגדול ביותר בעיר, והמוני היהודים גדשו את האולם הענק מפה לפה, לחזות בצדיק הנערץ. עד כדי כך דחוס היה, שכאשר הגיע לא יכלו לפלס לו דרך בקהל! הושיבוהו על כסא והעבירו אותו מעל לראשי האנשים, מיד ליד, עד שהגיע לבימה.

זקן מופלג היה, וחלש מאד. את המסע ערך במסירות נפש להחזקת התורה. בחולשתו הרבה לא היה בכוחו לומר יותר מכמה מילים שנשמעו בחדרת קודש, ואני זוכר כל מילה: "מורי ורבותי - הגמרא אומרת (קדושין מ ע"ב, סנהדרין ז ע"א), שאין תחילת דינו של אדם אלא על דברי תורה. זו השאלה הראשונה שעליה נדרש לענות לאחר מאה ועשרים. כמה למדת? וכמה תמכת בלומדי התורה? מה נענה ליום הדין?", ופרץ בבכי, וכל הקהל אתו! מה תקוותנו, אם כבר בשאלה הראשונה נעמוד במבוכה, בלא תשובה? "לולא האמנתי לראות בטוב ה' בארץ החיים"

שנינו (ברכות ד ע"א): למה נקוד על "לולא"? - 'אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם, מובטח אני בכך שאתה משלם שכר טוב לצדיקים לעתיד לבוא, אבל איני יודע אם יש לי חלק ביניהם, אם לאו. שמא יגרום החטא'.

אל לנו לדאוג לדוד המלך, מקומו בעולם הבא מובטח. אבל חרדה זו צריכה ללוות כל אחד מאתנו!

ה'חפץ חיים' זצ"ל נכנס פעם לבית הכנסת, וראה שהמתפללים מגחכים. "מה הענין?", שאל. סיפרו לו שבאיישישוק, מהלך כמה עשרות קילומטרים מראדין, מתקיים יריד. סוחר ירדין נסעו למכור ולקנות. והנה הגיע משוגע

העיירה, עייף ויגע, והכריז: "באתי מהיריד!" רגלי הלך וחזר. התעניינו "מה לך וליריד?" והרים ידו, אגודלו צמודה לאצבעו: "בקש שם מסוחר קמצוץ טבק להרחה, וקבלו!", צהל: "עשיתי את העסק הטוב ביותר! כולם שלמו כסף עבור סחורתם, ואני קבלתי חינם!" הצדיק את המוניטין שלו כמשוגע: "לכתת רגלים עד איישישוק, בעבור קמצוץ טבק?!", נד 'החפץ חיים' בראשו, ועצב ניבט מעיניו: "עד שלועגים לו, נרחם על עצמנו!". לא הבינו, והסביר: "הנשמה הקדושה מקורה בגבהי מרומים. השתלשלה דרך כל העולמות עד עולמנו, לשם מה, מדוע? - כי כאן היריד, כאן אפשר ללמוד תורה ולסגל מצוות, לעמוד בניסיונות ולרכוש סחורה יקרה ונכבדה שמשלמים עליה שכר עצום ורב, נצחי ומאיר, בעולם העליון. יום יבוא, ותשוב למקורה. יקדמוהו בענין: 'מה הבאת מהיריד בו שהית?' ומה תראה, קמצוץ טבק?!"...

(מתוך 'הגדת' אלול וראש השנה)

מתרגש ביותר היה בעת ברכת התקיעות, וכששמע ת"ח אחד אומר לחברו: 'זכי בברכת אשר יצר וכדו' הנך ג"כ מתעורר כל כך? ולמה זה נרעשת בברכה זו דוקא?' - נודעזע ואמר בסערת רוח: 'היאך מלאו לבו של אותו ת"ח לצנן התעוררותו של אדם בזמן נעלה כזה?'

לקט מיוחד על התפילות ומנהגי ראש השנה, של מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל

כשאוכלים את הסימנא טבא

ובהיה"ר שנהגו לומר אז, אמר רבנו על המין הראשון: "יה"ר מלפניך ד' או"א" וכו', ואח"כ אמר לפני כל מין "יה"ר מלפני אבינו שבשמים" וכו', כהנוסח שהדפיס הרח"י יעקובזון ז"ל ב"סימנא טבא". ואמר דאע"פ שמשמעות לשון הפוסקים שיש להזכיר שם שמים על כל מין ומין, מ"מ כיון דקשה לנו לכוון כראוי בהזכרת השם, הכי עדיף (ובבית רבנו אכלו הסימנים גם בליל ב' דר"ה, אך לא בעסק כבליל א').

להתפלל ותיקין

והוסיף רבנו שמה שנהגו רבים בזמננו להתפלל בימי ר"ה כותיקין (וכן נהג רבנו בשני ימי ראש השנה), אין זה מפני שרוצים להשכים קודם שיאיר האור [כהמנהג שזכר ב'מטה אפרים' סי' תקפ"ד ס"א (עיין 'אלף המגן' שם סק"א)], שהיו משכימים לבוא לבהכ"ס קודם עלות השחר], אלא מפני שהתפילה כותיקין מהודרת, ובר"ה משתדלים להדר בתפילה, כמו שמצינו בכמה הלכות שהזכירו הפוסקים להשתדל להדר בימים יותר ובפרט בר"ה (ומ"מ בתשובה לאברך מתלמידי אמו, שתפילה בישיבה כשהיא באופן מסודר ובכוונה יתירה, ע"פ הנהוג בישיבות הק', עדיפה מתפילה כותיקין).

בסעודה

ובסעודת ראש השנה היה רבנו לומד עם המסובים משניות מס' ראש השנה, פרק בכל סעודה, וביארן בשפה ברורה להבנת כל המסובים (ולא זימרו בשעת הסעודה כבשאר שבת ויו"ט). ובשבתות שלפני ר"ה לימד בשעת הסעודה במ"ב הלכות ראש השנה, כמנהגו ללמד בכל שבת הלכות שבת והלכות חג בחג, מתוך ספר משנה ברורה. ובשאר שעות היום עיין בפיוטים שבמחזורים, ובפירושים ודרושים שנדפסו מגדולי הדורות עליהם.

ההתרגשות בתקיעות

אירע פעם בר"ה שסיפר אחד המסובים על שולחן רבינו על תלמיד חכם פלוני, שראה את אחד המתפללים מתרגש ביותר היה בעת ברכת התקיעות, ואמר לו: "זכי בברכת אשר יצר וכדו' הנך ג"כ מתעורר כל כך? ומאי אולמיא דהאי מהאי, הלא חיובם שווה, ולמה זה נרעשת בברכה זו דוקא?", ובשמוע זאת רבנו נודעזע ואמר בסערת רוח: "היאך מלאו לבו של אותו ת"ח לצנן התעוררותו של אדם בזמן נעלה כזה?". ולא נתקררה דעתו זמן רב ממאורע זה. ובעובדא נוספת ששמע רבנו מפי תלמידו הערה כגון דא, הוכיחו רבנו

אלול

מרגלא בפומיה דרבנו לומר בחודש אלול, כי שם החודש מורה על עניינו, שהרי שמות החודשים עלו מבבל, ובלשון ארמית משמעות התיבה היא חיפוש ופשפוש, כדמתרגמינן קרא ד"ויתורו את ארץ כנען" - "ויאללון ית ארעא", וזו תעודתו של חודש אלול, שיפשפש כל אחד במעשיו ובמדותיו לתקן כל הצריך תיקון. ולבני תורה היה רגיל לעורר בחודש אלול, שיש להיזהר במשנה זהירות על כל המעשים, לפי שהמון העם לומד ונגרר אחריהם. והיה חוזר רבות על דבריו המרטיטים של רבו הגרא"ז מלצר ז"ל, באחת השיחות שנהג לומר בשבתות חודש אלול לאחר מנחה: בקדושינ ל"ג ע"ב השו"ח ז"ל גברא רבה לספר תורה, והנה נהגו העולם שכאשר מוצאים פסול בספר תורה, כורכין החגורה מעל המעיל, ולא תחתיו, לסימן שפסול הוא, וכאילו מכריז הס"ת ואומר: 'ספר שאינו מוגה אני, ואל תלמדו מתוכי בכמה חגורות'. כך זקוקני לחגור את עצמי, כדי להכריז קבל עם ועדה: 'אל תטעו בי ללמוד ממעשי', וכמו שאמרו אוי לו למי שהעולם מטעין בו. עכ"ד. והיה רבנו מטעים שניכר היה בדבריו, שנאמרו בשברון לב ובבכיה רבה, שהרגיש כן באמת בענוות צדקו, שאינו ראוי שילמדו ממעשיו, ואנן מה נענה אבתריה.

האם להושיט יד בברכת שנה טובה

ובראש השנה אחר התפלה כתבו הפוסקים סי' תקפ"ב, שמברך כל אחד לחברו 'לשנה טובה תכתב ותחתם'. ואמר רבנו שלא היה נהוג במקומותינו לברך בהושטת יד, אלא לבא מן הדרך ובזמני שמחה. והוסיף ששמע מבעל ה'חזון איש' זצ"ל, שאמר בדרך צחות: "ידו של אדם אינה כהפקר שיתפסנה כל אחד כחפצו" (ועל הגאון מוהרשא אלפנדרי ז"ל אמר רבנו, שהקפיד ביותר שלא ליתן יד, באמרו דלא מצינו כן במקרא ובדברי חז"ל, והוא מחוקות הגויים). וכשניסה פעם אחת לנשק את יד רבנו, נרתע לאחוריו, אך מידי הצטדק לפני אותו אדם ואמר, שבמדינותינו לא הורגלו כלל בכגון דא. ואף בזמני שמחה לא בירך את בני משפחתו בהושטת יד, וגם על כך אמר בשם החזו"א זצ"ל: "לקרובים אין אנו נוהגים בהושטת יד" (אולם אחת בשנה, בערב יום הכפורים לפנות ערב, לאחר ברכת הבנים בבית אבי רבנו הגרח"ל ז"ל - אשר בירך אז את כל יו"ח בבכיה והתעוררות עצומה - נהגו לנשק יד האב וכן יד האם).

מה מברכים לשנה טובה...

ונוסח מחזורים ישנים "לשנה טובה תכתב ותחתם", וכהמג"א, וכן העתיקו הפוסקים. ובח"א (כלל קל"ט ס"ה) כתב, שנוהגין לברך שיכתב ויחתם לאלתר לחיים טובים. וב'אלף המגן' שעל ה'מטה אפרים' סי' תקפ"ב אות מ', כתב בשם אחרונים: "לשנה טובה תכתב ותחתם לאלתר לחיים טובים ולשלום" (ואולי הוא צרוף ב' הנוסחאות). וכן נהגו רבים. ורבנו היה מאחל בימים אלו לבאים להתברך מפיו: "גוטע גזונטע יאהרן", וכן "שנה טובה ומתוקה", והוסיף: "כל מה שנגזר מן השמים טוב הוא, אלא שאיחולנו הוא שנרגיש את טובם ומתיקותם בפועל!".

ופעמים רבות היה רבנו משנן, שאם כי מטבע ברכת 'שהחינו' נתקנה על עניינים מיוחדים ומסוימים בלבד, מ"מ דעת לנכון נקל שבהזדמנות זו שמודה לד' על שהחינו והגיעהו לאותו זמן, ראוי ונכון שיעלה על לבו כל הטובות והחסדים שגמלהו ד', ויכלול בהודאה זו הודאה גם עליהם (ובפרט על דברים שיש עליהם ספק ברכת שהחינו). ופעם בליל א' דר"ה, בגשת אליו אחד ממידועי שבמהלך השנה שחלפה הבריא ממחלה מסוכנת, אחזו רבנו בידיו ואמר ברגש רב: "עומד אתה לקדש עתה על הכוס, ברך, אפוא, בכוונה ובהתעוררות ברכת 'שהחינו' וקיימנו והגיענו לזמן הזה, שיש לה לגבך היום משמעות יתירה!".

הגאון רבי מרדכי שולמן זצ"ל סיפר, שבמלחמת העולם הראשונה, היה ה'חפץ חיים' שולחו לראות בעתון מה החדשות ולומר לו. כשהיה הגר"מ חוזה, היה ה'חפץ חיים' אומר לו את כל החדשות מעצמו, והגר"מ השתומם על כך, ולא סיפר הדברים שסבר שלא יאמינו לו. עד שראה בסידור הגר"א, שמשרתיו שומעים מאחורי הפרגוד את שעתיד להיות, ומכריזים ברום עולם, והבין שהח"ח שמע את הכרזת המלאכים...

מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל על ה'חפץ חיים', התפילות והימים הנוראים

"וַיֵּאָתֵיבוּ כָל לְעֵבֶדְךָ"

זכיתי לשמוע כמה פעמים מרבינו, אודות הפה הקדוש של הח"ח, שכל היוצא מפיו יעשה.

רבינו מביא רבות מה שכותב 'חובת הלבבות': "החסיד רואה בלי עינים ושומע בלי אוזנים", ואת זה ראינו אצל ה'חפץ חיים'.

ה'חפץ חיים' נתקיים בו 'ככל היוצא מפיו יעשה', והטעם לכך, מפני שמירת פיו ושקידת תורתו, שהיתה גדולה עד למאד [ואף שהיו עוד מתמידים, אבל לא זכו לשמירת הפה כהח"ח].

כמו שסיפר בנו שכשחזרו מנסיעה הביתה, תיכף ומיד לקח הסטנדר ושקע בתוך הגמרא.

הח"ח היה איש קדוש, והגר"ר אלחנן וסרמן זצ"ל ב'קובץ שיעורים', כשמביא מרביותיו, כותב "מור"ר זצ"ל", והיחיד שכותב עליו 'קדוש' - זה הח"ח.

וכן מספר, שקבוצה של בחורים מראדין באה להפרד ממנו לפני שנוסעים לשיבת מיר. ואמר להם: "כשתחזרו כבר לא יהיה שמור לכם מקומכם בישיבה ללמוד ולישון", ולא הבינו מה כוונתו, הרי באו להפרד ממנו לשלום, שהרי עוברים ללמוד לשיבת מיר, ואיך יחזרו? ולבסוף לא עברה חצי שנה וכולם חזרו [לא נקלטו במיר], וכבר הפסידו את מקומותיהם...

הגראי"ל מלצר זצ"ל שלח את מרן הגרא"מ שך זצ"ל, לבקש ברכה מהח"ח עבור בתו שתיפקד בזש"ק, וברכס ונפקדו. לאחר זמן שאל הגרא"ז את הגרא"מ: "איך הח"ח אמר? שיהיה ילד או ילדים בלשון רבים?", ואל שאמר בלשון רבים. אמר: "א"כ אז יהיה להם עוד!". וכך הווה שנולד להם עוד ילד.

הגר"י אברמסקי זצ"ל שוחרר מסיביר בעיו"כ בשעה 9 בבוקר, והגר"א וסרמן זצ"ל פגשו וסיפר לו, שבשעה זו הח"ח זצ"ל אמר שלא עזר להם לגויים כלום, והרב דסלוצק השתחרר.

ור' אלחנן זצ"ל הסביר הענין שזו לא היתה נביאות, אלא הקב"ה הניח בפיו מה שצריך להיות!

הגאון רבי מרדכי שולמן זצ"ל סיפר, שבתקופת מלחמת העולם הראשונה היה ה'חפץ חיים' שולחו לראות בעתון מה החדשות ולומר לו. כשהיה הגר"מ חוזה, היה ה'חפץ חיים' אומר לו את כל החדשות מעצמו, והגר"מ השתומם על כך מהיכן יודע, ולא סיפר הדברים שסבר שלא יאמינו לו. עד שראה בסידור הגר"א בברכת 'יוצר' שמפרש מה שאומרים "ואשר משרתיו כולם עומדים ברום עולם" וגו' שהכוונה מפני שמשרתיו כולם עומדים ברום עולם, שומעים מאחורי הפרגוד את שעתיד להיות, ואח"כ משמיעים בקול ומכריזים את דברי אלוקים חיים וכו', והם יודעים ומכריזים ברום עולם, ע"ש. והבין שהח"ח שמע את הכרזת המלאכים...

כשה'חפץ חיים' הגיע לגיל שמונים, אמר שעד עכשיו חשש שאם ימות צעיר, עלול לגרום חילול ה' שכ"כ הרבה לכתוב על שמירת הדיבור, וכתב "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב נצור לשונך מרע" וגו'. ועכשיו שנעשה בן שמונים, כבר אינו צעיר, ושמה.

סיפר יהודי מכפר סבא, שלמד בראדין אצל ה'חפץ חיים', [שהתחיל ללמוד שם בתקופה שעדיין לא היו שם אף עשרים בחורים] שפ"א התאונן מישהו ל'חפץ חיים', שנצטונן, אמר לו ה'חפץ חיים' שאין הצינון היום אלא שכבר נצטננה תפילתו בראש השנה...

שבט תשע"ד: רבינו דיבר שבמשך החיים של בן אדם תמיד יש לו יום הדין, כשנולד - איך הוא יתפתח, בבר המצווה שוב יום הדין - איך יגדל, בשמונה עשרה לחופה - שוב יום הדין, ואח"כ שיהיו לו ילדים, וכו' כל ימי חייו.

בטש תשע"ד: רבינו דיבר שבמשך החיים של בן אדם תמיד יש לו יום הדין, כשנולד - איך הוא יתפתח, בבר המצווה שוב יום הדין - איך יגדל, בשמונה עשרה לחופה - שוב יום הדין, ואח"כ שיהיו לו ילדים, וכו' כל ימי חייו.

בטש תשע"ד: רבינו דיבר שבמשך החיים של בן אדם תמיד יש לו יום הדין, כשנולד - איך הוא יתפתח, בבר המצווה שוב יום הדין - איך יגדל, בשמונה עשרה לחופה - שוב יום הדין, ואח"כ שיהיו לו ילדים, וכו' כל ימי חייו.

בטש תשע"ד: רבינו דיבר שבמשך החיים של בן אדם תמיד יש לו יום הדין, כשנולד - איך הוא יתפתח, בבר המצווה שוב יום הדין - איך יגדל, בשמונה עשרה לחופה - שוב יום הדין, ואח"כ שיהיו לו ילדים, וכו' כל ימי חייו.

בטש תשע"ד: רבינו דיבר שבמשך החיים של בן אדם תמיד יש לו יום הדין, כשנולד - איך הוא יתפתח, בבר המצווה שוב יום הדין - איך יגדל, בשמונה עשרה לחופה - שוב יום הדין, ואח"כ שיהיו לו ילדים, וכו' כל ימי חייו.

בטש תשע"ד: רבינו דיבר שבמשך החיים של בן אדם תמיד יש לו יום הדין, כשנולד - איך הוא יתפתח, בבר המצווה שוב יום הדין - איך יגדל, בשמונה עשרה לחופה - שוב יום הדין, ואח"כ שיהיו לו ילדים, וכו' כל ימי חייו.

בטש תשע"ד: רבינו דיבר שבמשך החיים של בן אדם תמיד יש לו יום הדין, כשנולד - איך הוא יתפתח, בבר המצווה שוב יום הדין - איך יגדל, בשמונה עשרה לחופה - שוב יום הדין, ואח"כ שיהיו לו ילדים, וכו' כל ימי חייו.

בטש תשע"ד: רבינו דיבר שבמשך החיים של בן אדם תמיד יש לו יום הדין, כשנולד - איך הוא יתפתח, בבר המצווה שוב יום הדין - איך יגדל, בשמונה עשרה לחופה - שוב יום הדין, ואח"כ שיהיו לו ילדים, וכו' כל ימי חייו.

בטש תשע"ד: רבינו דיבר שבמשך החיים של בן אדם תמיד יש לו יום הדין, כשנולד - איך הוא יתפתח, בבר המצווה שוב יום הדין - איך יגדל, בשמונה עשרה לחופה - שוב יום הדין, ואח"כ שיהיו לו ילדים, וכו' כל ימי חייו.

בטש תשע"ד: רבינו דיבר שבמשך החיים של בן אדם תמיד יש לו יום הדין, כשנולד - איך הוא יתפתח, בבר המצווה שוב יום הדין - איך יגדל, בשמונה עשרה לחופה - שוב יום הדין, ואח"כ שיהיו לו ילדים, וכו' כל ימי חייו.

בטש תשע"ד: רבינו דיבר שבמשך החיים של בן אדם תמיד יש לו יום הדין, כשנולד - איך הוא יתפתח, בבר המצווה שוב יום הדין - איך יגדל, בשמונה עשרה לחופה - שוב יום הדין, ואח"כ שיהיו לו ילדים, וכו' כל ימי חייו.

תפילה וברכה

בספרי רבינו ישנם דברים רבים, נפלאים וגבוהים, על עבודת התפילה. בחרנו להעתיק כמה קטעים מפנקס שכתב רבנו לעצמו, ומזה נלמד גודל דוגת קדושת רבינו בעבודת התפילה ובכלל עבודת ה', וכן רשימה שרשם רבינו לעצמו, כמה מצוות שיש בברכה ראשונה של שמו"ע.

בזמן שאדם עומד בתפילה (וכן בכל המצוות, אלא דבתפלה יותר עלול להתרגש אם אך ישים לב), יהי נדמה בעיניו דכל העולם עומד ומצפה עליו, דבלי זה יחסר לכולם אור או מזון או מים וכל מיני דברים, והוא צריך לפרנס כולם, דבמעשיו הוא משפיע ומכריע בזה כל העולם לכף זכות, ומה שיותר יכוון ותצא תפילה יותר מעומקא דלבא, יותר יוכרע העולם לחסד, על ידי שיושפע שפע בכל הבריאה כולה לחסד.

להרגיל עצמו להרגיש אושר בשעת תפילה וכן בלימוד התורה ובכל המצוות, ולכל הפחות בשעת תפילה.

אין לנו מושג מהו גודל הענין של עניית 'אמן'. משל לאחד שחוץ על איזה כפתור כאן, והמכונה כותבת במקום אחר לגמרי, כן העונה 'אמן', עונה כאן ופועל הרבה למעלה.

למחרת ימים נוראים אמר רבינו ברגש רב: "כאשר שרים כל הקהל ביחד בתפילת ימים נוראים את הקטע 'וַיֵּאָתֵיבוּ כָל לְעֵבֶדְךָ' יש בזה קידוש ה'!".

רבינו אמר למחרת יו"כ: "הקטע שבתפילת ימים נוראים 'וַיֵּאָתֵיבוּ כָל לְעֵבֶדְךָ', יש שם תוכן נפלא ודברים מיוחדים מאד, וכן 'קל אדון', וכן ב'אנעים זמירות', יש דברים נפלאים".

כשנכנסתי אליו לפנות בוקר אמר לי רבינו בדמעות: "אתה מביא איתך דברים טובים, שאתה אומר את הברכות בקול כדי שיענו 'אמן', כמה הקב"ה חפץ בברכה, אם המקלל את ה' חייב מיתה, אז מי שמברך את ה', להיפך, גדול הדבר! אין לתאר כמה אדם צריך לשמוח, שזוכה להגיד ברכה [וא"ל, הסתפקתי אם אני צריך לכוון בשם השם אדון הכל כשאתה אומר, אבל מסתמא אתה מכוון]".

אדמו"ר חסידי אמר שיש ללמוד מתינוק, שכשרוצים איזה דבר צריך לבכות לה'.

אמר רבינו: "בזמן האחרון חשבתי דכשאני זוכה לברך, הרי זה מרגש ומשמח, איך בנ"א הקטן הזה זוכה לדבר! נתאר לנו אם יעשו אסיפה והמלך יושב בתוכה ויבוא אחד ויאמר: 'אני רוצה לברך את המלך', בוודאי לא בנקל יקבל רשות לזה, כל ברכה וברכה - אושר שאין לדמות איזו הנאה, עוד ברכה

לה'.

אמר רבינו: "בזמן האחרון חשבתי דכשאני זוכה לברך, הרי זה מרגש ומשמח, איך בנ"א הקטן הזה זוכה לדבר! נתאר לנו אם יעשו אסיפה והמלך יושב בתוכה ויבוא אחד ויאמר: 'אני רוצה לברך את המלך', בוודאי לא בנקל יקבל רשות לזה, כל ברכה וברכה - אושר שאין לדמות איזו הנאה, עוד ברכה

לה'.

אמר רבינו: "בזמן האחרון חשבתי דכשאני זוכה לברך, הרי זה מרגש ומשמח, איך בנ"א הקטן הזה זוכה לדבר! נתאר לנו אם יעשו אסיפה והמלך יושב בתוכה ויבוא אחד ויאמר: 'אני רוצה לברך את המלך', בוודאי לא בנקל יקבל רשות לזה, כל ברכה וברכה - אושר שאין לדמות איזו הנאה, עוד ברכה

לה'.

אמר רבינו: "בזמן האחרון חשבתי דכשאני זוכה לברך, הרי זה מרגש ומשמח, איך בנ"א הקטן הזה זוכה לדבר! נתאר לנו אם יעשו אסיפה והמלך יושב בתוכה ויבוא אחד ויאמר: 'אני רוצה לברך את המלך', בוודאי לא בנקל יקבל רשות לזה, כל ברכה וברכה - אושר שאין לדמות איזו הנאה, עוד ברכה

לה'.

ושאלתי, שיש לי נדיב שיכול להוציא את הכולל מהחובות, והוא מוכן לשלם \$50,000 תמורת 1% עולם הבא של רבינו. רבינו ישב והתבונן בזה בשתיקתו הידועה, לכל הפחות כעשר דקות, עד שאמר לי: "איך קען מיך נישט ערלויבען צו שפילען מיט מיין עולם הבא!" (אני לא יכול לשחק עם העוה"ב שלי)

מעט מזעיר עבודת קודשו במצוות הצדקה, של כ"ק מרן גאב"ד מעלבארן וצוקללה"ה

"ותשובה ותפלה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה"

זוחלים כבר ורועדים מיום הדין הקרב ובא. התרוממות ניכרת על פני כל השופר מעורר הלבבות 'עורו ישנים משנתכם', 'ותשובה ותפלה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה!'

אם נרצה להעלות עלי גליון, גודל צדקת פזרונו של רבנו וצוק"ל, וכל מעשי הצדקה והחסד שיצאו מתחת ידו, למאות ולאלפים, יכלה הגליון והם לא יכלו, כאשר היה ידוע ומפורסם לאחד מגדולי התומכים והמסייעים לכל דבר שבקדושה.

המוני מכתבי בקשה הגיעו אליו לצדקה ולתרומה, והיה מקדיש הרבה זמן ומחשבה, כמה וכיצד לסייע לכל אחד. זאת מלבד מאות האנשים המשולחים, שהגיעו במשך השנים למאנטעווידיעיא ולמעלבארן לצורכי צדקה, שאז היה יורד מן ההר אל העם, ועושה מעשה שיצאו המשולחים מן העיר בסכומים גדולים ונכבדים. בפרט כשהמדובר היה איש חשוב, ת"ח או בנש"ק, שאז היה רבינו וצוק"ל מתלווה אליו בהכנעה רבה, הולך עמו לבתי נדיבי עם, ומשתדל עבורו במסירות נפש.

אך עיקר הצדקה של רבנו וצוק"ל היתה בקופה שהוא העמיד וחילק בעצמו משך השנים, וקודם פטירתו ציווה להקים ולכונן קופת צדקה זו, לקראת ירח האיתנים הבעל"ט, שתמשיך לשרת שנה בשנה. וכלשונו הזהב, שאמר למשב"ק הרה"ח ר' מרדכי זלמן פיקסלער הי"ו, טרם עזבו את העיר מעלבארן: "ממשיך זיין מיינע צדקות!". ואכן כבר עתה סובבים הגבאים אצל נדיבי לב, להתרימם להיות שותפים אין דעם רב'ס צדקות, בהעמדת והחזקת 'קופת רבנו'.

לפנינו כמה עובדות ופרטי סדר העבודה, במעשי הצדקה והחסד הללו, מפי הרה"ח ר' יואל גאלדבערג הי"ו, אחד מגבאי הקודש בצדקה זו:

"רבנו וצוק"ל הנהיג את נשיאותו ברמה ותיקן כמה תקנות גדולות, בין היתר השריש את עבודת הצדקה בין אברכי הקהילה, באומרו שאחד מיסודות היהדות הוא לעשות ולהיטיב למען הזולת. תמיד עודד אותם להתעסק במצות הצדקה. על פיו נתמנו כמה אברכים בתור גבאי קודש, אשר זכו על ידו במצוה רבה זו, להיות מסובבים בין בני העיר לאסוף תרומות העם, עבור קופת התמיכה לקראת ימי המועדים.

"אני הייתי אחד האברכים שמיד כמה חדשים אחרי חתונתי, כבר קרא לי רבנו וביקשני להצטרף ללגיונו של מלך, להיות מגבאי הקודש הללו. מאז, כבר עברו י"ז שנים, שזכיתי בעזהש"ת ליטול חלק ולהיות שותף עם רבנו וצוק"ל בצדקת פזרונו, ולהרים כסף תרומת ד' לטובת קופת הצדקה שלו. "פעמיים בשנה, לקראת חג הפסח ולקראת ירח האיתנים (תשרי), היה רבנו וצוק"ל מחלק תמיכותיו. אבל אנו, הגבאים, היינו עסוקים במצוה זו במשך כל השנה! כי מיד אחר עבור חג הפסח, כבר הוצרכנו לדאוג על הכנסות לחודש תשרי, ומיד אחר חלוקת תשרי, להתחיל לקבץ נדבת חג הפסח וחוזר חלילה.

"אחר חג הפסח היה רבנו וצוק"ל רגיל לומר לגבאים: 'זיבן וואכן ציילט מען, דריי וואכן קלאגט מען, פיר וואכן בלאזט מען, און עס איז שוין ראש השנה!!!! מען דארף שוין אנהויבן זעהן עס זאל זיין געלט צו טיילן!!!!' (תרגום חופשי: שבעה שבועות סופרים, שלושה שבועות מקוננים, וזה כבר ראש השנה!! צריך כבר להתחיל לראות שיהיה כסף לחלק!!)

"זכורני, שבתחילה כשנתמנתי על ידי רבנו להיות בין הגבאים, הבאתי לפניו את מעות המעשר שלי. אבל רבנו לא הסתפק בזה, ואמר לי: 'מען דארף אליינס גיין פאר יענעם, עס איז א גרויסער תיקון!' (צריך הכל ללכת עבור השני, זה תיקון גדול).

"ובאמת, היה נאה דורש ונאה מקיים, במעשיו המפורסמים לצדקה ולחסד

בטרחת הגוף ובטלטולא דגברא רבה דכוותיה, שבעצמו היה מחזר על הפתחים, הן אצל אנשי קהילתו ובאי בית מדרשו, והן אצל אלו שהתפללו בשאר בתי מדרשות.

"אחד מאלו שרבנו וצוק"ל היה עולה אליהם אמר לי פעם, אשר בכל פעם שבא אליו רבנו לקבל תרומתו לצדקה, היה רגיל רבנו לומר: 'חז"ל דורשים על הכתוב (דברים ט"ז, י"א): 'ושמחת לפני ד' אלקיך, אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך, והלוי אשר בשעריך, והגר והיתום והאלמנה'; אמר הקדוש ברוך הוא: 'לי יש ארבעה בני בית: הלוי, הגר, היתום והאלמנה. ולך יש ארבעה בני בית: בנך, בתך, עבדך ואמתך. אם אתה משמח את שלי, אני משמח את שלך', ע"כ.

"והיעיד אותו אחד ששמעו כן מרבנו כמה וכמה פעמים, עד שכל כך נכנסו הדברים לליבו ועדיין מצלצלים באוזניו עד היום הזה!"

"הנתינות שחילק רבנו מקופת הצדקה, היו תמיכה קבועה לכל כלי קודש, וחוף מהם היו תמיכות נפרדות לכל נצרכי העיר כפי מצבם ודוחקם. בתחילה היה רבנו וצוק"ל מחלק בעצמו הקאנווערט'ן (המעטפות) עם הכסף, ולפעמים לא חתם שמו עליו, כדי שלא ידע המקבל מי נתן לו, ותהא צדקה במתן בסתר.

"אך בשנה האחרונה לימי חייו, שכבר לא עלה בידו לחלק את הצדקות בעצמו, מסר לי שמות האנשים שצריכים לקבל מעות צדקה, וכמובן שציווה עלי שהכל ב'בל יגיד', וגם הורה לי איזו מהן לא לרשום שמו רק לשים בדואר על יד ביתם.

"כך התאמץ רבנו במצוה זו, ובעצמו התקשר להקיץ אותי בבוקר, כדי שאזדרז להספיק לאסוף הצדקה בכל מנייני שחרית. וליתר שאת, עוד בלילה שלפניו, היה מתקשר אלי לבקש שהטלפון יהיה מוכן אצל מטתי, כדי שאוכל להתעורר בבוקר מיד, ושלא נפסיד ח"ו אפילו יום אחד! כשהיה מתקשר להעיריני בבוקר, היה שווה להתעורר רק בשביל לשמוע מתיקות לשונו אז, שהיה מנגן בקול שיר: 'עורו נא! עורו נא! שטייטס אויף לעבודת הבורא!!'. "כשפעם אחת אירע שלא עלה בידי לאסוף צדקה בביהמ"ד, ורבנו וצוק"ל ראה שלא באתי אליו כדרכי בתפילת שחרית, שאל אותי אחר כך בדרך צחות: 'ביסט ברוגז אויף מיר? ביסט נישט געקומען היינט נעמען צדקה פון מיר?!' (אתה ברוגז איתי? לא באת לקחת צדקה ממני?), ומיד הורה לי להשלים מה שהסרתי ולאסוף צדקה ביום אחר.

"בכל שבוע, כשמסרתי לרבנו את הכסף שאספתי, היה מאציל עלי מברכות קדשו לרוב. ופעם אחת כשהבאתי לפניו כסף שנאסף שלושה שבועות, אמר

המשך בעמוד הבא <<<

”רבו נתגלה לו פעם אחת בחג הסוכות. היה זה כאשר ישבתי בסוכה בהקיץ, והנה בא אלי לבוש מלבושים טובים ויקרים בכל גופו, אך ראיתי כי רגלי יחפות ממש. ונבהלתי בראותי זאת, ושאלתי ע”ז, והשיב לי: ‘כל לבוש, הוא בבגדים היקרים וחשובים, כי כן הלבשתיו בעוה”ז בעסק מצוות ומעשים טובים שעשיתי, אך רגלי יחפות המה, עבור כי קלקלתי בעה”ז, ומנעתי רגלי מלרוץ לדבר מצוה לגבות צדקה ולחזור על פתחי נדיבים עבור עניים!!!. ואני כשומעי זאת מרבי ומורי, אשר רבו הקדוש מעולם העליון אמר לו כדברים האלה, נתעוררתי מאד על ענין זה להשתדל בכל כח ועוז, לילך ולחזור על פתחי נדיבים עבור עשות טוב וחסד!’ ע”כ.

”וסיפור הזה היה תמיד רבנו זצוק”ל, מראה לכל העוסקים בצרכי ציבור ומסבבים על מצוות צדקה כדי לחזקם ולעודדם על רוב זכויותיהם”.

לסיום, נציין הנהגה מיוחדת שהיתה לרבנו זצוק”ל, שכל מעות הצדקה שהיה מקבל, היה נותן תמיד בכיס השמאלי, ונימוקו עמו מפני שצריך להגביר החסדים על צד שמאל!

ומי יבוא בסוד קדושים.

פעם שמת לי לב שיש יהודי אחד, שמגיע בכל שבוע לקחת נדבה הגונה מרבנו זצוק”ל, ול”ע היה הלה מאוד רחוק מיהדות, בקושי ידע שהוא יהודי. כך היתה דרכו משך תקופה ארוכה, בכל שבוע היה מגיע ומתקבל בסבר פנים יפות, ובכל פעם היה רבנו שואל בשלמו ואיך עבר עליו השבוע. אח”כ היה מקבל מתנתו בעין יפה. ואם אירע שרבנו לא היה בביתו, היה הלה דורש בשבוע הבא לקבל כפול... היה לי לפלא על העני הזה, ובהזדמנות שאלתי את רבנו מה העניין עם האיש הזה, וענה ואמר לי:

”בתחילה הייתי נותן לו כדי שתהיה זכות בשבילי, דהלא ידוע המעשה עם הרבי ר’ זושא זי”ע, שעשיר אחד ראה את עבודתו הגדולה והחליט לתמוך בו בסתר, ומאז היתה לו לעשיר זה רוב הצלחה בעסקיו. יום אחד לא מצא העשיר את הרבי ר’ זושא, ולכשחקר אודותיו, אמרו לו שנסע לרבו ה”ה המגיד ממעזריטש זי”ע. כיון ששמע העשיר שלרבי ר’ זושא יש רבי, א”כ מוכרח שהרבי יותר גדול ממנו. ומאז הפסיק תמיכתו לרבי ר’ זושא, והתחיל לתמוך בהמגיד ממעזריטש. וראה זה פלא - שפסקה הצלחתו בעסקיו. ולא הבין העשיר מדוע עתה אין הברכה שורה אצלו, ובא לשאול את הרבי ר’ זושא מדוע קרה לו כן. ואמר לו הר”ר: ‘כל זמן שתמכת בי בלי חשבונות, תמכו גם כך מן השמים בלי חשבונות. אבל כיון שאתה התחלת לדקדק מי הוא צדיק ובמי ראוי לתמוך, התחילו לדקדק גם עמך בזה, וראוי שאיך ראוי להצלחה’, ע”כ הסיפור. ולכן - המשך רבנו זצוק”ל - ‘אני תמכתי ביהודי זה אף שאין בו כלום, כדי שתהיה לו לזכות שהנני תומך גם במי שאין לו שום זכויות!’

”אבל אח”כ ראיתי שהנני טועה, כי פעם אחת אמר לי יהודי זה שהיה לו שבוע לא טוב ‘ומדוע ה’ מעניש אותי’ - כך דברי היהודי הלז. וכששמעתי זאת, ראיתי שיש בו הרבה דברים טובים, וידוע מעיקרי היהדות, כי ראיתי שיש לו אמונה בה’ אחד, ושהוא המנהיג את העולם ומשגיח בהשגחה פרטית על כל אדם, ואין שום מקרה בעולם, שהרי לך זרק חבילותי כלפי שמיא... וגם ראיתי שהוא מאמין בשכר ועונש, שה’ מעניש לרעים ונותן שכר לטובים, שהלא הבין שה’ מענישו... ועוד ראיתי שיש לו גם אמונת צדיקים, שהרי אמר לי דברים אלו, כיון שהוא חושב אותי לצדיק וידוע שצדיקים פועלים ישועות... א”כ כבר איבדתי מאז את הזכות הזאת, שאני נותן למי שאין בו כלום, ועכשיו אני נותן לו מתנה הגונה משום שהוא ראוי לזה!!!”

”ואגב אוסיף, שיהודי זה רצה לעזור לרבנו ולכן כל פעם שהיה מגיע, היה מכניס את דברי הדואר שהיו נמצאים בתיבת הדואר שמוחוץ לבית. ואם אני הייתי מכניס את הדואר באותו יום, היה רבנו מצווה עלי להשאיר שם כמה מכתבים, שיהיה ליהודי הזה מה להכניס, שירגיש שהוא עוזר, ושמגיע לו שאני ישלם לו!!!”

”אחת מן הזכויות שהיו לי בבית רבנו היה להכניס את דברי הדואר, ביניהם היו המון מכתבים של גוים המבקשים כסף למטרות שונות. ובפעם הראשונה שהכנסתי את המכתבים, התיישבתי ליד רבנו לעבור עליהם. הראיתי לו שיש כאן מכתבים של גוים שרוצים כסף, ואפשר לזרקם מיד, אך רבנו עצר בעדי, ואמר שצריך לבדוקם אחד אחד, כיון שיש ביניהם כאלה שיש לתמוך בהם. ”התחלתי לעבור עליהם, הוצאתי את המכתב הראשון, שהיה של איזה בית חולים במעלבארן, המבקשים תמיכה. אמר לי רבנו: ‘הרי אני הייתי באותו בית חולים, ובור ששתית ממנו אל תזרוק בו אבן, וצריך להכיר להם טובה! שים מכתב זה בצד כי חייבים לשלוח להם!’”

”הוצאתי המכתב השני, שהיה של איזה מכון לחקר חולים מסוים,

לי: ‘על זאת הנני מברך בברכה המשולשת בתורה: יברך ה’ וגו’.”

”כשהלכתי לקבל ברכת הקודש, קודם עוזבו אותנו בשבוע האחרון לשהותו במעלבארן, הורה לי: ‘אל תפסיק מקיבוץ הממון לצדקה, אלא תמשיך ביתר שאת, וקודם הימים טובים של חודש תשרי הבעל”ט, תשב יחד עם ר’ מרדכי זלמן (פיקסלער - המשב”ק), ותעשו יחד החשבונות לחלק לנצרכים כמדי שנה בשנה, עכ”ד.”

”יתתי לי שזכיתי ליקח חלק בצדקתו זו, מי יתן ואוכל להמשיך בעבודת הקודש, וזכות זו תעמוד לי להיושע בכל טוב”.

כמה עובדות והנהגות במצוות הצדקה, מפי המשב”ק הרה”ח ר’ מרדכי זלמן פיקסלער הי”ו:

”כאשר ידוע שהייתי שותף בהחזקת העול בכלל ‘בית יוסף’, רבנו זצוק”ל היה שואל ומברר אם יש מספיק הכנסות, והיה מברכני תמיד בעצות טובות, היאך להצליח לאסוף ממון רב בעבור הכולל, ואף הציע בכל פעם דרכים, מה לעשות עתה בשביל ההכנסות לכולל, כגון לעשות גורלות או טשיניז אוקשען, להדפיס ספרי תלמידי בעש”ט ה’ק’, או דינער וכדומה. ואף כשהדפיס את ספר התהלים עם פירוש ‘ויצב אברהם’, הקדיש את כל ההכנסות לכולל ‘בית יוסף’. תמיד היו עיניו וליבו שם, לראות אם יש בידו איך לעזור ולהעמיד את הכולל על עומדו כראוי.

”בסוף נשאר רק כמה מכתבים בודדים, של אלו המטפלים בצמחים ומבקשים עזרה למען העצים ולמען האוויר הנקי בעולם, ועוד כמה דברים שאין בהם חפץ... אך רבנו זצוק”ל לא ויתר”

”פעם אחת היה הכולל במצב דחוק מאוד, ובס”ד נפלה ברעיוני עצה טובה; באתי לנדיב אחד ושאלתי אם ירצה לרכוש 1% מהעולם הבא של רבנו זצוק”ל, בעד סך \$50,000 לטובת כולל ‘בית יוסף’. הלה הסכים, אבל בתנאי שיקבלנו כתוב וחתום על ידי רבנו. באותו יום אחר מעריב, לקחתי את רבנו לביתו שיכול מאוד להועיל למען הכולל, ויוציא את הכולל מהחובות וכו’ וכך הארכת, עד שסיפירי שהוא מוכן לשלם \$50,000 תמורת 1% עולם הבא של רבנו. ”רבנו ישב והתבונן בזה בשתיקתו הידועה, לכל הפחות כעשר דקות, עד שאמר לי: ‘איך קען מיך נישט ערלויבען צו

שפילען מיט מיין עולם הבא!’ (אני לא יכול לשחק עם העוה”ב שלי!)

”אבל בזה לא תם הענין, כי עתה הרגיש רבנו יותר צורך לדאוג למלא חלל זה... והתחיל לתת לי עצות טובות איך להשיג בדרכים אחרות ממון זה. עד שלבסוף נמצאה דרך לשלם את החובות ולהמשיך הלאה.

”מעשה יקר על עבודת צדקתו של רבנו, היה באחת הפעמים שנסע לארה”ב, כדי לסבב על פתחי הנדיבים בניו יארק, למען כולל ‘בית יוסף’ שהקים באויסטרליע, ערב אחד בשהותו במאנסי יצ”ו היו גשמים עזים ורוחות חזקות, והוא יצא לבית אחד הנדיבים בקור ובגשם. אותו נדיב מיד הכניס את רבנו לביתו, והתנצל שלא היו צריכים לטרוח בכזה קור קשה, כי הוא היה יכול לבוא לבית רבנו.

”רבנו זצוק”ל ענהו באהבה שהוא בא לביתו בשביל לקנות מנעלים לרגליו... השומעים כמובן לא הבינו דבריו. והבעה”ב אמר שאין הוא סוחר של נעליים כלל... והסביר להם רבנו על פי המובא בספה”ק, שכאשר אדם הולך למען אחרים, הרי בזה עושה לעצמו מנעלים לעולם הבא!!! ולכן הטרחתי עתה לבוא כדי לעשות לעצמי מנעלים לעוה”ב!!!”

”ולחיבת הקודש נעתיק בזה המעשה המופלא מספר ‘ארך אפים’, שמספר על הרב הגאון ר’ יצחק שור ז”ל, שסיפר שרבו הרה”ג ר’ ארון מק”ק טיימניץ צוקל”ה נתגלה לו פעם בהקיץ, וז”ל:

"לא תכנס", קבע הלה. "זה תורי!". בקוצר רוחו ומרידותו, הפטיר כלפיו: "הרי אתה שמן וחזק, מה יקרה אם תחכה עוד קצת"? הלה נפגע, זקר לעומתו את אצבעו ואמר: "הלוואי שתרוזה כמו האצבע שלי!"

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א, על זהירות הנדרשת בבין אדם לחברו

לא מלאו לבו להכחיש, והודה על האמת. מתחזה הוא. קרא רבי זלמלה בנהמת לבו: "כמעט והכשלתי! הייתי מבקש ממך מחילה ונגרע, בעוד עווני בתקופתי..."

בכה באין הפוגות, וכבר חשב ללכת לכל בתי הכנסיות והמדרשות, לעלות על הבימה ולהתוודות ולבקש מחילה בלב נשבר, פן ואולי ימצא שם אותו אדם ויסלח...

נודע הדבר לרבו, הגאון מוילנא זצ"ל, וקרא לו. הראהו מה שכתב ה"חובות הלבבות" (שער התשובה פרק י), שאם חטא אדם לחברו ועשה כל שביכולתו לאתרו ולמצאו כדי לבקש מחילתו ולא עלה בידו, ייתן הבורא יתברך בלב הלה למחל לו באשר הוא שם, ושקטה רוחו.

עוד זאת כתב שם רבינו הרמ"א, שהמוחל לא יאזכר מלמחול. וגם זו עצה נפלאה לזכות בדין, שהרי משפטי שמים במידה כנגד מידה (סטה ח ע"ב), ש'המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים' (שבת קנא ע"ב) ו'המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו' (ראש השנה ז ע"א). ואם כן, המוחל לחברו ימחלו לו, היש עסקה טובה מזו?

ונספר: במלחמת תשכ"ז עשו כל שונאי ישראל, ממזרח ומערב מצפון ומדרום יד אחת, זממו להשמיד להרוג ולאבד, היה לא תהיה. הפחד היה נורא. כידוע, הכשירו חמישים אלף חלקות קבורה, למקרה שההתקפה תהדף, כי אם לאו, חלילה, לא יהא שריד ופליט רחמנא לצלן. ובעוד עיקר המערכה ניטשת בדרום, ברצועת עזה ומדבר סיני, החלה ההפגזה על ירושלים. יושביה ירדו למקלטים, ושועו לרחמי שמים.

בני ישיבת מיר הסתופפו במקלט ענק בשכונת 'בית ישראל' יחד עם תושבי השכונה, ולפתע נשא ראש הישיבה, הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל את ראשו ואמר - מי שזוכר את מבטאו - "מובטחני שנצלול". ואכן, הניצחון היה מהיר ומזהיר. בתוך ששה ימים הוסרה טבעת המצור, והאויב הוסג לאחור, לגדות הסואץ ממערב ועד לנהר הירדן במזרח.

כשהיתה הרווחה, נשאל כיצד ידע וניבא.

אמר: "לא נביא אנכי, ולא בן נביא" -

"אבל היתה איתנו במקלט עגונה אומללה, שבעלה נטש אותה ואת ילדיה לפני עשרים וחמש שנה, גזר עליה חיי גלמודה, כאלמנה חיה. באלו קשיים התמודדה, בפרנסה וגידול ילדיה והשאתם" -

"וכשהדי ההפגזות הרעידו את המקלט ואיש לא היה בטוח בחייו, שמעתי אומרת: 'ריבונו של עולם, יתכן וזו שעתנו האחרונה. ואיני רוצה לעזוב את העולם כשבלבי טינה והקפדה. אתה היודע כמה המר לי בעלי וכמה הרע לי. אבל אני מוחלת לו במחילה גמורה!"

ונשא קולו: "וכששמעתי זאת, ידעתי שניצלנו! כי עוררה במרום סליחה ומחילה והעברה על פשעי!"...

(מתוך הספר 'מקרבן לתורה')

לפני כמה שנים הגיע אלי יהודי נכבד, תלמיד חכם וירא שמים, שבור ורוצץ. בבכי ואנחה שח צערו, שמזה זמן הוא מצטמק והולך, עד שכחש בשרו ורזה כעץ יבש, נורא למראה. ערך בדיקות וניסה תרופות, וללא הועיל. נראה ממש - רחמנא לצלן.

ומדוע בא אלי? כי זוגתו נזכרה, שלפני עשרים ושבע שנים - שנות דור! - היה לו תור להיבדק אצל רופא מומחה בבית החולים 'הדסה עין כרם'. הגיע בשמונה בבוקר, וכבר מצא תור ארוך של ממתנים. הפרופסור בדק ביסודיות ויעץ באריכות, והתור התקדם בעצלתיים. אבל סוף סוף, באחת וחצי בצהריים, לאחר חמש וחצי שעות המתנה, הגיע תורו - והנה בא אדם גבה קומה ורחב גרם, וטען שהוא לפניו:

החליט שאינו מוותר. כבר המתין דיו. "אני נכנס, וזהו!"

"לא תכנס!", קבע הלה. "זה תורי!"

בקוצר רוחו ומרידותו, הפטיר כלפיו: "הרי אתה שמן וחזק, מה יקרה אם תחכה עוד קצת?"

הלה נפגע, וזקר לעומתו את אצבעו התפוחה. אמר: "הלוואי שתרוזה כמו האצבע שלי!"

אין לי מושג מי מהם נכנס ראשון. אבל עתה נתעוררה זוגתו לחשב, שמא נפגע מחמת הברית הכרותה לשפתיים (מועד קטן יח ע"א), ואל תהי קללת הדיוט קלה בעיניך' (מגילה טו ע"א), ועלבנו עשה רושם.

ומה רצונו ממני? הואיל והוא זקן וחולה וכחוש, ממש לא נראה כמותו לרע, מבקש הוא שארחם עליו, ואברר האם אותו פרופסור שומר את רישום פגישותיו ומטופליו מלפני עשרים ושבע שנים. שאנסה לאתר את האדם שנכנס בסמוך אליו, כדי שיוכל לפנות אליו, לבקש ממנו סליחה ולפייסו. לא יאמנו בכיותי וגניחותי, איך התמרמר בלב נשבר...

מובן שהבטחתי שאעשה כמיטב יכולתי, אבל פקפקתי בסיכויים להשיג רישומי יומן מלפני שנות דור. אבל הראיתי את המסופר בספר 'תולדות אדם' (פרק יא):

רבי יחזקאל פייבל, המגיד מוילנא זצ"ל, כתב ששמע מהגאון רבי חיים מוואלאז'ין זצ"ל, שכאשר היה אחיו הגאון המופלא רבי זלמלה מוילנא זצ"ל כבן ארבע עשרה, נודע שמו לתהילה כחריף ובקי בכל התורה כולה. שקד על תלמודו בבית המדרש הגדול בוילנא, ויהודי ראה כבוד לעצמו להשמיע באזניו מחידושיו ולקבל הסכמתו. ניגש ואמר: "באתי לומר לך פירוש חדש ואמיתי במשנה במסכת דמאי". דמאי, כידוע, הם פירות עם הארץ שיש לעשרם.

אדרבה, מכל מלמדי השכלת. פתח הלה וגיבב דברים, תצילנה האזניים. לא הבין פשוטה של משנה, הקשה קשיות של תוהו ותרחץ תרוצי בהו.

נענה רבי זלמלה בבדיחותא: "פרותיך פרות דמאי". בהברה ליטאית בה מתחלפת ש"ן ימנית בשמאלית, כאלו אמר: 'פרושך פרוש עם הארץ'. נבוך הלה, והלך.

בלכתו, הכהו לבו: 'מה עשיתי, הכלמתי יהודי! היה עלי להעמידו על האמת, לפקוח עיניו בביאור דברי המשנה. מדוע התלוצצתי עליו?'

בכה בכי רב, סגר את הגמרא, והלך לחפשו כדי לבקש מחילתו ולפייסו. הלך מבית מדרש לבית מדרש, חקר ודרש: הראיתם איש שכזה וכזה תארו? איש לא ראהו, איש לא הכירו.

הלך בשווקים וברחובות, פקד אכסניות, ולא מצאו. מרוב צער, - חלה. ריחם עליו חותנו רבי מיכל פעסלס ז"ל, ודיבר עם אדם חכם ונבון שיפקח צערו. כיון שהפיץ בכל מקום תארו של אדם, התחזה הלה בדמותו והתייצב לפני רבי זלמלה. אמר: "התכריני?"

אמר: "לא!"

אמר לו: "הרי אומרים שזיכרון מופלא לך, ואיך לא תכריני? לפני כמה זמן אמרתי לך פרוש נפלא במסכת דמאי".

אורו עיני רבי זלמלה: "האתה הוא?", כבר עמד להתנפל לפניו ולבקש סליחתו, אבל עינו לא הטעתו. אמר לו: "השם עד ביני ובינך, האתה הוא אם לאו?!"

המשגיח סיפר שהגה"ק ר' אלחנן וסרמן זצוק"ל, היה רגיל לומר י"ג עיקרים פעמיים ביום, וה'חפץ חיים' בלא שידע מזאת אמר לו: "אתה חושב שלומר פעמיים י"ג עיקרים זה מוגזם?" שאלתי את המשגיח, מניין באמת ידע ה'חפץ חיים' שר' אלחנן אומר פעמיים י"ג עיקרים - הוא חלם זאת בלילה? אמר המשגיח: "רוח הקודש!"

הליכות נאצלות ועבודת הימים הנוראים, של המשגיח הגה"צ רבי דב יפה זצוק"ל

הנוסח "תכתב ותחתם" מזכיר שיש דין ויש דיין

כאשר ליויתי את המשגיח לביתו לאחר תפילת ליל ראש השנה, ניגש אליי יהודי שאינו שומר מצוות, ובירכו ב'שנה טובה'. המשגיח השיב לו כברכתו- "שנה טובה". לאחר מספר פסיעות נעצר המשגיח ואמר: "היצר הרע הצליח להכשיל אותי!", והסביר שהיה עדיף לברך: "לשנה טובה תכתב ותחתם", ובכך להזכיר לאותו אדם שיש דין ויש דיין שכותב וחותם, מאשר לומר "שנה טובה", שהוא נוסח שעלול להתפרש כתקווה לטוב גרידא, והוא נוסח ששגור גם אצל אינם מאמינים.

דמעות הלב

אחד הביע את צערו לפני המשגיח, על כך שלמרות שעשה מאמצים גדולים, הוא לא הצליח לבכות בתפילה, והאריז"ל הרי אומר שמי שאינו בוכה סימן שנשמתו פגומה. אמר לו המשגיח: "היום אנחנו לא צריכים סימנים שנשמתנו פגומה..." (דהיינו שהפגם שהאריז"ל דיבר עליו הוא אינו לפי דרגתו).

עצות להתמודד עם הפרעות בתפילה

שאלתי: "יש לפעמים שאחד המתפללים הסמוכים אלי מגביה את קולו, וזה מפריע לי להתרכז, מה העצה לכך?". תוכן התשובה היה: "ראשית, אם מתרכזים היטב בתפילה עצמה זה מקל קצת. אך צריך לדעת: יהודי צריך לדעת מה ה' רוצה מאיתי עכשיו, במצב הנוכחי, ואם הקב"ה סיבב את המציאות שתהיה לך הפרעה בתפילה, סימן שתפקידך להשתדל להתפלל דווקא מתוך אותה הפרעה, עד כמה שניתן - וזוהי התפילה שבורא העולם כעת רוצה ממך!
"טוב גם שתחשוב: 'ברוך ה' שהוא מתפלל בהתלהבות ובדביקות, ויש להקב"ה הרבה נחת ממנו".

דעת הזוה"ק על בקשות פרטיות

ידוע שהזוהר הקדוש כותב בגנות מבקש בקשות פרטיות בראש השנה. ביום המלכת המלך כל הבקשות צריכות להיות סביב המלכת המלך, ואין מקום כלל לבקשות פרטיות!
אמנם, בדורות אחרונים, שהתמעטה ההרגשה שבראש השנה אנו עומדים למשפט, אשר בו יגזר דינו, מי יחיה ומי ימות, מי ישלו ומי יתייסר - הכריעו רבותינו זיע"א להתיר בקשות פרטיות, משום שבקשות אלו מחזקות ומחיות את ההרגשה, שביום זה יהיה גזר דין על כל העניינים שהכי חשובים בעבורנו.

אם כוונת הבקשות להיות עזר לעבודת ה' - הרי הן בכלל בקשת מלכותו

ומעורר המשגיח, שגם כאשר מבקשים בקשות פרטיות, תלוי באמת בעבור איזו מטרה מבקשים, כי אם רצוננו להיות עבדים נאמנים לה', ואנו מבקשים דברים שיעניקו לנו אפשרות לעבוד את הקב"ה בשמחה ומתוך מנוחת הנפש - נמצא שבקשה זו היא בקשה לחיזוק מלכותו יתברך!
ולא רק שאין בה סתירה להמלכת המלך, אלא אדרבה, זוהי בקשה להמלכת ה' ומקומה וזמנה בראש השנה! והוסיף המשגיח שכנראה כוונת הזוהר הק' בבקשות גשמיות פרטיות - במי שמבקש רק עבור עצמו.
צריך לשים לב שבקשותינו יהיו לכבוד ה' ולחיזוק מלכותו אלא שצריך באמת שימת לב שהבקשות יהיו בכוונה הראויה, וכגון שמבקשים על בריאות, פרנסה, וכדו', שנתכוון שנצל אותם כאמצעי לעבודת ה' מתוך מנוחת הנפש, ולא סתם בשביל טובתנו האישית.
ואולי באמת לפי, בקשות שאין בהן תועלת לעבודת ה', אין מקומן בראש השנה (והתועלת לחיזוק הרגשת המשפט, ניתן לקבל מהבקשות הגשמיות

שיש בהן לחיזוק בעבודת ה' - פרנסה בריאות וכו').
(אך למעשה כאשר שאלתי את המשגיח האם להגביל חלק מהבקשות, השיב: "סוף סוף ה'משנה ברורה' לא הזכיר את דברי הזוהר הק', והלוואי ונקיים את עיקר הדין!).

שלא יהיו הבקשות על חשבון חזרת הש"ץ

המשגיח עורר, שהבקשות שבסוף תפילת העמידה לא יהיו על חשבון חזרת הש"ץ.
והדגיש המשגיח, שאפשר לבקש ולהתפלל על דברים פרטיים גם במהלך היום של ראש השנה ויום כיפור, ולא דווקא בתוך תפילת העמידה (ואע"פ שבוודאי שהזמן המועיל ביותר הוא בתפילת העמידה, אך כאשר זה על חשבון חזרת הש"ץ, עדיף לדחות את הבקשות לזמן אחר).
ר' אלי' ביקש שיבוא לבקש סליחה בעוד שבועיים אחד ביקש סליחה ממורנו ר' אלי' לופיאן זצ"ל, על כך שדיבר עליו לשון הרע. אמר לו ר' אלי', שהיות שעסקו עם הציבור, חשוב לו לדעת מה הוא דיבר עליו. לאחר שאמר לו הלה מה שדיבר עליו, הגיב ר' אלי' שבדבריו יש נזק גדול, והוא אינו רוצה סתם להגיד שהוא מוחל לו, בשעה שהאמת היא שעדיין יש בלבבו תרעומת, ולכן שיבוא אליו פעם נוספת בעוד שבועיים. חזר הלה ושאל, מה תעזור ההמתנה של השבועיים? השיב ר' אלי', שבשבועיים הללו הוא ילמד מוסר, והוא מקווה שזה יועיל להסיר לגמרי את הקפיידא מליבו, והוא יוכל למחול בלב שלם...

הקב"ה שם בפה מה לומר

המשגיח סיפר על רוח הקודש של ה'חפץ חיים' זיע"א, שהגה"ק ר' אלחנן וסרמן זצוק"ל, היה רגיל לומר י"ג עיקרים פעמיים ביום, וה'חפץ חיים', בלא שידע מזאת, אמר לו: "אתה חושב שלומר פעמיים י"ג עיקרים זה מוגזם?". שאלתי את המשגיח, מניין באמת ידע ה'חפץ חיים' שר' אלחנן אומר פעמיים י"ג עיקרים - הוא חלם זאת בלילה? אמר המשגיח: "רוח הקודש, הכוונה שהקב"ה משרה לומר דבר מה גם בלא שמכין למה לומר זאת". שאלתי אם זה שייך גם היום, וענה המשגיח בפשטות: "בודאי, כשאחד רוצה לעשות רצון ה' ולהשפיע על אחרים, הקב"ה שם לו בפה מה לומר..."

הזכות שדבריו נשמעים

בחורף תשע"ז המשגיח כבר היה חלש מאוד. נכנסתי לבקרו. כשהוא שוכב במיטתו, המשגיח דיבר בהתרגשות על זכותו הגדולה של מרן ה'חפץ חיים' זיע"א, שזכה שספריו כל כך התקבלו בכל תפוצות ישראל, וכל כלל ישראל

העולם מספרים, שתפילת 'עלינו לשבח' באה בטענה, מדוע נגרע ערכה שבכל התפילה עוד מתפללים איך שהוא, אבל תפילת 'עלינו לשבח' - כמעט אינה חשובה בעיניהם... כששמעו בשמים את כאבה של תפילת 'עלינו לשבח', הבטיחו לה שבימים הנוראים יאמרו תפילה זו בכוונה גדולה...

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, אב"ד סאנטוב ליקווד, על התורה והתפילה

"ובחרת בחיים" (דברים ל, י"ט)

פגע בו יהודי אחד ממכריו, וכשראה את הגאון מתהלך ביוגו ושקוע בצרתו, שאלו על כך: "מה קרה לכם? אולי התרגשה עליכם איזו צרה ר"ל, אולי אני יכול לעזור לכם?"

השיב לו הגאון בעל 'שואל ומשיב' זצ"ל: "כן! המצב אצלי בבית קשה ממש, שכן מאז שכל הוני אבד בתהום ונבלע במצולות, חיי אינם חיים! אני מרגיש שאני לא יכול לסבול עוד! כי עד עתה - מספר השואל ומשיב' - בהיותי יושב על תלמודי במשען ומשענה - באין טורד, הייתי יכול להתמיד בלימודי בעיון ובקיאות, הייתי יושב ולומד אלף דפי בגמרא בחודש וכדומה, אמנם מאז שנעשיתי מחוסר לחם, ועול הפרנסה ריחיים היא הוא על צווארי, אינני יכול להספיק כל כך בלימודי, ולמדתי, אפוא, החודש רק שש מאות דפי גמרא... תורה מה היא עליה? על כן אני מתהלך שבור ורצוף, כי אינני יודע לשית עצות בנפשי..."

כששמע הרה"ק מבעלזא את דבריו הנוראים, אמר לפרנסי הקהל: "אותו תקחו לרב בעירכם! אדם אשר מרגיש את התורה כחלק מחיותו, וכאשר הוא מופרע מלימודו חיי אינם חיים - זה מה שכואב לו - 'התורה מה תהא עליה' - הכסף הרב שאבד לו אינו מדבר אליו, כי זה אינו מעניינו כלל, רק התורה שהיא משוש חיי ויקרה לו כבבת עינו - הוא הגבר הוקם עול - הוא ראוי להיות רב בעירכם, והוא אשר יקים את התורה ויכול להעמיד את הדת על תילה!"

לפני מספר שנים סיפר לי כ"ק מרן אדמו"ר מראחמיסטריווקא שליט"א - ארה"ב, שבאחד מבתי הכנסיות אירע פעם, שבאמצע התפילה ניגש יהודי אחד לשליח ציבור, והעיר לו אודות תיבה מסויימת בנוסח התפילה, שלפי דעתו הוא לא הגה את הניקוד נכונה כפי כללי הדקדוק [לדוגמא: בתפילת "וקבל ברחמים וברצון את תפילתנו" - את נקודת תיבת 'ברחמים', הגה השליח ציבור 'ברחמים' - עם שו"א, ודעת המעורר היתה שלפי כללי הדקדוק יש לומר 'ברחמים' - בהדגשת החט"ף פת"ח]. שליח הציבור לא ענה לו (לאותו מעורר) אז - באמצע התפילה.

לאחר התפילה, ניגש שליח הציבור לאותו יהודי ואמר לו, שהוא רוצה לספר לו איזו עובדא. וכה סיפר לו: בכפר אחד פרצה פעם אחת אש גדולה בבית בו היה דר ילד קטן. הילד - בראותו את האש שפרצה - נבהל מאוד, וינס החוצה, והתחיל לזעוק בקול רעש גדול: "הצילו! א פיר, א פיר!! עס ברענט א פיר!!" [כשכוונתו ל"פייער" - אש]. תוך כדי שהילד זועק לעזרה, עבר שם איש אחד, וכששמע את זעקת הילד "עס ברענט א פיר", ניגש אליו

מרן הגה"ק בעל 'ישועות משה' מוויז'ניץ זי"ע, היה אומר: בפסוק נאמר (דברים ל, י"ט): "ובחרת בחיים", התורה הקדושה מצווה את האדם שיבחר בחיים. נשאלת השאלה: לאיזה צורך אמרה כן התורה? וכי יש אדם מן השורה שיבחר במוות מאשר בחיים? היעלה על הדעת שאדם שעומדות בפניו שתי דרכים - דרך החיים ודרך המוות - יבחר לעצמו את דרך המוות, בו בזמן שעומדת לפניו גם דרך החיים - עד שהתורה צריכה להורות לו את הדרך הנכונה ולומר לו: 'ר' איד! ראה נא שתבחר את דרך החיים ולא את דרך המוות... אטו בבהמות עסקינן??

ואמר הרבי זי"ע שכוננת הכתוב היא כך: התורה הקדושה מצווה את האדם ואומרת לו: "ובחרת בחיים" - ראה נא לבחור ב"חיים" - מהו הכוונה 'לחיות' [וואס הייסט לעבן], וכי משחק 'כדורגל' נקרא 'לחיות'? האם להתלבש עם כל השיגעונות של המתחדשים במיטב האופנה - המגיעה מהגויים המשוגעים בפאריז - זה נקרא 'חיים'?

א פייערדיג'ן שבת קודש זה נקרא 'לחיות'! [דאס הייסט געלעבט!] תורת ה' - זה נקרא 'לחיות'! חיות דקדושה - זה נקרא 'חיים'! לזה נתכוונה התורה הקדושה בצוותה את האדם: "ובחרת בחיים", כשאתה הולך לבחור את הדרך בחיים - ראה נא לבחור ב'חיים' האמיתיים, 'א לעבעדיג'ן לעבן נישט א טויטער לעבן!...

המעשה שלפנינו ימחיש מאוד מהם חיים של תורה - שכל חיי האדם הם אך ורק לצורך לימוד התורה.

הגאון רבי יעקב אורנשטיין זצ"ל בעל 'ישועות יעקב' על שו"ע, היה הרב בעיר לעמבערג. אחריו, היתה העיר תקופה מסויימת מבלי רב. באותה תקופה היו הרבה מועמדים שהציעו לכהן פאר בעיר חשובה זו - לעמבערג. בראש המועמדים היו מוצעים שני גדולי עולם: הגאון רבי יוסף שאול נתנזון זצ"ל בעל 'שואל ומשיב', וגיסו, הגאון רבי מרדכי זאב איטינגא זצ"ל, שחיברו ביחד את הספר 'מפרשי הים' על ספר 'ים התלמוד'. אלא שפרנסי הקהילה לא ידעו במי לבחור לרב, כי שניהם היו גדולי הדור, חריפים ובקיאים גדולים, צדיקים וקדושים. על כן החליטו לשאול את מוצא פיו של הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע, שיוורה להם כדת מה לעשות.

בחרו, אפוא, פרנסי הקהילה משלחת חשובה ונכבדה, מראשי הקהל ורבניה, שיסעו לבעלזא לשאול את חוות דעת הרה"ק רבי יהושע זי"ע. כשהגיעו לבעלזא, נכנסו לקודש פנימה, ושטחו בפני הרבי את ספיקותיהם. הם מנו את המעלות שיש לכל אחד משני המוצעים להם, והמתינו בחרדת קודש לתשובתו. ביני לביני, קם אחד מהנוכחים, ואמר שהוא רוצה לספר עובדא על הגאון בעל 'שואל ומשיב' זצ"ל, וכה סיפר:

חותנו של 'שואל ומשיב' היה עשיר גדול מאוד, וכשלקח את 'שואל ומשיב' לחתן, הקציב עבורו נדן גדול - והבטיח לו הון עתק כדי שיוכל לשבת במנוחה, לשקוד על דלתי התורה כאוות נפשו הטהורה, ושום טירדה לא תטרידהו מתלמודו. זוגתו - עזרתו בקודש - היא אשר נטלה על שכמה את עול ניהול הבית, כדי שבעלה הקדוש לא יופרע מתלמודו. לימים, שלחה ידה במסחר, והשקיעה את ה'נדן' בכמה מקומות. מהרווחים התפרנסו בכבוד, וכך היה בעלה הגאון יושב ושקוד על לימודו בלי שום הפרעות.

ויהי היום, התהפך עליהם הגלגל ר"ל, והפסידו את כל כספם שהיה מושקע, עד שנעשו עניים ואביונים ר"ל, והגיעו לכדי פת לחם. המצב בבית היה קשה ממש, כי היו מורגלים לחיות במנוחה והשקט, וכך ביום אחד היו צריכים לחשוב על פת לחם.

יום אחד הלך 'שואל ומשיב' ברחוב כשהוא משוטט ברעיונותיו. הוא היה נראה מאוד מודאג ושבור, אותות תוגה נראו על פניו. לא היו צריכים להיות 'חדי עין' להבין שעננה כבדה רובצת לה עליו. בהיותו מהלך ברחבי עירו,

"הייתי פעם במלון גלי צאנו! בשתיים בלילה התעוררתי וירדתי לכניסה למלון, שם ישב שומר חמוש. התחלתי לשוחח עמו, והוא סיפר לי כי לפי החוק הגיעה לו חופשה, והוא אכן היה כמה ימים בחופשה. אבל אז חשב לעצמו שאדם אינו יכול ללכת בטל, לכן בקש לשוב לעבודה, אפילו בחינם!"

הגאון רבי יהודה עדס שליט"א, על קדושתו של מרן בעל ה'חפץ חיים' וימי הדין • ליומא דהילולא של בעל ה'חפץ חיים'

בפתח דברינו ננסה להבהיר מהי המשמעות של שמירת הפה, שמירת הלשון.

הייתי פעם במלון גלי צאנו לבדי. בשתיים בלילה התעוררתי וירדתי לכניסה למלון, שם ישב שומר חמוש. התחלתי לשוחח עמו, והוא סיפר לי כי לפי החוק הגיעה לו חופשה, והוא אכן היה כמה ימים בחופשה. אבל אז חשב לעצמו, שאדם אינו יכול ללכת בטל, לכן בקש לשוב לעבודה, אפילו בחינם. אמרתי אז לעצמי: 'מרא דכולי עלמא, וכי מה בעובד הוא שם? יושב כל הלילה ואינו עושה דבר. מעולם לא היה שם גנב שהיה צריך לעצור אותו. מעולם לא היה אירוע שחייב אותו לזוז מעמדת השמירה שלו. את כל זמנו הוא מבלה בחוסר מעש, לי היה נראה שהרבה יותר טוב לישון מאשר לשבת באפס מעש כל הלילה. אבל למדתי ממנו ששמירה מצריכה ריכוז. שמירה זו עבודה. גם אם נראה שלא עושים כלום, אבל צריך להתרכז כל הזמן, להיות ערני, לא לתת לרגע אחד לתנומה להשתלט על הערנות! זהו הענין של שמירת הלשון - להיות ערני כל העת, לשמור על הפה שלא יהיה מזיק.

שלמה המלך אומר במשלי (י"ח, ז'): "פי כסיל מחתה לו ושפתיו מוקש נפשו", אומר רבנו יונה ב'שערי תשובה' (שער ג אות רד): "מחתה - לשון יראה ומגור, רצונו לומר, כי הכסיל יירא ויגור מזעם לשונו פן יוקש בו, כאשר יירא מאויבו, כי אין שפתיו ברשותו". הכסיל אינו שולט בלשונו, כמו בור שתחילת עשייתו לנזק - כך הוא פיו של הכסיל. כל מי שנתקל בו נפגע ממנו. הענין של שמירת הלשון הוא, לא לאבד את הערנות. לשמור על הפה לבל יזיק את הזולת.

ראו נא הנהגה של מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל: הוא לא יכול היה לשבת ליד אדם ולשתוק. ספר לי הרב משה קופשיץ זצ"ל, שעלה פעם לאוטובוס וגם ר' שלמה זלמן עלה לאוטובוס והתיישב לידו. לאחר זמן קצר החל ר' שלמה זלמן לשאול אותו לשמו ולשם אביו, וכך ניהל איתו שיחה ארוכה, עד תום הנסיעה. זו הנהגה מופלאה של בין אדם לחברו, לא לשתוק אלא לדבר, אבל כמובן, אך ורק דיבורים מותרים!

עבודת הפנים הראשונה - קטורת

ה'חפץ חיים' כותב, שעבודת הפנים הראשונה ביום הכיפורים היתה הקטרת הקטורת. אמרו חז"ל (יומא מד ע"א): "על מה קטורת מכפרת - על לשון הרע. יבוא דבר שבחשאי, ויכפר על מעשה חשאי".

הרי לימדה אותנו התורה, שכל עוד שיש קטרוג של לשון הרע, לא ניתן לגשת לכפרה. הדבר הראשון שיש להסיר הוא הקטרוג של לשון הרע, ולכן עבודת הפנים הראשונה ביום הכיפורים היא הקטרת הקטורת.

זאת הקטורת שיש לכתוש אותה 'דקה מן הדקה', דבור שעל פניו נראה כמותר, אבל בדקדוק הדברים, יש כאן אמירה אסורה. לכן צריך להחזיר את הקטורת הכתושה אל המכתשת, ולכתוש אותה שוב דקה מן הדקה, לכפר גם על לשון הרע הדק מן הדק. לאחר שמשתיקים את הקטרוג של לשון הרע, אפשר להמשיך בשאר סדר העבודה.

חשבתי לבאר את כוונות ה'חפץ חיים', על פי באור המופיע בספר 'כתבי החפץ חיים':

לאחר שהרג משה רבינו את המצרי, ולמחרת מנע את הריב בין דתן לאבירים, אומר משה רבנו: "אכן נודע הדבר". מבאר רש"י: "נודע לי הדבר שהייתי תמה עליו, מה חטאו ישראל מכל ע' אומות, להיות נרדים בעבודת פרך, אבל רואה אני שהם ראויים לכך". משמע שבגלל חטא לשון הרע, גלו ישראל. ברם הדבר פלא, הרי כבר על אברהם אבינו נגזר: "גר יהי זרעך... ועבדום וענו אתם!"

קודם שנביא את תרוץ ה'חפץ חיים', נקדים את הדברים שרגיל היה מרן הרב שך זצ"ל לומר, כי לדברי ה'חפץ חיים', גם אם אין מקור בש"ס, הרי כל דבריו תורה הם.

ובכן, אומר ה'חפץ חיים': כאשר אדם מדבר לשון הרע, נבראים מקטרגים בעלי לשון, והם המביאים את חטאי האדם לפני כסא הכבוד. בכל החטאים האחרים, נבראים, אמנם, מקטרגים, אבל אין להם פה לדבר. רק בחטא לשון הרע למקטרגים יש גם לשון, ורק הם יכולים להביא את הקטרוג לפני כסא הכבוד. בלי לשון הרע - רק מידת הדין מקטרגת, אבל לשם כך יש ענין של תשובה, יש כפרה של ראש השנה ויום כיפור, יש את סדר העבודה של יום

כל דבור נשמע במרומים!

כולם מחפשים עצות בעשרת ימי תשובה כיצד לזכות בדין. 'כדלים וכרשים דפקנו דלתין', מי הוא ה'דופק'? זו הנשמה, המבקשת לבוא ליום הכיפורים בלי כל האיסורים.

נחשוב לרגע, בדרך משל: הרי כולם יודעים היום מהם מחירי הדירות. למצוא דירה טובה במחיר סביר - יכול להיות דבר מייאש.

והנה יתאר לעצמו אדם, שיציעו לו דירה בירושלים, בשכונה מכובדת, ארבעה חדרים מפוארים, במחיר של עשרת אלפים דולר. מי לא ירוץ לחטוף 'מציתה' שכזו? יש בדירה המופלאה הזאת רק בעיה אחת - כל מה שמדברים בדירה, נשמע ברחבי השכונה... האם ימצא אדם אחד שיהיה מוכן לגור בדירה שכזו? אפילו אם ישלמו לו עשרת אלפים דולר, הוא לא יגור שם. אדם אינו מוכן לגור בדירה, שכל מה שהוא מדבר שומעים כולם!

כיצד מוכן אדם לדבר כל מה שיעלה על רוחו, בידיעה שכל דבר שהוא אומר נשמע במרומים? "הנטוע אוזן הלא ישמע?" הרי כל דיבור נשמע, כל מחשבה גלויה. "אין דבר נעלם ממך ואין נסתר מנגד עיניך". וכיצד זה לא שם האדם מחסום לפיו?

לא לשתוק. לדבר מה שצריך!

יש בחורים הרוצים לעשות תענית דיבור, ואני אומר - חלילה וחס! ידוע שהחפץ חיים זצ"ל הרבה לדבר, כך סיפרו זקנים מהדור הקודם ששהו במחציתו. ושמעתי שני טעמים לדבר: האחד - הוא רצה להוכיח שכדי לשמור על הלשון לא צריך לשתוק. אדרבה, אפשר לדבר הרבה ובכל זאת להימנע מדיבורים אסורים. והשני - הוא חשש פן בן שיחו ידבר יתר על המידה, ואולי ידבר דברים אסורים, לכן העדיף שהוא עצמו ידבר.

אבל נראה לי שאלו ביאורים שטחיים. ה'חפץ חיים' קדש את נשמתו, וממילא כל דבריו היו דברי קדושה. וכי מה הוא דיבר כל הזמן? הרי יש ספרים שהוציאו תלמידיו ובהם דברים ששמעו ממנו, כולם דברי תורה ויראה ומוסר, כי כל דבריו היו דברי קודש, והוא חייב היה להשמיע אותם.

לפני כמה שנים הגיע אלי אדם מהרצליה פיתוח, שרצה לקנות דווקא את השופר שלי. הוא הסכים לשלם עליו 2500 דולר אבל אני סירבתי. יש חיבור מיוחד בינו לבין התוקע, יש אנשים המקדישים הון תועפות לשופר שהתחברו אליו

סיפורים יהודיים על השופרות והתקיעות הבוקעות מהם, בימי הרת עולם

בערב יום הדין, כשמוטלת עלינו המשימה של המלכת הקב"ה בעולמו, ומבקשים אנו שיעלה זכרונו לפנינו, נביט על הדרך בעזרתה אנו ממליכים את הקב"ה בתקיעת שופר.

יצאנו למרחב התקיעות, שוחחנו עם בעלי תקיעה מיוחדים, ודלינו מבראם המפכה מעשה וסיפור על אודות ייחודיות השופר והתקיעות הבוקעות הימנו בימי הרת עולם.

הגאון רבי ישראל פסח פינהנדרל זצ"ל, שימש כבעל תוקע נפלא בישיבה בירושלים במשך כארבעים שנה. כשאנו משוחחים עם בני משפחתו ובנו הרב יונה, אנו למדים, מלבד על גדלותו המיוחדת של האיש ופעליו, על הייחודיות שדבקה בו במשך כל השנים, בהיותו בעל תוקע נפלא. "לא פלא הוא שאבא היה מוהל מומחה, בקיא בשעטנו, שוחט מיומן ובעל תוקע מופלא ועוד ועוד. זה לא פלא שהכל נכרך בו, כי החביבות שהיתה למצוות - היתה נדירה. וכשנפגשו לפונדק אחד מילה ותקיעות שופר - זה היה יומו הגדול של אבא, הוא היה מוסר נפשו לקיום המצוות באופן מופלא ובלתי רגיל, ולכן נודע כמדקדק במצוות, שהכל ראו בו דמות לעשיית המצוות".

מתי התחיל את ענין התקיעות בשופר?

אני מתרגש מחדש. מי שלא מתרגש הוא לא בעל תוקע! יש פסוק בתהילים ק"נ: 'הללוהו בתקע שופר' - אותו כתב דוד המלך להקב"ה, ברגע שאדם מתחיל לתקוע בשופר הוא הופך לשליח ד', והקולות שהוא מוציא אלה קולות שד' רוצה שיצאו מן השופר. זמן התקיעות מחבר את בעל התוקע לבורא העולם, ואיך אפשר שלא להתרגש?", הוא שואל.

הרב ניצנינסקי, תושב ביתר עילית ודובר שפות אנגלית, עברית, רוסית, ספרדית, צרפתית ופורטוגזית, נחשב זן נדיר בנוף התוקעים, מבחינת ההתייחסות שלו לשליחות הציבורית ארוכת השנים, שאף עשתה עימו עלייה מברזיל, מבחינת היחס שהוא מעניק לשופר כאל כלי חי הזקוק לליטוש, לעיבוד ולטיפוח על בסיס קבוע, ומבחינת הרצינות חסרת הפניות, שהוא מעניק לתרגולים אינטנסיביים טרום הימים הנוראים, משל נמצא הוא בתחילת הדרך ממש.

"צריך הרבה סיעתא דשמיא כדי לשמש בעל תוקע ראוי", מבהיר רבי דוד, שבימים אלה טרוד לא מעט בהכוונה ובהכשרת בעלי תקיעה, העושים את צעדיהם הראשונים. "לא כולם מבינים מה זה שופר, ומה דורשות מאיתם התקיעות, ויש כאלו שאפילו נופלים לתפקיד ממש מהרגע להרגע. אך חשוב להתמצא בפרטים מאלף ועד תיו, להבין את משמעות השופר, כי מי שלא יורד לעומק לא יכול לשמש בעל תוקע!".

כמומחה עולמי לשופרות, המעבד, מתקן ומוכר - הוא לוקח אישית תופעות מהסוג הזה, של אנשים המתייצבים אצלו סמוך מאד לחג, כדי שילמדו תקיעות על רגל אחת. חלקם נאלצים לתקוע בבית הכנסת השכונתי או במקום אחר, משום שאין מתנדבים אחרים. שכיח להיתקל בכך ביישובים שרובם לא דתיים, ו'מתלבשים' על אחד שומר תומ"צ שגר בסביבתם. ברגע אחד הוא הופך לבעל תוקע, מתייצב באחד האזורים המפורסמים במאה שערים או בב"ב, ורוכש שופר בלי להבין מאומה, בלי להכיר את ההלכות, בלי לדעת את ערך התקיעות והמשמעות של התרועות, מה מבוצע מיושב ומה במעומד...

"אלי הוא מגיע 5 דקות לפני ר"ה, כדי שאלמד אותו לתקוע... אני אומר לו: 'יש לך 5 דקות ועוד שנה לחזור אלי, ואז תהיה מוכן'. בשבילי זה עלבון", הוא מדגיש, ויש לו על מה שיסתמך. גם אחרי שלושה עשורים גדושים בתקיעות אצל אדמו"רים ורבנים, כשהתקיעה היא חלק ממנו והשופרות נשמת אפו בכל ימות השנה, הוא לא מרשה לעצמו להיכנס לימים הנוראים, בלי שיקדמו להם לפחות 60 ימי הכנה בדרך...

כבר מחודש תמוז מתחילות התקיעות להדהד מחלון ביתו. השכנים רגילים. הם אפילו מחכים. תמוז, אב ואלול, כל יום הוא משתדל להפיק 300 תקיעות,

"מדובר בלפני עשרות שנים, כשעוד היה גר ברמת השרון, ובשממון התורתי שהיה שם באותן שנים חיפשו יהודי בעל צורה, ירא שמים, שיוכל לשמש כבעל תוקע. אבא שכל ימיו מסר נפשו לקיום המצוות בכל דרך, החליט בו במקום ללמוד את ההלכות על בורין ולהתמסר לקיום המצוה. מלבד התקיעות הקבועות הללו, היה הולך במסירות נפש לכל יישובי האזור, ומזכה את היהודים בתקיעות שופר ביום הגדול, שבו נדרשים אנו להעלות זכרונו על ידי קול השופר. לאחר מכן, כשהיה רב ומו"צ בעיר נתיבות, אף היה בעל תוקע מופלא, תוקע נודע, שרבים נהנו להדר בשמיעת תקיעותיו. אף לאחר מכן, כשעבר לגור בירושלים וכיהן כרב ומו"צ בשכונת רוממה, היה בעל תוקע מופלא, כשמידי שנה בשנה היה לומד שוב ושוב את כל ההלכות הנצרכות לכך, והיה מהדר הידור אחר הידור למען ייצאו התקיעות בשלמותן הראויה".

מה זכור במיוחד מתקיעותיו של אבא?

"לא אחת היה אבא תוקע במקומות, בהם לא היתה אוכלוסיית המתפללים אנשים יראי שמים ובעלי תריסין. אבא היה מרומם אותם על ידי התקיעות שתקע בבית המדרש. הוא היה נוטל אותם עמו, לומד עמם את ענייני התקיעות והכוונות המיוחדות, ומספר להם על מעלתו של השופר, והתקיעות היוצאות ממנו דווקא ביום זה. העידו לפנינו יהודים, שהודות לכך כל ראש השנה היה נראה אצלם אחרת לגמרי, ותפילותיהם שיצאו מלב שבור - היו הרבה תודות לתקיעותיו הייחודיות של הרב פינהנדרל. גם בישיבה שבה תקע בשנים האחרונות, היו בני הישיבה מתחברים לדבריו בענייני השופר והביא בכך חיזוק לכל סובביו.

זיכרון מופלא הוא ההידור שהיה מהדר בתקיעות, למרות שלא תמיד היו כוחותיו עמו, בכ"א על תקיעות מהודרות לא היה מוותר מעולם, והיה מהדר הידור אחר הידור, לעיתים אף בתקיעות רבות, עד שייצאו מהודרות ממש. התקיעות היו אצלו עד כלות הכוחות ממש.

גם אחרי ארבעים שנה כבעל תוקע של רבנים ואדמו"רים, ממשך הרב דוד ניצנינסקי, מומחה עולמי לשופרות, שהמציא שיטות עיבוד וניקוי להפיק מהם איכויות מקסימאליות, לתרגל את הקולות לפחות חודשיים לפני הימים הנוראים, כשהוא מקפיד לא להחליף את השופר שלו באף שופר אחר. "הציעו לי 2500 דולר תמורתו", הוא מעיד, "ולא ויתרתי עליו בשום אופן! כל שנה

פגמים נסתרים, ולחפש פתרונות יש מאין לכל סדק ובליטה המעכבים את הקול. אף אחד גם לא ימהר כמוהו לפסול שופר משימוש, רק כי לדעתו לא סיפק את הסחורה. "אנשים אולי לא מודעים לכך", הוא מעיד נאמנה, "אבל גם לשופר יש מחלות, עם הזמן הוא עלול לחטוף גם חיידיקים ותולעים המתנחלות בפנים, כולל יצורים המתעופפים פנימה שהעצם של השופר מהווה את מזונם. גם הכנסת המקדחה לתוך העצם, עד שמגיעים לחלק החלול לצורך הוצאת האוויר, מותירה פסולת ושערות הפוגמות באיכות הקול. זה כמו אדם שיוצא לדרך עם רכב, שההנדבוק שלו משוך למעלה, ככה לא תהיה תאוצה, וזה מה שקורה בשופר.

"כשכולם גונזים שופרותיהם לאחר תקיעת הנעילה, אני חי את הנושא משנה לשנה וממשיך לטפל, ללטש ולעמול על כל שופר שברשותי, עד שהוא הופך לכלי אומנות ממש. המיוחדות בשופר היא כמעט כמו בבני אדם, אין אחד זהה לשני, גם אם במראה החיצוני יש דמיון מסוים, תמיד יהיה שוני מהותי מבחינת הקולות שיופקו. אי אפשר לייצר שני שופרות דומים, תמיד יהיה הבדל, קול בס גבוה או נמוך, יללני או מסתלסל, הדרישות משתנות לפי הקהילות, האשכנזיות מחפשות שופר שיפיק טון מאד גבוה, הספרדים רוצים קול בס, ואצל התימנים יש העדפה לשופר שלא יהיה מעובד לגמרי, והקול שלו יהיה אטום. השביל מהפיה פנימה שעושים בשופר כזה הוא ידני, מחממים חוט פלדה ומכניסים אותו לאט לאט עד שמגיעים לחלק החלול של השופר."

טיפול ערק וחומץ בשופרות בשביל מה הם טובים?

"אם נתקלתם בשופר המוציא תקיעות מגומגמות ולא עושה את העבודה, אל תאשימו רק את חוסר המיומנות שלכם, קחו בחשבון שבלי תחזוקה טובה ושמירה נאותה, אף שופר לא מסוגל לספק את הסחורה. אחת הטעויות הגדולות היא לשמור שופר בתוך ניילון. לשופר אסור להיחנק בשקית. הוא צריך לנשום. היובש הוא אחד האויבים הגדולים של השופר. באזורים כמו ירושלים, בהם מזג האוויר יבש במיוחד, הוא עלול להתפוצץ מבפנים ולחטוף סדקים בגלל תנאי האקלים, מה שפוסל אותו לתקיעה. כדי למנוע זאת יש להקפיד להקדים ערק לפגעי האוויר. זהו חומר ייחודי ומאד ידידותי לשופר, המעניק לו את הלחות הנדרשת, ובאמצעותו אני מנקה את פיית השופר. "באזור מגוריי האוויר מאד יבש, ולכן אני מכניס לשופר ערק יומיים לפני ר"ה, וסותם רק את הפייה בניילון. אחרי שעות אני פותח, ומוציא ממנו את הנזול המטפטף עד תומו, הטיפול מעניק לחות לשופר, ובנוסף מטשטש ומחליש את הריח החזק של הבהמה, שבדרך כלל מתלווה אליו."

איזה שופר יש לכם?

"שופר עם קול מאד גבוה, המלווה אותי כבר למעלה מעשור. כאשר תקעת בו לגר"ב זילבר זצ"ל לראשונה, הוא בכה מהתרגשות, והודה שכאלו קולות הוא לא שמע מאודו. יש לו עוצמה מיוחדת עד כדי כך, שלפעמים אנשים פונים לרב בית הכנסת אחרי התקיעות, ומבקשים שלא אתקע יותר כי הקול העצום של השופר גורם להם לחרדת מוות. אני לא מחליף אותו בשום שופר אחר, מקופלת בו בשופר המון היסטוריה, והוא כבר חלק ממני. תקעתי בו אצל גדולי הרבנים. לפני כמה שנים הגיע אלי אדם מהרצליה פיתוח, שרצה לקנות דווקא את השופר הזה. הוא הסכים לשלם עליו 2500 דולר, אבל אני סירבתי. יש חיבור מיוחד בינו לבין התוקע. יש אנשים המקדישים הון תועפות בשופר שהתחברו אליו, ואין גבול לכך.

"תופעה מאד מעניינת היא, שלפעמים שומעים כמה בעלי תוקעים מכמה בתי כנסת, כאשר במקום אחד הקול יהיה סתמי, בשני קצת אחר ובשלישי, גם אם הקול עצמו לא יהיה בעל עוצמה, חשים פתאום משהו שלא שמעו בשום מקום אחר, שזה חלק מבעל התוקע ומנשמתו. בעיניי, שופר הוא דבר שצריך לימוד כל החיים, שופר וגאוה לא הולכים יחד, ולכן צריך לתקן את הנקודה הזו כל הזמן, ואין גבול לתרגולים ולאיימונים שיש לעשות ע"מ להצליח במלאכה האמיתית - להביא את קול השופר כהלכה לפני אדון כל".

אם בעל תוקע רגיל מתמלא התרגשות וחרדה לפני המעשה, הרי שאצל הרב מוטי רייך, שגויס למלאכה כחלק מפעילותו לקרוב רחוקים, מדובר בהרבה מעבר לכך. בחמש השנים האחרונות הוא מתייצב עם משפחתו בקיבוצים שונים, בהם קול השופר לא נשמע מעולם, ומשמיע באזניהם את התקיעות הראשונות בחייהם. פעילות הקירוב המתאפיינת במעבר אברכים מאורגן ליישובים ולקיבוצים, המנותקים מכל הוויה תורתית, כדי לבנות

לא פחות. דווקא הוא, שיכול לכאורה להרשות לעצמו לנוח על זרי דפנה ועל הניסיון והוותק, לא מקל ראש בהשתדלות החיונית להצלחת התקיעות. "ההשתדלות היא חלק מהעשייה והיא חובה", הוא מסביר, "זה כמו, להבדיל, שאדם נדרש לטפס על הר גבוה במיוחד, עם משא כבד של 50 קילו על הגב. אם הוא מתרגל לעבור את דרך החתחתים כל יום כשהמשא הכבד על גבו, אחר כך כשיידרש לעשותה עם 20 קילו הדרך כבר קלה עבורו. גם אני אחרי שהפקתי 300 קולות כל יום, ה-100 קולות הממתינים לי ביום הדין - כבר יהיו קלים בהרבה".

כשמבקשים אנו לדלות מניסיונו עבור הרבים, מהם הכלים הנדרשים עבור בעל תוקע שחפץ להיטיב את תקיעותיו, הוא משיב ברורות: "חלק מההשתדלות בעיני זה השופר הראוי, שיפיק את הצלילים האיכותיים והערבים לאוזן. כשיש שופר טוב - כבר יש הצלחה בידיים, והוא מעניק ביטחון לבעל התוקע. אם השופר נרכש מאי-שם, בלי שנבחן באופן מדוקדק בעיניים מבינות, גם המומחיות הגדולה ביותר לא תפיק ממנו את המקסימום. אם תהיתם לפשר ההבדלים בין תקיעות בבתי כנסת שונים, הרי אחת הסיבות היא השופר ולא התוקע. חלק מהשופרות בשוק אינם פשוטים כלל לתקיעה, כי הם מלאים פסולת מבפנים", מסביר הרב ניצנינסקי, הנחשב בקיא גדול ויחיד מסוגו בשטח, "למעשה קשה למצוא שופר מעובד ברמה טובה, כי אף מפעל לא יכול להרשות לעצמו לבזבז שעות על גבי שעות בעבודת נמלים כזו. לכן קניית שופר היא הימור, יכול לקרות שמישהו ייכנס לחנות וימצא מציאה מיוחדת אבל זה נדיר".

"שופר עם קול מאד גבוה, המלווה אותי כבר למעלה מעשור. כאשר תקעתי בו לגר"ב זילבר זצ"ל לראשונה, הוא בכה מהתרגשות, והודה שכאלו קולות הוא לא שמע מאודו"

שעות רבות הוא מקדיש לניקוי, לחיטוט ולהוצאת חציצות ומפריעים החוסמים את מעבר האוויר מהשופר ומשבשים את הקולות. יש אנשים המשלמים בעין יפה, כדי שיביא את השופר שלהם לשלימות, הוא נוטל מהם רק קרן של דמי העבודה, ומעביר את הכסף לכוללים. הוא מקפיד שהעבודה תישאר לשם שמים. רוב זמנו החופשי מוקדש לליטוש ומירוק אוסף השופרות שלו, המונה כמה עשרות, אותם הוא מוכר לציבור התוקעים. מדובר בעבודת נמלים יסודית וסבלנית הדורשת חיפוש פתרונות שונים כדי להסיר חסימות מהשופר. לשם כך המציא בעצמו כלי מלאכה חכמים, כמו מברשות פנימיות וחוטים מיוחדים, שעל חלקם מולבש פנס זעיר המסוגל לחדור עד קצה יציאת הפיה מבפנים. לפעמים, כשהוא נתקל בקושי מיוחד שעוצר אותו, הוא שם את השופר בצד, הולך לישון ובבוקר ממשיך.

לעיסוק הזה הגיע עוד בברזיל, עקב הקשיים בהשגת שופר ראוי, שיהיה לא רק יפה אלא גם איכותי. שלא כמו בארץ ישראל, השופרות בברזיל היו ברובם מתרומות של מטיילים שהגיעו מהארץ, והביאו אותם באמתחתם. בדרך כלל הקנקן הנאה בא על חשבון הרמה הירודה. התוצאה לא היתה לשביעות רצונו. והביאה אותו לניסיונות הראשונים לשפר את התוצאה. מברגים, מסמרים וחוטים הועברו פנימה כדי להקל על התקיעה, ובמשך הזמן הביאו אותו לתוצאות מושלמות, שהן ממש בגדר של מלאכת מחשבת. הרב ניצנינסקי מסוגל להקדיש שעות וימים כדי להעמיק לרבדים פנימיים בשופר, ולהפוך אותו לכלי אומנות ממש. השיפוצים אורכים בלי מידה, כי לדעתו אין גבול לדרגות שניתן לשאוף אליהן, עד כדי כך שתמיד כאשר מגיע לידיו שופר ששיפץ לפני שנה או פחות, הוא נראה לו ברמה נמוכה, עד שהוא בוש בעצמו איך שחרר אותו בלי להמשיך ולהעניק לו טיפול ייחודי נוסף... באף קו ייצור לא יגיעו לדרגות האיכות שלו, בית חרושת המעסיק עובדים לא יכול להרשות לעצמו להושיב אותם על כל שופר ושופר, כדי למצוא

שאל כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א את בני: 'נו איך אביך מכין את עצמו לתפילה?'. בני נענה ואמר שאני לומד הרבה את פירוש התפילה, ואני חוזר לעצמי על הנוסח שוב ושוב. נענה כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ואמר לו למסור לי בשמו: 'עם הנוסח שלא יהא מוטרד, העיקר שיתפלל בקול רם, בקול רם!'

שיחה עם הגה"צ רבי דוד מאיר ווייס שליט"א, המשמש כבעל תפילה כארבעים שנה בחצר הקודש בעלזא

• כאחד שזכה להיות בעל תפילה ארבעים שנה בחצר הקודש בעלזא, האם יש בפיכם הוראות והזרכות מצדיקי בית בעלזא לשליח ציבור?

"אציין בפניכם כמה קפידות שרבותינו הקדושים הקפידו לבעל תפילה היורד לפני התיבה. היתה קפידא שבעל התפילה יתפלל בכל כוחו ובקול רם. מרן הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע, התבטא פעם שהוא אוהב לשמוע בעל תפילה המתפלל בקול רם, לפי שבאותו הקול לא דיבר דברי חול".

"כך מובא בס' 'מנהגי בעלזא', שפעם אחת אמר מרן מהרי"א זי"ע לבעל תפילה שלו בימים הנוראים, שיגביה את קולו בתפילתו כמה שאפשר, ואם באמצע התפילה לא יוכל להמשיך הלאה - אז ייגש אחר במקומו. בעניין זה סיפר לי החסיד ר' שמואל פורגס ז"ל, שזכור לו, שבעת ששימש בקודש החסיד המופלג רבי יעקב בעריש ז"ל כבעל תפילה בבעלזא, קולו היה כשאגת ארי. פעם הבחין שעמדו לידו שני בחורים ממוצא דייטש', שהביאם החסיד ר' זעליג וואלף וולדמאן ז"ל, וקירב אותם לבעלזא. הבחורים הללו, שלא היו רגילים לצעקות כאלו, נרעשו מתפילתו עד שאחד מהם צעק באמצע התפילה: 'גאטע הער אומס די ביטע פון דעם לויטע' - כאומר 'ה', הרי הוא צועק מעומק לבו שמע נא את תפילתו'. כמו כן הקפידו שלא לחלק את התפילות בחול, רק ש"ץ אחד התפלל מהתחלה עד הסוף בלי להכניס ש"ץ במקומו בקטעים אחרים מהתפילה".

"אודות קפידת רבותינו הק', שבעלי התפילה יתפללו בקול רם, כדי שכל הקהל ישמעו את שליח הציבור ויוכלו להשתתף בתפילה, אספר בזאת שבעת שנתיקשתי לראשונה בשנת תשל"ו, לגשת אל מול הקודש כבעל תפילה בימים הנוראים, שאל כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א את בני, הגאון רבי אשר זאב ווייס שליט"א, ראש ישיבת 'בית מרדכי' אשדוד, בראש חודש אלול: 'נו, איך אביך מכין את עצמו לתפילה?', בני נענה ואמר שאני לומד הרבה את פירוש התפילה, ואני חוזר לעצמי על הנוסח שוב ושוב. נענה כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, ואמר לו למסור לי בשמו: 'מיט דעם נוסח זאל ער נישט זארגו נאר זאל ער דאווענעו הויעך הויעך הויעד' ('עם הנוסח שלא יהא מוטרד, העיקר שיתפלל בקול רם!'. וכפל מילותיו שאתפלל בקול רם שוב ושוב)".

"אכן משתדל אני, בסייעתא דשמיא, לשמור ולקיים את הקפידא החשובה הזו, להתפלל בקול רם אדיר וחזק, כדי שכל הקהל העצום ישמעו וישתתפו בתפילה המרוממת בצל הקודש".

ממשיך הגרד"מ ווייס: "בעניין הרמת הקול שמעתי ממחותני, הרב הנגיד הרה"ח ר' אברהם אהרן לעזער שליט"א, על זקנו הרה"ק רבי מנחם מענדל לעזער זי"ע, בעל 'שובע שמחות', שהיה מגדולי תלמידי החוזה הק' מלובלין זי"ע, והיה משמש כבעל תפילה בשני הימים של ראש השנה, בבית מדרשו של היהודי הק' מפשיסחא זי"ע, אך ליום הקדוש היה מגיע ללובלין, והיה מתפלל כבעל תפילה אצל החוזה הק'. שנה אחת כשהגיע לחוזה הק', שאלו החוזה הק' האם השנה התפלל גם ביום הראשון של ראש השנה אצל היהודי הק' מפשיסחא?

"נענה ה'שובע שמחות' שאכן התפלל ככל השנים גם ביום ראשון, אלא שהנמיך את קולו ביום הראשון כדי לשמור את הקול גם ליום השני. נענה החוזה הק' ואמר: 'אכן נודע הדבר! לכן שמעתי את תפילתך רק ביום השני, כי לכן לא הצלחתי לפעול בתפילות את מה שרציתי לפעול ביום הראשון, מכיוון שחפצתי וחשבת לשמור קולך ליום השני של ראש השנה, שלא יתקלקל. הרי כוונתו ביום הראשון הייתה על היום השני, לכן לא הצליחו תפילותיו ביום הראשון, ואני לא שמעתי כלל!'. ויהי לפלא".

"בימי נעורי בעיר סאטמאר", ממשיך הגרד"מ ווייס בזיכרונותיו המרתקים, "שמעתי הרבה מקני תלמידי הרה"ק ה'ייטב לב' זי"ע מסיגעט על רבם הגדול, ומצוק העתים נשכחו לדאבון לב. בזכרוני מונח אחד הסיפורים המופלאים, ששמעתי מאחד החסידים הישישים, שבאחת השנים ביום הכיפורים עמדו בתפילה בבית המדרש, ובפתע פתאום החל הקהל מרגיש תחושת חום ודוחק רב, על אף שלא היה כל כך דחוק בבית המדרש ויהי לפלא".

"כיון שכן הורה ה'ייטב לב' לכל הציבור: 'הפשילו את טליתותיכם מעליכם'. כך עשו וכרגע רווח לכולם. אחרי התפילה הסביר הרה"ק ה'ייטב לב' זי"ע את פשר הדבר: 'עם האבן זיף צוזאם גענומען אסאך נשמות אין בית המדרש וואס זענען געקומען אנגעפאקט אין זייערע טליתים און ווי נאד איך האב געהייסן פאר"ן ציבור זאל אויסטוהן די טלית האבן זיי אפגעפוצט כדי מזאל זיי נישט דערקענען' - באותו רגע שהרגשתם דוחק וחום נורא, התקבצו לבית המדרש נשמות רבות מעולם העליון, אשר באו עטופות בטליתותיהן. אך כיוון שהוריתי לכל הציבור להוריד את הטליתות - לא רצו הנשמות בכך, כדי שלא יכירו בהן והסתלקו להן מיד מבית המדרש' ..."

עוד מעשה רב חקוק אצל הגרד"מ ווייס, והוא מעבירו אלינו במתק שפתינו: "סיפר לי אבי זצ"ל, דבר פלא שאירע בראש השנה שנת תש"ו, בצילו של מרן הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע מוויז'ניץ. אבי זצ"ל עמד בסמיכות למרן ה'אמרי חיים', והבחין שבעת תפילת שמונה עשרה אוחז מרן ה'אמרי חיים' בידי הקדושות קופסת סבך. הדבר היה לפלא בעיניו, והנה אך סיים ה'אמרי חיים' את תפילתו, פנה אל אבי זצ"ל ואמר לו: 'א וודאי איז איך א וינדער, הייתכן איך שטיי ביים דאווענן ווען אין מיין האנט האלט איך א חפץ וועל איך איך מסביר זיין' - 'בוודאי תמה הנך: הייתכן שאני מתפלל כשאני נוקט חפץ בידי? הבה ואסביר לך'.

התחיל מרן ה'אמרי חיים' בהסבר אודות הנהגתו זו: 'חשבתי בלבי, איך מרהיב הנני עוז לגשת ביום הגדול והרם, אל מול מלך מלכי המלכים להמליכו עלינו. הלא כ"כ מיעטתי בתורה ותפילה במהלך השנה שחלפה, אלו פנים יש לי, כי ייגש אני לומר 'מלוך על כל העולם כולו בכבודך?'. המשיך מרן ה'אמרי חיים' את הסברו המנומק: 'כל זאת עד שנזכרתי, כי בידי חפץ ירושה מאבי הקדוש, שירש מהרה"ק מנעשכ"ז זי"ע. אמרתי לעצמי: 'אנופף בה, ובזכותה ארהיב עוז לבטא בשפתיי את מילות התפילה'...".

(המבשר תורני ראש השנה תשע"ו)

התקיעות עצמן תהא כוונתך אך ורק 'רחמנא אמר תקעו'."

תשליך ליד ספל מים

וסדר תשליך, שהביא הרמ"א שם בס"ב, אמר רבנו על שפת בור המים שבשכונתנו, כמו שנהגו בירושלים, אף כשחדלו כבר מלהשתמש בו ולא היו בו מים (ועיין כף החיים סי' תקפ"ג סק"ל). ואירע שנה אחת שהבחין בבואו שגדרי הצניעות נפרצו שם, ולא בא, ולא שעה להפצרות הנאספים שהבטיחו שיסירו המכשול, אלא אמר בחצר בית הכנסת ליד ספל מים שמלאו שם. אולם כשהציעו לפניו בשנים הבאות - כשתוקן הדבר - לעשות כן, לא הסכים והמשיך לומר על שפת הבור כדי שנה.

(קטעים מתוך הספר 'הליכות שלמה')

שאינן זה נכון כלל, ובוודאי מדרכי דקדוק ההלכה הוא להזהר לפעמים בדבר מסוים יותר מחברו, כפי נטית והרגשת הלב, והראהו דברי הגרעק"א ז"ל במכתבו (מכתבי רעק"א סי' י"ב) לענין מצוות אכילת מצה זו"ל: "ולדעתי מי שיש לו מח בקדקדו ומאמין בתורת ד', איך לא יחוס על נפשו ולא יא מתירא שמצוה גדולה כזו, שאין לזכות בה עד תעבור שנה, ומי יודע אם יהי' נפסד בידו, ודי לנו בעו"ה במצוות הרגילין כמו תפילין וברכת המזון שאין אנו מדקדקים בה, ולמה כזה במצוות אלו ר"ל, עכ"ל, עיי"ש.

ויצוין שבלוח האר"י נדפס שנים רבות שברוב בתי מדרשות בא"י, אין אומרים "למנצח לבני קרח מזמור" (תהלים מ"ז) שלפני התקיעות, עד שעורר רבנו על כך את הרה"ג המו"ל. ונשאל פעם רבנו ע"י צורב אחד, אלו טעמים מטעמי רבנו סעדי' גאון - הנדפסים במחזוריים - ראוי לכוון בשעת התקיעות. ואמר לו רבנו: "בטעמים הללו תעיין ותתבונן לפני התקיעות, אבל בזמן

ועוד ברכה!

"יש שמו"ע ברכות שאותן תיקנו לומר ביחד, ברכות השחר למשל זה כ"א לחוד, שמו"ע תיקנו ביחד, כל הברכות שאדם זוכה לברך את הקב"ה. איזה אושר, כל כך צריך לשמוח כשזוכה לברך את המלך!".
שאלו לרבנו היכן להתפלל על גדולי ישראל, השיב רבינו: "ב'אלוקי נצור".

בחור משיבה קטנה שאל לרבינו, איך עובדים שהתפילה לא תהיה 'מצוות אנשים מלומדה'? השיב רבינו: "אם יעבוד שיהנה מהתפילה לא תהיה מלומדה!". [הביא דוגמא מאחד שמאריך מאד בתפילה כיוון שנהנה מהתפילה].

(קטעים נבחרים מתוך הספר 'צדיק כתמר יפוח')

מיד אמר לי רבנו: 'כל המבקשים למען דברים שיכול להיות שיצטרכו להם, תשים בצד ושלח להם כסף, ויתן ה' שלא נצטרך אליהם'.

"וכך נתווספו באותו צד עוד ועוד מכתבים, מכתב של עזרה למען ילדים חולים, סיוע לזקנים, מתנות לחולים, ושאר כל מיני ענייני תמיכה וסיוע ומקומות של מחקרים שונים לכל מיני סוגי חולי.

"אח"כ הוצאתי מכתב של עזרה למען כלבים... ועתה שמחתי ואמרתי לרבנו שהנה מכתב זה בוודאי אפשר לזרוק לאשפה, אך הוא עצרני גם בזה, ואמר: 'הרי ה' מרחם על הכלבים ג"כ, ואמרו חז"ל כיון שאין מוזנת מצויה, וגם דרשו עה"פ 'הנותן לבהמה לחמה', שבהמה בגימטריא כלב'... - ועוד הוסיף עוד כמה מאמרי חז"ל בענין זה. - וא"כ הדבק במעשיו ושלח להם כסף'... "אח"כ היה מכתב של סיוע לקופים חולים, ומיד אמר על זה ג"כ: 'הרי

רחמיו על כל מעשיו, שלח להם ג"כ, ולכל מי שעוזרים לבעלי החיים'... "בסוף נשאר רק כמה מכתבים בודדים, של אלו המטפלים בצמחים ומבקשים עזרה למען העצים ולמען האוויר הנקי בעולם, ועוד כמה דברים שאין בהם חפץ... אך רבנו זצוק"ל לא ויתר ואמר: 'תבדוק על הענוולאפ (מעטפה) מבחוץ אם הם כותבים לי 'מיסטר בעק' או 'ראב"י בעק!', אמרתי לו שכתבו 'ראב"י בעק'. 'א"כ' - אמר רבנו - 'צריכים לשלוח גם להם, כדי שלא יאמרו שהרבנים היהודים עוזרים רק ליהודים ויהיה חילול ה' חלילה!...' וכך לא יכולתי לזרוק שום מכתב, ושלחתי בערך לארבעים ארגענייזשענ'ס (ארגונים) שונים ומשונים!

(מפי הרה"ג רבי יוסף מאיר כהנא שליט"א, נכד רבנו)

(מתוך עלון 'יעידון ויגידון' פרשת ראה - אלול תשע"ח)

מכל העדות, לומדים את ספריו. הוא סיפר שמרן הרב שך התבונן בתופעה זו - שהלא בדורו של ה'חפץ חיים' היו תלמידי חכמים שהיו גדולים ממנו, ואף על פי כן ה'חפץ חיים' זכה שספריו התקבלו בכל ישראל! והרב שך תלה זאת בזכות שה'חפץ חיים' חיבר את ספריו לשם שמים! הוא ראה והתבונן בצורך הדור, ומזה התעורר לחבר את ספריו. בתחילה הוא ראה שיש רפיון בענייני הלשון, וחיבר את ה'חפץ חיים' ו'שמירת הלשון'.

אחר כך הוא ראה שרבו שיטות הפוסקים וצריך להכריע ביניהן. בתחילה הוא חיפש אצל הגדולים אם יש מי שיסכים לחבר על ה'שולחן ערוך', אולם כולם הטילו עליו את עבודת הקודש, באמרם שהוא הכי מתאים לכך, ונטל זאת על עצמו. אחר כך כשבאו לאמריקה, כתב לחזק מה שראה צורך לחזק

ביחס לאמריקה, וגם לחיילים הוא כתב, כשראה שהם צריכים הדרכה, ובזכות שכל חיבוריו נכתבו בכוונה טהורה לשם שמים, להרבות כבוד ה' בעולם, הוא זכה וחיבוריו נשתרשו לנחלת כלל ישראל! (אגב, המשגיח התקשה מדוע ה'חפץ חיים' קרא לחיבוריו 'משנה ברורה' ולא 'הלכה ברורה'? ועלה על דעתו, שהרי הרבה פעמים ה'חפץ חיים' לא מכריע לגמרי בין השיטות, ורק מביא את שיטות האחרונים, ואולי משום כן יש בחיבורו משנה ברורה - אך לא הלכה ברורה. מחשבה של איש אמת...).

(הרב ישראל מאיר ארנפורינד - מתוך הספר 'עבודת הימים הנוראים במשנתו של מרן

המשגיח רבי דב יפה זצוק"ל')

היכן ניתן להאזין לשיעור יומי מקוצר בהלכות שבת?

היכן ניתן בכמה דק' לרכוש ידיעות מקיפות בהלכה?

האזינו עכשיו לשיעורי הרה"ג רבי אריה זילברשטיין שליט"א
כ-5 דק' ביום וזכיתם ללמוד את ה'דף היומי בהלכה'

077-2222666

הוא מבחין ששכנו קיבל מגרש גדול משלו. באותו זמן נכנסה בו קנאה עזה. כך קם באישון לילה, והסיט את אבן הגבול שבין האדמות בעשרה סנטימטר. כך היה מסיט מדי לילה את האבן בעוד עשרה סנטימטרים, עתה היתה כבר חצרו שווה לחצר חברו. עשרות שנים חיו כשבחלקו מטר וחצי של גזל!

הרה"ג רבי יחיאל מיכל צוקר שליט"א, על כוחה של תפילה

"ותשובה ותפילה וצדקה..."

רב מושב הזקנים 'ערוגות הבושם', עשה לו מנהג יפה לסייר בחדרים, לראות מה נעשה עם הזקנים ומה שלומם. יושב הוא ומשוחח, מרגיע בעת שצריך ונותן הרגשה נעימה לזקנים, שיש להם אוזן קשבת. באחד החדרים הוא מוצא זקן יושב ובוכה בכי נסער. תמה הרב על מה ולמה. הוא מנסה לדובב את הזקן. אבל הוא נתון בבכיו. כשמנסה הוא שוב ושוב, עונה לו הזקן ברפיון: "וכי מה תועיל? הדבר כבר נראה חסר תקווה". הרב לא מרפה. הוא מבקש ממנו: "דאגה בלב איש ישיתנה" - לעולם אי אפשר לדעת מאין תבוא הישועה!". לאחר מאמצים רבים הצליח להוציא ממנו את הספור.

אותו זקן עלה לארץ לפני חמישים שנה עם שני ילדים. הסוכנות הושיבה אותו באחד המושבים, ונתנו לו חלקת אדמה. עוברים ימים, והוא מבחין ששכנו, שחי בלי ילדים, קבל מגרש גדול משלו. באותו זמן נכנסה בו קנאה עזה. וכשיצר הקנאה מקנן - חוטאים. וכך קם באישון לילה, והסיט את אבן הגבול שבין האדמות בעשרה סנטימטר. כשהבחין ששכנו לא שם לב לכך גברה תעוזה. כך היה מסיט מדי לילה את האבן בעוד עשרה סנטימטר. עד שלבסוף הסיג את הגבול במטר וחצי. עתה היתה כבר חצרו שווה לחצר חברו. בזה נרגע, והאבן נשארה באותו מקום. עשרות שנים חיו, כשבחלקו מטר וחצי של גזל, לאורך כל גבול החצר.

לימים עזב את המושב, ויותר לא היה לו קשר עם המקום. עתה כשתש כוחו, החל להרהר בסופו. לפתע נכנס בו פחד עצום מהעתיד להיות עמו, ביום הדין הגדול והנורא. עתה רוצה הוא לתקן את המעוות, ואינו יודע איך. עקב זקנתו נשכח ממנו שם המקום ושם השכן. ועל כך הוא בוכה, איך יוכל לתקן את המעוות לפני שיעמוד לפני אביו שבשמים.

מספר הרב: "באותו זמן באמת לא ידעתי מה לומר לאותו זקן, מהיכן, באמת, תמצא הישועה? אבל כרב חזקתי את רוחו במלים: יש רק אחד שיכול לעשות ששכנך יפגוש אותך. הלא הוא בורא העולם. עליך לשבת ולהתפלל לבורא מעומק הלב, שיתן לך אפשרות לפגוש את השכן ולתקן את המעוות". לא עוברים שבועיים, ולפתע נשמעת נקישה על דלתו של אותו זקן. הזקן נגש לפתוח את הדלת, ולהפתעתו הרבה הוא רואה את השכן הנ"ל, עומד לפניו במלוא קומתו. נפעם ונרגש התחבק עם שכנו, ובפיו שאלה: "איך ידעת לחפש אותי?", השכן אינו מבין את השאלה. הוא עונה לו בפשטות: "הזדמנתי היום לבני ברק לרגל שמחה, הנערכת כעת באולמי 'היכלי מלכות'. חיפשתי לי שולחן של זקנים כמותי, אבל לא מצאתי. מחוסר ברירה התיישבתי ליד שולחן בו יושבים היו כמה צעירים. השיחות לא עניינו אותי. אבל לפתע שומע אני את אחד הסועדים פונה לאדם נכבד, ואומר לו: 'כבוד הרב... האם תוכל להגיש לי סלט פלוגי?'. הדבר נשנה כמה וכמה פעמים. אני שומע את השם ונזכר שזה בעצם היה השם של שכני במושב!

"שאלתי את אותו יהודי האם יש לו קשר ליהודי פלוגי, שהיה גר במושב אלמוני. הוא אישר לי שהוא אכן בןך! אמרתי לו שכבר לא ראיתי אותך שנים רבות ושאלתי עליך. הוא עונה לי: 'אבי נמצא כעת במושב זקנים בקרבת מקום'. כיון שהתזמורת היתה רעשנית לטעמי, והשיחות גם לא ממש עניינו אותי, וזמן היה לי למכביר, החלטתי לבקרך. והנה אני כעת לפניך!" כשמע זאת הזקן הוארו עיניו: "אתה לא יודע איזו שמחה יש לי לראותך!". הוא ספר לחברו את מה שעשה לפני חמישים שנה, ובדמעות בקשו למחול לו. הוא אמר זאת כשכולו בכי ותחינה. חברו הזקן היה נרגש מאד, ומחל לו בלב שלם.

כאן התגלה כח התפילה שנענתה מיידית. תפלה שבאה מעומק הלב! לעומתה ישנה תפילה שנענית רק לאחר שנים. ספור זה מופיע בספרו של הרב פסח קראהן שליט"א ('בנתיבות המגיד' - כוחן של דמעות):

בשנת תשמ"ה הגיעה שיחת טלפון אל הגאון רבי יצחק מאיר שור שליט"א, מראשי ישיבת 'תורה ודעת', בו מודיע לו יהודי על זוג חדש שבא להתגורר סמוך לביתו. הם אינם שומרי תורה ומצוות, אבל חביבים ונעימים מאד. ואם יזדמן לו, שיראה לקרב אותם.

מן השמים הזדמן, שבדיקו כשירד הרב שור אל הרכב שמסיעו לשיבה, ראה הוא לפניו אדם לא מוכר היוצא מרכבו. הרב ניגש אליו, הושיט לו את ידו לשלום, ושאלו אם הוא שכן חדש. משענה בחיוב ואף הזכיר את שמו, עשה עמו היכרות, והציע לו לבוא להתארח אצלו יחד עם רעייתו בליל שבת הקרוב. היהודי התרגש מאד מן ההזמנה המפתיעה, והבטיח תשובה מיד לאחר שישוחח על כך עם רעייתו. ואכן עוד באותו ערב נתנו בני הזוג את הסכמתם.

בסעודת השבת שררה אווירה מיוחדת. תחילה שמעו דברי תורה מהרב המארח, לאחר מכן החלו לשוחח בענייני יהדות. עם סיום הסעודה הודו רבות על התענוג שהיה להם, ומיד קבלו הזמנה לפעם נוספת. הם, כמובן, נענו לכך בחיוב. התגלה, שהשכנים החדשים הם בעלי חפץ עז לשמוע עוד ועוד על היהדות. כשראה הרב עד כמה רציניים הם בחיפוש אחר משמעות בחיים, הציע להם לחוות מספר ימים בישיבת 'אור שמח' בעיר מאנסי. בני הזוג נסעו למאנסי, וכשחזרו הפכו לבני אדם שונים. הם קבלו החלטה, שמעתה ישמרו תורה ומצוות באורח מלא. סמוך לראש השנה הודיע הבעל למעבידו שהוא עוזב את עבודתו, ומעתה הוא בן ישיבה בישיבת 'אור שמח'. השם הלוועזי 'מרק' שונה לשמו היהודי 'משה דוד', וכל הדרכתם המשיכה להיות על פי הרב שור.

לקראת החגים הגיעו לביקור אצל הרב שור. שם סיפר אותו משה דוד לראש הישיבה, שיש לו קרבת משפחה לאנשים חרדים מאד. הוא ידע זאת בילדותו, אלא שהוריו הבהירו לו כי אותם קרובים הם מטורפים, ולכן אין עניין לשמור עמם על קשר. עתה חושב הוא שהוריו הטעו אותו עם המידע הנ"ל, מתוך שחששו שתהיה להם השפעה עליו. אבל עתה מעונין הוא מאד להכירם. הוא החל לחקור ולדרוש, עד שגלה שאחד מהאדמורי"ם השוכן בשכונת בורו פארק הוא, לכאורה, קרוב משפחתו. עתה מבקש הוא שראש הישיבה יסדיר לו תור אצל אותו אדמו"ר.

ראש הישיבה מיהר לקבוע להם זמן לביקור אצל אותו אדמו"ר, באחד מימי חול המועד סוכות. בני הזוג נסעו אל האדמו"ר מלאי חששות. האם ישתכנע הרבי שהם, אכן, קרובי משפחה? ואיך יקבלם? החששות נמוגו מיידית. האדמו"ר והרבנית קבלום בסבר פנים מאירות. השיחה קלחה לה בנעימות. לא עברו רגעים רבים, והם הגיעו ללב המטרה, שהיא בירור הקשר המשפחתי.

חדשני!!!

לקראת הדבר הזה חיכיתם!

הגיליונות המרתקים בתוספת עשרות מאמרים חדשים
שנקראו בשקיקה מדי שבוע על-ידי מאות אלפים
יוצאים לאור בספר חדש ומפואר שלא תוכלו להפסיק לקרוא!

'לקראת שבת מלכתא'

כרך ראשון - בראשית א' - בקרוב בחנויות הספרים!

פרטים בקרוב...

מתחילים עכשיו שנה שובה

בא להיות שותף בזכויות לדורי דורות

1

תרומה בסך 18 ₪ ל-15 חודשים סך תרומה 270 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 400 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 + כרטיס להגרלה הגדולה

3

תרומה בסך 18 ₪ ל-20 חודשים סך תרומה 360 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 560 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר 'דרשו'
 + 2 כרטיסים להגרלה הגדולה

4

תרומה בסך 18 ₪ ל-22 חודשים סך תרומה 396 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 580 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 ספר "דרש דוד" על המועדים, כרך א' או ב'
 + 2 כרטיסים להגרלה הגדולה

5

תרומה בסך 18 ₪ ל-24 חודשים סך תרומה 432 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 630 ₪:
 גביע כסף
 סכין לחלות כסף
 כף לעוגה כסף
 + 3 כרטיסים להגרלה הגדולה

6

תרומה בסך 36 ₪ ל-20 חודשים סך תרומה 720 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 1350 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 ספר "חפץ חיים" מהדורת 'דרשו'
 ספר "מועד לדוד"
 גביע כסף
 כף לעוגה כסף
 סכין כסף
 + 6 כרטיסים להגרלה הגדולה

7

תרומה בסך 36 ₪ ל-24 חודשים סך תרומה 864 ₪
קבל מיידית מתנה בסך 1790 ₪:
 סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'
 סט "חפץ חיים ושמירת הלשון" מפואר 'דרשו'
 "חמשה חומשי תורה" בכרך אחד 'מהדורת דרשו'
 "דרש דוד" על התורה 3 כרכים
 גביע כסף
 כף לעוגה כסף
 סכין כסף
 + 10 כרטיסים להגרלה הגדולה

ימי הרחמים והסליחות זו ההזדמנות לזכות בזכויות ובשנה טובה.

מאות תלמידים מצטרפים לספסלי הלימודים במוסדות תורניים, ע"י פעילי 'אחינו' עוזר לנו לעזור להם, ותזכה גם אתה בזכויות לדורי דורות.

בוא להיות שותף בזכויות לדורי דורות.

התורמים ינסו להגרלה כוללת בסכום של

50.000 ₪!

פרס ראשון: זכייה בסך 20.000 ₪

פרס שני: זכייה בסך 10.000 ₪

פרס שלישי: זכייה בסך 5000 ₪

פרס רביעי: זכייה בסך 1500 ₪

פרס חמישי: זכייה בסך 1000 ₪

פרס שישי: זכייה בסך 500 ₪

ועוד 6 הגרלות ביניים בסך 2000 ₪ כל אחת

ובנוסף, 'דרשו' מעניק מתנות באופן מידי עד לשווי

1790 ₪!

לרגל הוצאת הספר
 'לקראת שבת'
 מסולו חדש ואטרקטיבי

10

תרומה בסך 18 ₪ ל-18 חודשים סך תרומה 324 ₪

קבל מיידית מתנה בסך 469 ₪:

סט "משנה ברורה" מפואר מהדורת 'דרשו'

הספר החדש 'לקראת שבת' (בראשית א')

2 כרכי משנה ברורה בכריכה רכה

(מס' 1-2, שהם כשני שלישי מחלק א' סימנים א-ט)

+ 1 כרטיסים להגרלה הגדולה

להצטרפות וקבלת המתנות: 02-5609000

המוני בית ישראל מצטרפים ל'שבוע החיזוק' ללימוד 'הדף היומי בהלכה' ושמירת הלשון

שבוע החיזוק מבית 'דרשו' ייערך לרגל יום ההילולא של מרנא החפץ חיים זיע"א, שיחול ביום שלישי כ"ד אלול ויגיע לשיאו בתפילת רבים שתיערך אי"ה באשמורת הבוקר של ערב שבת, ברחבת הכותל המערבי.

על פי רישום מראש בטלפונים המתפרסמים במודעות הפרסום של 'דרשו'. ב'דרשו' קוראים לכל יהודי באשר הוא, להצטרף לרבות שכבר קיבלו על עצמם ועוסקים מדי יום בלימוד 'הדף היומי בהלכה', לימוד אשר הרבו גדולי ישראל לשבח אותו, ושכבר הוכח כי הוא מהווה הדרך הטובה ביותר ללימוד עקבי של ה'משנה ברורה' בשלמותו, ובמיוחד שבתוקפה הנוכחית עוסקים רבבות הלומדים בהלכות שבת, אשר כבר העידו גדולי עולם ובראשם הרבי רבי יונתן אייבשיץ זיע"א, שמי שאינו בקי בהן על בורין, לא ימלט שייכשל חלילה בהלכות שבת החמורות.

ובזכות הלימוד בתורתו של רבינו בעל ההילולא, נזכה לבוא ליום הדין כשעמנו הסניגור הגדול אשר קם לעם ישראל, ורבים השיב מעוון בספריו הקדושים המחבשים כל פצע וחבורה, מטהרים את הלב ומייחדים אותו לאבינו שבשמים.

זה כבר הפך למסורת. כמידי שנה יוצאת המעצמה התורנית 'דרשו', למסע חיזוק אדיר בכל קצווי תבל, לקראת ימי הדין הבאים עלינו לטובה, ולציון יום ההילולא של רשכבה"ג מרנא החפץ חיים זיע"א, בהצטרפות המונית ללימוד 'הדף היומי בהלכה', והתחזקות בלימוד הלכות שמירת הלשון.

'שבוע החיזוק' יפתח ביום ראשון הקרוב בכל מקום בו קיימת קהילת יהודית שומרת תורה ומצוות ברחבי העולם. סניפי 'דרשו' בלמעלה מ-20 מדינות הפוזרות על פני חמש יבשות, סיימו בימים אלו את הפצת חומרי הלימוד לקראת שבוע החיזוק, ובעיקר לקראת יומא דהילולא של מרנא החפץ חיים, שביום שלישי הקרוב נציין 85 שנה להסתלקותו לשמי מרום. במאות רבות של מוסדות תורה וחינוך, בישיבות הקדושות, בסמינרים, בתלמודי התורה ובבתי החינוך לבנות, יעסקו התלמידים במורשתו המזהירה של מרנא החפץ חיים, ישננו הלכות שמירת הלשון ודברי מוסר בנושא מתוך ספריו הקדושים, ויקדישו מזמנם לעיסוק בהלכות שבת שבמשנה ברורה, על פי סדר הלימוד של 'הדף היומי בהלכה', אשר התקבל בכל רחבי העולם היהודי, בעידודם ובתמיכתם הנלהבת של מרנן ורבנן גדולי ומאורי הדור, אלו אשר עמנו חיים היום ואלו אשר הנהיגו את העדה הקדושה והסתלקו לבית עולמם, ובראשם רבותינו עמודי ההוראה מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל, מרן הגר"ש ואזנר זצוק"ל, ורבינו ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל, לצד כל גדולי האדמו"רים וראשי הישיבות.

דגש מיוחד יושם על העיסוק בספריו של מרנא החפץ חיים זצוק"ל ביומא דהילולא דיליה, וביום שיש יגיע שבועי החיזוק לשיאו, בתפילת רבים שתתקיים ברחבת הכותל המערבי באשמורת הבוקר של ערב שבת, בראשות גדולי וצדיקי הדור, הגאון הגדול רבי ראובן אלבז שליט"א, הגאון הגדול רבי שמואל אליעזר שטרן בעל ה'שבכי אש' שליט"א, הגאון הצדיק המקובל רבי אליהו שמעון גלאי שליט"א, והגאון הגדול רבי אליהו אבא שאול שליט"א. הסעות חינם יצאו מכל הריכוזים החרדיים הגדולים ברחבי הארץ: ירושלים, בני ברק, אלעד, ביתר, בית שמש, מודיעין עילית, אשדוד וריכוזים נוספים.

חלוקת ספרים לזיכוי הרבים לקראת יום הזכרון של ה"חפץ חיים"

לקראת יום הזכרון של מרן הח"ח יוצאת אגודת "נוצרי לשון" במבצע ענק כלהלן:

ד. בתי ספר ומוסדות חינוך המעוניינים ללמד בספרי הילדים של "נוצרי לשון" זכאים לקבל חינם ספרים ללימוד: לפרטים טל': 0527172627.

ה. הישיבות וכוללים וכן בתי הכנסת זכאים לקבל חינם את הספר החשוב "ביד הלשון" שי"ל בימים אלו במהדורה מפוארת ועדכנית המסכם את כל ההלכות בצורה ברורה ומחולק לפי הלימוד היומי. לפרטים יש לפנות לנציג "עולם התורה או למשרדי "ההגית", טל': 0737-286-800

ו. עדין ניתן להצטרף לפרויקט "עולם התורה - מדברים כמו שמותר" הכולל הגרלות על אלפי שם ופרסים יקרי ערך. לפרטים "קו מידע" 079-5700075. בחודש זה חלוקת "שי מיוחד" לכל הנציגים בנוסף לכל ההגרלות.

יה"ר שנוכה להיכתב לשנה טובה ומאושרת ובזכות שמירת הלשון נוכה לכל הברכות המובטחות.

א. כל המקבל על עצמו להשתדל ללמוד בל"ג 4 חודשים בספר ח"ח וכן המקבל ע"צ ללמוד עם ילדיו את הספר "גם אני נוצר לשוני" או "אני ולשוני" זכאי לקבל כל ספר ב- 10 שם בלבד! המקבל ע"ע להשתדל ללמוד בל"ג ספר "אהבת חסד" או "אהבת ישראל" למשך 2 חודשים זכאי לקבל ספר ב- 5 שם בלבד.

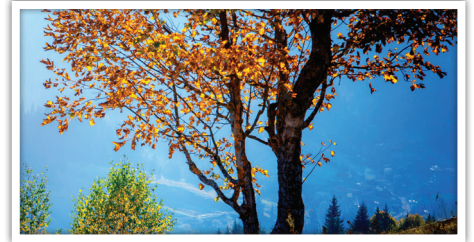
ב. שמות כל הקובעים "לימוד יומי" למשך 5 דקות עד עשי"ת בספר "אהבת ישראל" וכן הקובעים עם הילדים לימוד יומי בספר זה או בספר "גם אני נוצר לשוני" ו"אני לשוני" יזכו להיכנס לרשכבה"ג מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א בערב יום הקדוש יוה"כ"פ הבעל"ט לברכה והצלחה בעל העניינים. מספר הפקס למשלוח השמות 04-6821408. לפרטים נוספים טל': 0527641247

ג. כל חתן מתלמידי הישיבות הקדושות - מכל החוגים - זכאי לקבל חינם אין כסף 2 ספרי "ח"ח - שמירת הלשון" או "אהבת חסד - אהבת ישראל" להצטרפות לישיבות בלבד: 03-6562824

פרטים נוספים באגודת "נוצרי לשון"

02-5713879

באיזה אופן מקיימים מצות עשה של "ובחרת בחיים"?

הצדיק ר' אברהם מרדכי בנו של החידושי הרי"ם חלה בצעירותו במחלה קשה והרופאים אמרו שהוא מסוכן מאד ואין רואים שום תרופה למחלתו, החידושי הרי"ם ניגש לבנו ולחש לו באזניו, "תדע שמצוה על האדם שירצה לחיות בעולם ויש דעה בין המחברים שזה בכלל המצוה "ובחרת בחיים" ואני מקוה שתמצא לחיות ותוליד בן זכר טוב. לשמע הדברים האלו התאמץ רבי אברהם מרדכי וישב על מיטתו ואמר "רבונו של עולם תן לי במתנה עוד שנות חיים ותזכני להוליד בן זכר ואקרא את שמו יהודה ואקיים מה שנאמר הפעם אודה את השם". השי"ת הקים אותו מחוליו ובאותה שנה נולד לו בן הוא האדמו"ר מגור הגאון הקדוש רבי יהודה אריה לייב בעל המחבר "שפת אמת".

ולא מדברי סופרים, וכתב שכן דעת רש"י, ודלא כהרמב"ם דהוי לחומרא מדברי סופרים. ובביאור דבריו שהביא את דברי הר"ן אחרי שהביא את דברי ה"שערי תשובה", נראה שלמד שלפי ה"שערי תשובה" הדין דאורייתא שצריך להחמיר בספיקות נובע מחמת מצות עשה של "ובחרת בחיים". ומביא שם מה שכתב בתשובת הר"ן (סי' ע"ט) "שאפי' בעסקי העולם כל משכיל בוחר לנפשו הדרך היותר בטוח והמשומר מכל נזק ומכשול ואפילו באפשר רחוק, ועל אחת כמה וכמה שיש לנו לעשות כן בדרכי התורה והמצות שהן כבשוננו של עולם". דבר מעניין בענין "ובחרת בחיים", מביא בס' "עבד המלך" כאן (לר' שמואל הומוינר זצ"ל), שהרב

”העידתי ככם היום את השמים ואת הארץ החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך” (דברים ל, י"ט)

רבינו יונה ב"שערי תשובה" (שער ג אות י"ז) כתב: "ודע כי המעלות העליונות נמסרו במצות עשה, כמו מעלת הבחירה, שנאמר "ובחרת בחיים". וע"פ דבריו כ' החרדים (פרק ט') שבכל עת שמזדמן לפני האדם איסור או ספק איסור והוא פורש, מקיים מצות עשה זו. ומביא החרדים מיד את הר"ן (בסוף פ"ק דקדושין) שכתב שכשאומרת הגמרא "ספיקא דאורייתא לחומרא", היינו שמדבר תורה הוא שצריך להחמיר

מדוע הגר"א מוילנא זצ"ל חזר בו מכוונתו לעלות לא"י?

מו"ר הגאון מ' אליהו זצ"ל אב"ד דקאליש [הוא ר' אליהו רגולער תלמיד הגר"ח מוולז'ין] כי ברור לו ממעשים וכן מכתב יד קדשו, כי הגאון נ"ע היה ניצוץ משה רבינו ע"ה, ועל כן לא נתנו לו רשות מן השמים ליכנס לארץ". והרד"ל שם תמה מהעובדה שרשב"י ועוד אחרים היו מנשמת משה רבינו ע"ה כמבואר בס' הגלגולים (למהרח"ו פל"ה) ובכל זאת עלו ובאו לא"י. ור' אברהם שמחה מאמציסלאב שם ג"כ פקפק בטעם זה וכי "לא שמיע לי כלומר לא סבירא לי, מכמה טעמים". אולם בס' תולדות יצחק (לר' יצחק כהנא תלמיד ר' אייזיק חבר זצ"ל עמ' ק"נ) כתב ג"כ כהר"א ראגולר עי"ש.

הזה, וראה בזה הגאון כי מן השמים מבקשים למנוע את נסיעתו. בס' עליות אליהו (הערה פ"ו) כ' "שמעתי מפי

”ויאמר אלהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבוא ד' אומר אלי לא תעבר את הירדן הנה” (דברים ל"א, ב')

ידוע ומפורסם שהגר"א מוילנא זצ"ל התחיל לעלות לארץ ישראל ובאמצע הדרך חזר בו וסב על עקבותיו, ונאמרו ונכתבו הערכות שונות מה היתה הסיבה לביטול הנסיעה וכיצד ראה כי אין לו רשות מן השמים, כמו שאמר לבנו (נדפס בהקדמת בניו לביאור הגר"א לשו"ע או"ח) שהפציר בו לגלות את הסיבה, "אין לי רשות מן השמים". וישנה שמועה (מובא בס' "הגאון" עמ' 468 הע' 14) המספרת שהגאון כבר ישב על האניה בדרכו לא"י אלא שלפתע נפל מידיו ספר תנ"ך ונפתח לנגד עיניו בפסוק הנ"ל "לא תעבור את הירדן

מדוע לוקין על כל לא תעשה הרי הוא ניתק לעשה של תשובה?

ביה לאו הניתק לעשה, אבל עשה דתשובה שהוא כללי לכל הלאוין לא אלים לנתוקי. ובשדי חמד (ח"ד עמ' 72) מביא מס' ילקוט הגרשוני שכתב לתרץ ע"פ מש"כ הנודע ביהודה (או"ח קמא סי' ל"ה) דתשובה אינה מצילה את האדם מידי עונש ב"ד של מטה, שעיקרה היא החרטה ואין בית דין יודעים מה בלב האדם, וא"כ לא קשיא מידי דעשה דתשובה אינה מצילתו מן המלקות דגוה"כ דתשובה לא תציל בעונש ב"ד של מטה.

”כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוה היום לא נפלאה הוא מצוה ולא דחקה הוא” (דברים ל"א, א')

עי' רמב"ן שהמצוה הזאת היא "מצות התשובה", ולא מדבר פסוק זה על התורה. החיד"א ב"מדבר קדמות" (אות ת' ס"ק יז) הביא מה"נחלת בנימין" שהקשה איך לוקים על כל לא תעשה הרי הוא ניתק לעשה של תשובה, וכל לאו הניתק לעשה אין לוקין עליו. ותירץ דדוקא כשניתק לעשה פרטי הוא דדנין

"אכן נמצאים כאן עשרה יהודים, אך אחד מהם כבר התחיל לומר סליחות, וכשיהודי רק מתחיל באמירת הסליחות, ולו אם אמר כמה פסוקים בודדים - הרי הוא כבר מרוצה לה' ומפויים עמו שבעתיים, הוא לא נמצא איתנו באותו מצב!"

האמת היא, שלא צריך לעשות מהפכות גדולות, אלא פשוט לחזק את הברגים, לחזק את בדקי הנפש...

בימים אלו נעשה 'סקירה כללית', נבדוק מה טעון שיפור, היכן טעון חיזוק. נחפש את המקומות הללו ונפעל לשפרם, כדי לכבס את לבבנו ולנקות את עצמנו, למען נגיע לרגעי המלכת המלך נקיים וזכים, מצוחצחים ורעננים, כי רצוננו לראות את מלכנו!

אורח לרגע שגילה את הפגע...

את כל הונו ואונו, השקיע ר' יצחק ד., תושב מודיעין עילית, במפעל הבקבוקים הענק שהקים בצרפת. הוא השקיע כסף רב, שכר את טובי המומחים להקמת מפעלים, כשבחזונו - הקמת מפעל הבקבוקים מהמשוכללים ביותר באירופה. המכונות המשוכללות עבדו במרץ 24 שעות ביממה, ייצרו כ-800 בקבוקים מדי שעה, וכל זאת על בסיס תפעול אלקטרוני בלבד, משוכלל ומתקדם במיוחד. אך ר' יצחק לא הסתפק בכך, וחיפש כל דרך להגדיל עוד את כושר הייצור של המפעל.

בהשקעה אדירה של כסף, הבאת מהנדסים מהמזרח הרחוק ושיפור ושכלול כל המכונות במפעל, הצליח ר' יצחק יותר מלשלוש את קצב הייצור, מכ-800 בקבוקים לשעה לכ-3,000 בקבוקים לשעה. עתה היה ר' יצחק מרוצה: המפעל עובד בתפוקה מלאה, ההשקעה מניבה פירות. המפעל עומד בחזית הטכנולוגיה העילית, וקצב הייצור בו משיביע רצון, וגם ריווחי במיוחד...

כמה שנים חלפו, ולפתע הבחין ר' יצחק כי החלה ירידה ברמת הייצור. לפרקים היו המכונות המשוכללות מייצרות רק 2,900 בקבוקים, לפעמים אפילו פחות. המצב לא נראה מבשר טוב, קצב הייצור הלך וירד, ור' יצחק הזעיק את טובי המהנדסים והטכנאים, לפשפש בקרבי מכונות הענק ולמצוא את הסיבות לירידה בקצב הייצור.

אלו יוצאים ואלו באים, הכרטיס האלקטרוני הוחלף, גם המשאבה. המנוע תוקן, המדחס שוכלל, הסרט הנע נבדק לעומק. אפס, כל אלו לא הצליחו לעצור את הירידה בקצב הייצור, לא הצליחו להשיב את המפעל לתפוקה המלאה כמקדם. בכל יום שחלף הביט ר' יצחק בעיניים כלות בקצב הייצור ההולך ופוחת, עד שעמד כבר על פחות מ-2,000 בקבוקים לשעה, אך אין לאל ידו להושיע...

ביום מן הימים, הגיע אחד מידידיו, גם הוא תושב מודיעין עילית, לביקור בצרפת. הלה הוזמן לביקור במפעל של ר' יצחק, והגיע בדיוק כשיצא מהמפעל עוד מומחה עולמי, שגבה את שכרו היקר, אך פכר ידיו בייאוש. האורח הבחין בפניו המאוכזבות של ר' יצחק, שסיפר לו בקצרה את הסיפור המוזר: המפעל ייצר בקצב אדיר, ולפתע חלה ירידה. איש אינו מבין מדוע ולמה, כל המומחים אינם יודעים את הפיתרון לתעלומה, וקצב הייצור ממשיך וירד...

המשך בעמוד הבא <<<

הרה"ג רבי אשר קובלסקי שליט"א

במוצאי מנוחה קידמנוך תחילה...

הרגעים הגדולים קרובים מתמיד. כל לב יהודי כבר רוטט בהתרגשות, בכל נשמה יהודית כבר נעים המיתרים העמוקים. בעוד ימים ספורים יהפכו התכונה והדריכות לעובדה בשטח: כרטיסי ה'שנה טובה' ייפתחו, יהודים ילחצו ידיים לחבריהם בידידות באיחולי שנה טובה, ניגוני הרגש יכבשו כל פינה, התפוח ייטבל בדבש כאות לשנה מתוקה... ואז, בבוקרו של יום ראש השנה, ימהר כל יהודי לבית הכנסת. בעיניים נוצצות, בהתלהבות נרגשת, בשמחה שאין לתארה. כל אחד מאיתנו יפתח את המחזור ויחל בתפילה, ואז יישמע קולו של החזן מנעים בשירה הפותחת: 'אהה, אהה, אהה', רגע לפני שאבוקת זעקה תפרוץ בהתרגשות מפי כלונו, זעקה הבוקעת מעומק הלב ומתשתית הנפש: ה-מ-ל-ך!

ולא זעקה בלבד יש כאן, אלא משהו עמוק, נוקב, אוהב ומתרפק עד אין קץ. זעקת 'המלך' היא הרגע הנשגב בו אנו מקבלים על עצמנו מחדש את עול מלכותו, ושמחים להכריז מחדש כי אנו נאמנים לו. זעקת 'המלך' היא המעמד המרגש ויוצא הדופן, בו אנו מחליטים מחדש כי ה' הוא מלכנו ולו אנו עבדים, ואנו גאים להיות כפופים למרותו של אבינו מלכנו!

ואין יהודי שלא זכאי להשתתף במעמד הזה, אין יהודי שאין לו את הכבוד והעונג להיות שותף למעמד המלכת המלך. הרי מי שמבקש מאיתנו כי נמליך אותו - הוא המלך בעצמו, 'אמרו לפני מלכויות - כדי שתמליכוני עליכם'. המלך מזמין אותנו למעמד המלכותו, פונה לכל יהודי ויהודי, ומבקש את השתתפותו האישית במעמד הגדול בו נשוב ונמליכו כמלך העולם... כשנערכים לרגע כזה, למעמד כה נשגב כמו המלכת המלך, מתארגנים מראש. נכון, אם בן המלך יבוא בבגדים מזהמים למעמד המלכת אביו - כנראה יאשרו לו להיכנס בשל היותו בן המלך, אבל זה יהיה לו מאוד לא נעים... כל בר דעת מביין: לאירוע של המלכת המלך באים לבושים בקפידה, נקיים וזכים, מצוחצחים ומבריקים!

כשנתבונן באותו מעמד נשגב העומד לפנינו, נבין כי זהו בדיוק הזמן להתארגן. להתנקות, להיטהר, להזדכך. עכשיו הזמן להתלבש בבגדים מכובדים, לנקות כל כתם, להסיר כל בדל אבק, לסלק כל לכלוך. אנו נערכים לאירוע של המלכת המלך, ועלינו להגיע אליו מוכנים וערוכים, לבושים כדבעי ומבהיקים בניקיון!

לכן ניתנו לנו במתנה ימי הסליחות, הם ימי ההכנה הקרובים כל כך למעמד הגדול. אלו השעות והרגעים בהם אנו מכבסים את עצמנו, את הלבוש הרוחני שלנו. אלו ימי ההתארגנות, בהם אנו מסירים כל אבק, מנקים כל לכלוך, מכבסים כל כתם. אלו ימים שניתנו לנו במתנה, בהם נוכל להתכבס, להיטהר, להגיע לרגעי ההמלכה מצוחצחים ונקיים.

כל המוטל עלינו, הוא לעצור את מירוץ היום, למצוא דקות ספורות בהן נחפש את הכתמים החבויים בליבנו, המודחקים מתחת מטלות היום יום שלנו. נחפשה דרכינו ונחקורה, היכן נוכל לשפר את התפילה שלנו, בציבור, במניין, בשלמות. נעקוב אחר סדרי הלימוד שלנו, עד כמה הם קבועים, רציניים, רצופים וסדירים. נעמיק מבט אל מעשי החדש שלנו, האם אנו מרבים לעשות חסד, עד כמה החסד תופס נתח מכובד ביום שלנו, וגם נבדוק את שמירת העיניים והפה, ועוד...

אחת הדרכים הטובות והמבטיחות לעשות את בדיק הבית האישי הזה, היא להתחבר לספר מוסר או התעוררות, לעיין בו, להתחזק בו, לצעוד בעקבות הנחיותיו. בימים אלו, הלימוד בספרי ההתעוררות מועיל ביותר, כי הם מסייעים לנו לבצע את המעקב אחר הטעון שיפור, למצוא את המקומות בהם נוכל להיטיב את מעשינו, וגם מעניקים לנו עצות מעשיות לעשות זאת.

וכך אומר המדרש בפרשת בהר, הכוונה לשב בתשובה: 'אם היה רגיל לשנות פרק אחד - ישנה שני פרקים, אם היה לומד דף אחד - ילמד שני דפים'. לא צריך להלך בגדולות, לא צריך לחפש מהפכות. צריך רק לחפש את הפעולות הפשוטות, היומיומיות, ולבדוק כיצד ניתן לחזקן ולשפרן. עכשיו הזמן לבחון, להתעמק. לראות מה התרופה, מה טעון חיזוק. עכשיו זו ההזדמנות השנתית לחזק את קיום רצון ה' בכל נימי נפשנו, להשיב את המפעל הרוחני שלנו לקצב הייצור המלא, להגיע לראש השנה כשהכלים הרוחניים שלנו מתפקדים כנדרש. הבה נתחזק לבחון את מעשינו ודרכינו, ונזכה להיכנס לשנה החדשה זכים ונקיים, לעשות רצון הבורא תמיד!

עשרה יהודים שאינם מניין?

מונסי שבארצות הברית, ליל ב' של סליחות, 10:3 לפנות בוקר. ר' פנחס השכים לקום כבר בשעה זו, ביקש לשים את פעמיו לאמירת הסליחות בבית המדרש של רבו, הרה"ק רבי חיים זאנוויל מריבניץ ז"ע, שנודע כצדיק נשגב בקדושתו. ידוע ידע כי הרבי מקפיד לומר תיקון חצות בשעת חצות במשך שעות ארוכות, ומיד אחריהן הוא פותח באמירת הסליחות, בתנאי שיש מניין. ולא תמיד היה בשעת לילה כה מאוחרת...

'זה לא יכול להיות', גמגם ר' יצחק חליפות 'זה פשוט לא יתכן... נבדוק עוד שעה מה קורה...', אך אחרי שעה, שב המספר וחזר על עצמו. יותר מ-3,000 בקבוקים, תוך שעה! קצב הייצור המבוקש, זה שהוא עמל לחזור אליו כבר כמה חודשים!

'זה לא יכול להיות', גמגם ר' יצחק חליפות והחל להתנצל על הזלזול בדעת רעהו, 'זה פשוט לא יתכן... נבדוק עוד שעה מה קורה...', אך אחרי שעה, שב המספר וחזר על עצמו. יותר מ-3,000 בקבוקים, תוך שעה! קצב הייצור החלומי חזר לאיתנו, מי היה מאמין!

ר' יצחק התהלך במפעל כחולם, לא מאמין למראה עיניו. הוא ספר שוב ושוב את הבקבוקים, ולא האמין... על אתר ניגש לחברו הטוב, טפח על כתפו בידידות והודה לו בחום. 'תספר לי, אתה חייב. מה היה שם? מה תיקנת? מה עשית? מה גילית שלא גילו טובי הטכנאים? מה תיקנת שלא הצליחו לתקן גדולי המומחים?'

חיך האורח חיוך מסתורי, והשיב תשובה גאונית בפשטותה: 'תשמע. כשסיפרת לי את הסיפור המלא, חשבתי לעצמי מה יכולה להיות הסיבה. את התשובות החכמות של הטכנאים אינני יכול לדעת, אלו כבר בדקו את המנועים, הכרטיסים האלקטרוניים, המשאבות וכל היתר... אמרתי לעצמי שהבעיה טמונה במקום אחר, אולי הכי פשוט ושגרתי... כשנכנסתי לקרבי המכונה, לא חיפשתי משהו מסוים, אלא פשוט הבטתי סביבי לראות אם הכל תקין, אולי קרה משהו בשנים החולפות. ראיתי שחלק מהברגים התרופפו, הרעידות הרבות של המכונה שחררו את הידוקים החזק, והסקתי שכנראה המכונה הולכת ורועדת יותר כל העת, ובעקבות זאת הברגים מוסיפים להתרופף, והתוצאה הבלתי נמנעת היא - שהמכונה מייצרת פחות... ביקשתי מברג, ועברתי בורג אחר בורג, למלוא אורך, גובה ורוחב המכונה. חיזקתי אותם אחד אחד, בחריצות, בעקביות. לא ויתרתי לאף בורג, גבוה או רחוק - הגעתי אליו, סובבתי אותו, הידקתי אותו כמקדם. ואת התוצאה - עיניך הרואות...'

ר' יצחק לחץ את ידו, והודה לו בחום. בשבוע שאחרי גם שלח לו מתנה ענקית, הן הוא שהיה לימינו להושיעו, ופעולתו - היא שהצילה את תפוקת הייצור במפעל... את הסיפור שמענו ממקור ראשון, זה לא משל אלא סיפור אמיתי, אך המסר שבו מאיר כבדק:

בימים אלו, כל יהודי מבקש להתחזק. אך לא פעם, המחשבה שאנו נדרשים לעשות מהפכות אדירות מאיטה את צעדינו, החשיבה כי עלינו להיכנס לנבכי עניינים מורכבים ולטפל בהם משורשם - גורמת לנו להירתע, לחשוב שזה לא שייך אלינו. אך האמת היא, שלא צריך לעשות מהפכות גדולות, אלא פשוט לחזק את הברגים, לחזק את בדקי הנפש...

לעקוב אחר הלימוד שלנו, לראות מה אפשר לשפר, מה ניתן להוסיף. לבחון את תפילתנו, לראות היכן ניתן לחזקה, להופכה ליותר ראויה, למושלמת. לוודא כי אנו עושים חסד כראוי, להבטיח שאנו שומרים על טהרת העיניים, האוזניים והפה. פשוט לעבור נושא אחר נושא, ולראות מה ניתן להוסיף בו, כיצד ניתן לחזקו, איך מהדקים את ברגיו...

לפיקך, בדרכו לבית המדרש, עבר ר' פנחס דרך בית כנסת מקומי, חיפש אולי יש עוד מישהו שיכול להצטרף. מיד בכניסתו, הבחין ביהודי היושב בירכתי בית הכנסת, וספר הסליחות פתוח לפניו, בדיוק בדף הראשון... 'רבי יהודי!' צהל ר' פנחס לעומתו, 'מה לך אומר סליחות ביחידות, הרי בקושי התחלת! בוא עמי וניסע יחדיו לומר את הסליחות עם הרבי, אני אסיע אותך הלך וחזור...'

על אתר קפץ האיש ועלה לרכב, והשניים הגיעו לבית המדרש. הם גילו כי אכן יש בבית המדרש שמונה יהודים חוץ מהם, הם אלו שמשלימים את המניין, הרבי יוכל לגשת לעמוד ולהתחיל בסליחות. הרבי הבחין מיד כי במניין כבר התכנס, התעטף בטליתו, וכשפניו להבים ניגש אל עמוד התפילה, פתח את ספר הסליחות, וכלום! - - -

הרבי לא הצליח לפתוח בתפילה, לא הצליח לומר סליחות! הוא הביט אנה ואנה, נשא מבטיו אל היהודים שמסביב, ומצחו נחרש קמטים. הוא לא מצליח לומר סליחות! מבקש הוא לפתוח 'אשרי יושבי ביתך', אך משהו בעייתו, הוא לא מסוגל להתחיל...

בית המדרש שקט. כולם מביטים במתח, לא מבינים את פשר העיכוב. הרבי ניגש שוב ומנסה לפתוח, אומר את המילה הראשונה אך עוצר מיד. הוא מסתובב לעבר הקהל, סוקר את כולם במבט חד, וכל הנוכחים מסמיכים ומחווירים חליפות. מי הוא זה ואיזה הוא שבשלו הסער הגדול הזה? דקות ארוכות של מתח חולפות עוברות, כולם מביטים ברבי בעיניים תמהות ומבולבלות, ואף הרבי מביט בהם שוב ובוחר אותם אחד לאחד. הוא ניגש שוב אל העמוד, מנסה להתחיל מחדש, אך ניכר כי משהו מעכב בעדו, והוא לא מתחיל!

מה קורה כאן? אימה וחרדה נופלות על כל המשתתפים במניין. מה קרה? למה הרבי לא יכול לפתוח באמירת הסליחות? לפתע, שב הרבי והיסב את פניו אל הקהל, ושאל בקצרה: 'יש כאן מישהו שכבר אמר סליחות?' - כולם הנהנו בראשם לשלילה... הרבי הוסיף והתעטף בשרעפים, ניסה שוב להתחיל, ומשלא עלה הדבר בידו - פנה שוב לקהל: 'אולי יש מישהו שכבר אמר היום סליחות?', כולם

'אולי אני אכנס לנבכי המכונה כדי להבין מה הבעיה?' - התנדב האורח. ור' יצחק גיחך לעומתו: 'מה אתה מבין בבקבוקים, במפעלים, בהנדסה מתקדמת, בטכנולוגיה עילית?, טובי המומחים היו פה, איש לא פתר את הבעיה. מה יש לך להועיל?'

אך דווקא התשובה הזו - היא שיצרה לאורח אתגר. 'מה יש לך להפסיד?' - ניסה לדבר על לבו של ר' יצחק, 'תן לאורח לרגע למצוא כל פגע. אולי אני אצליח להבין מה קורה פה?', ר' יצחק השיב בשלילה: 'אני אוהב אותך ידידי, וגם מכבד את דעתך, עד נושא שאתה מבין בו פחות מכלום. עזוב, זה לא בשבילך...'

אך האורח לא הרפה, והוסיף להתווכח, עד שר' יצחק נכנע לנוכח עקשנותו, והשבית עבורו את המכונה כליל. האורח נכנס, שהה בפנים דקה או שתיים, ולפתע ביצבץ ראשו החוצה. 'תן לי בבקשה מברג' - ביקש מר' יצחק, שכמעט התפוצץ מצחוק. 'תגיד לי, אתה רציני?! היו פה טובי המקצוענים, גלאי תקלות המתקדמים בעולם. מברג?! זה מה שיושיע את המפעל שלי?'

שוב התחנן האורח לקבל מברג, ור' יצחק נכנע לבסוף, רק כדי שחברו יפסיק להתנחל לו בתוך המכונה, ויאפשר למפעל לשוב ולייצר... האורח נבלע בטבור המכונה עם המברג, כשר' יצחק כבר ממתין שיתייאש ויציא... דקה ועוד דקה חולפת, ולאחר כעשרים דקות יצא האורח מצידה השני של מכונת הענק, פניו מחויכות וידי שחורות כפחם. 'תפעיל את המכונה, יצחק, תפעיל, נראה לי שהכל בסדר עכשיו...'

ר' יצחק חשב כי חברו מהתל בו. היעלה על הדעת שעכשיו הכל בסדר? בזכות מה? בזכות חבר שלא מבין דבר ומברג קטן? הוא שב והפעיל את המכונה, והמתין שעה, בדיוק. בסיומה הופתע לגלות: המכונה ייצרה 3,022 בקבוקים, תוך שעה! בדיוק קצב הייצור המבוקש, זה שהוא עמל לחזור אליו כבר כמה חודשים!

על אתר קפץ האיש ועלה לרכב, והשניים הגיעו לבית המדרש. הם גילו כי אכן יש בבית המדרש שמונה יהודים חוץ מהם, הם אלו שמשלימים את המניין, הרבי יוכל לגשת לעמוד ולהתחיל בסליחות. הרבי הבחין מיד כי במניין כבר התכנס, התעטף בטליתו, וכשפניו להבים ניגש אל עמוד התפילה, פתח את ספר הסליחות, וכלום! - - -

הרבי לא הצליח לפתוח בתפילה, לא הצליח לומר סליחות! הוא הביט אנה ואנה, נשא מבטיו אל היהודים שמסביב, ומצחו נחרש קמטים. הוא לא מצליח לומר סליחות! מבקש הוא לפתוח 'אשרי יושבי ביתך', אך משהו בעייתו, הוא לא מסוגל להתחיל...

בית המדרש שקט. כולם מביטים במתח, לא מבינים את פשר העיכוב. הרבי ניגש שוב ומנסה לפתוח, אומר את המילה הראשונה אך עוצר מיד. הוא מסתובב לעבר הקהל, סוקר את כולם במבט חד, וכל הנוכחים מסמיכים ומחווירים חליפות. מי הוא זה ואיזה הוא שבשלו הסער הגדול הזה? דקות ארוכות של מתח חולפות עוברות, כולם מביטים ברבי בעיניים תמהות ומבולבלות, ואף הרבי מביט בהם שוב ובוחר אותם אחד לאחד. הוא ניגש שוב אל העמוד, מנסה להתחיל מחדש, אך ניכר כי משהו מעכב בעדו, והוא לא מתחיל!

מה קורה כאן? אימה וחרדה נופלות על כל המשתתפים במניין. מה קרה? למה הרבי לא יכול לפתוח באמירת הסליחות? לפתע, שב הרבי והיסב את פניו אל הקהל, ושאל בקצרה: 'יש כאן מישהו שכבר אמר סליחות?' - כולם הנהנו בראשם לשלילה... הרבי הוסיף והתעטף בשרעפים, ניסה שוב להתחיל, ומשלא עלה הדבר בידו - פנה שוב לקהל: 'אולי יש מישהו שכבר אמר היום סליחות?', כולם

המשך בעמוד 29 <<

הרה"ק רבי ישעי'לה מקערעסטיר זי"ע, בעת ה'הפסקה' לפני התקיעות של ראש השנה, כאשר כולם אוחזים בהכנה רבתי לקראת מצוות תקיעת שופר, ניגש לחדר האוכל, והיה פורס עוגות סדורות ע"ג מגשים גדולים לציבור המתפללים

הרה"ג רבי שמואל צבי גנין שליט"א, בעובדות מופלאות מצדיקי הדורות בקדושת יום המלכת הבורא ומעלת השפעת התפילות והפיוטים

האיש בלב נשבר: "זאת אני יודע, רחמנא אמר תקעו". ענה לו הרה"ק הרר"מ זי"ע"א: "א"כ, אתה כן יודע כי זה עיקר הכוונה: 'רחמנא אמר תקעו', היינו גזירת הכתוב!" (תולדות אהרן משה).

גדולה היא עד למאוד זאת המצוה שנצטוונו לתקוע בשופר, והרי כן שנינו בגמרא (ר"ה טז, א): "למה תוקעין? רחמנא אמר תקעו". מעניין לצטט דבר מפליא, שנמצא לידו של זקן וישיש מדורי-דורות, כתב ידו של הרמב"ם הקדוש המדבר בענין תקיעת שופר, ונכתב שם בזה הלשון: "אני משה בן מיימון, בראש השנה בהגיע זמן תקיעת שופר, עליתי לבימה, לקחתי השופר בידי, והתבוננתי מיהו המצווה, ומיד התחילו ארכובותי דא לדא נקשן, והתחלתי לתקוע"....

מסופר, כי פעם הורה הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאצק זי"ע להרה"ק רבי יחיאל מאיר מגוסטינין זי"ע להיות ה'בעל תוקע' אצלו. תקע הרה"ק מגוסטינין בקושי ובדחוק גדול. אולם לאחר התפילה אמר לו הרה"ק: "יחיאל מאיר! יישר כח על התקיעות שהיו טובות ביותר!". והוסיף ואמר: "ובשופר - גדול יתקע", כאשר אדם גדול תוקע בשופר, אזי גם אם 'קול דממה דקה ישמע', עם כל זה 'מלאכים יחפזון וחיל ורעדה יאחזון'....

מעשה היה: בראש השנה נכנס הרה"ק רבי שלום מבעלזא זי"ע לבית מדרשו. בעת התפילה פנה לבנו רבי יהושע זי"ע ואמר: "הנה שם בצד עומדים שני יהודים ומדברים, לך נא ושמע על מה משוחחים הם!". חזר רבי יהושע ואמר לאביו: "שמעתי שאחד אומר לחברו: 'אוי ויי, ראש השנה היום, ובמה אנו באים לפני מלכנו ובוראנו'". אמר הרה"ק רבי שלום מבעלזא: "הנה בכך משברים הם את הקיטרוגים הגדולים על בני ישראל... כי בכל דבר שממליץ הסניגור עלינו - עומד כנגדו המקטרג ואומר 'גם בגויים יש שעושים כן'... אם מרבים הסניגורים לדבר על ה'צדקה' שבבני ישראל - אומר המקטרג כי גם אצל הגויים יש צדקה, אם מרבים לתאר את ה'ייסורין' של ישראל, אומר המקטרג כי גם אצל אומות העולם יש בעלי ייסורין. רק כנגד ה'לב נשבר' אין למקטרג מה לומר. לפי ש'לב נשבר' כמו שיש ליהודי - אין לאף אחד אחר בעולם... ובזה משברים את כל הדינים"....

מה גם הכנה רבתי זימנו והכינו אלו להקת הקדושים, טרם בואם לקיים ולממש מצוות היום של תקיעת שופר. זה בכה וזה בכה. עבודה נשגבה אשר למעלה מבינת-אנוש. אך מעניין להסמיך את גודל קדושת עבודתו של הרה"ק רבי ישעי'לה מקערעסטיר זי"ע, הידוע ב'הכנסת האורחים' המופלאה שלו, להמוני ישראל שנתארחו בצלו. פעם אחת בעת ה'הפסקה' לפני התקיעות של ראש השנה, כאשר כל אחד אחוזו שרעפים בהכנה רבתי לקראת מצוות תקיעת שופר, ורבים לומדים את רזי הזוהר הקדוש בסודות המצוה המיוחדת, ניגש לחדר האוכל, והיה פורס עוגות סדורות ע"ג מגשים גדולים לציבור המתפללים,

המשך בעמוד הבא <<<

דומה כי הציר המרכזי אשר נסוב סביב פיוטי תפילותינו בימי ירח האיתנים, הינו בדבר המלכת הבורא על כל יציר נוצר, בו מבקש ומקבל כל אחד באשר הוא, להמליך את יוצרו עליו, על נפשות ביתו, ועל כלל יושבי תבל. דברים אלו היו נשמעים בערגה, באוזנם של המסתופפים בצילם של מאורי שבטי ישראל לדורותיהם מידי שנה בשנה, אשר לא נס ליחס מלעורר אותם ולא לפי אותם בינה, כי בעת התפילות יחוש ויבקש ויחונן האדם על התגלות כבוד שמים ובנין ביתו.

"ואין אלוה-ה מבלעדיך"

סיפור מופלא לפנינו: שנה אחת קודם הימים הנוראים, באו חסידים אל הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע עם 'קוויטלעך', להזכר לפניו ולהתברך מפיו לקראת השנה החדשה. כשראה הרה"ק מטאלנא כי רוב ה'קוויטלעך' הם בענייני גשמיות ופרנסה, לא היה ביכולתו לסבול הדבר, וסגר את דלתו חדרו, כשאינו מניח להכניס אליו יותר את החסידים. כעבור זמן מה, יצא ועמד על מפתן חדרו ואמר: "הנה אומרים בתפילה 'קדוש אתה ונורא שמך ואין אלוה-ה מבלעדיך'. התבוננתי בעצמי, כי כנראה כך הוא פירושם של דברים: 'קדוש אתה ונורא שמך' - הקב"ה הוא כל כך רם ונישא, ואם כן האיך יתכן לבקש מלפני דברים גשמיים, הלא בושה תכסה פנינו... לזאת ממשיכים אנו ומיישבים את בקשתנו, כי זאת אינו משום: 'ואין אלוה-ה מבלעדיך' - כלומר: הן אמת שהיה מן הראוי שלפניך לא נזכיר ענייני גשם וחומר, אך מה נעשה, הלא אין לנו אחר שיכול לתת לנו לחם לאכול, ומוכרחים אנו לבקש זאת מלפניך על אף שמלך קדוש ונורא אתה".... ויפתח הרה"ק מחדש את חדרו לקבל את החסידים ולפעול עבור מבוקשתם.

כדי שיעלה זכרוכם לטובה

בתפילות הקדושות של הימים הטובים אשר בעיצומם אנו עומדים, תיקנו לנו פסוקי 'זכרונות' שיעלה זכרונו לטובה לפני אדון כל. צדיקי דורות קדמאי פירשו, כי הפסוקים הללו באים לרמז לו לאדם, לזכור בכל עת ועידן את יוצרו, ולא להסיח ולו לרגע את דעתו מאדון כל-יצורים. "אשרי איש שלא ישכח וכן אדם יתאמץ בך". חסידים היו חוזרים ואומרים משמו של הרה"ק מקאברין זי"ע: "מצוה על כל אחד מישראל לחזור בפיו, פעם בחצי שעה, את התיבות הללו של 'אשרי איש שלא ישכח' כי דורשיך לעולם לא יכשלו". היה זה כשערך הרה"ק ה'ייטב לב' מסיגעט זי"ע, את שולחנו הטהור ביום ראש השנה. פצח ואמר כשדמעות יורדות על לחיו: "רבונו של עולם! אנשי שלומי, חסידים ואנשי מעשה וגם סתם יהודים, באים אלי זה בכה וזה בכה. האחד בא לשפוך שיחו ומר לבבו בעניינים גשמיים וצרכי פרנסה - ומבוקשו שאתפלל עליו לפניך שתשלח לו ישועה, והשני בא בענייני רוחניות לבקש דרך הנכון לעבודת קונו. מעתיר אני לפניך, רבונו של עולם: 'אל יבושו בי קוויך ה' אלוקים צבא-ות' - כל אלו שקיפו למצוא אצלי השפעת ברכותיך וישועותיך בעניינים גשמיים - שלא יחזרו לביתם בבושה חלילה. 'אל יכלמו בי 'מבקשיך' אלוקי ישראל' - גם כל אלו שבאו לקבל ממני דרך, איך לבקשך ולהתקרב אליך אלוקי ישראל, אנא, אל יכלמו, שלא ישובו בכלימה לאהליהם".... אף גם זאת, בפיוטי הזכרונות דרשו דורשי-רשומות כי מעוררים הם באמירתם, שפע וזכרון לעילא להשפיע שפע ישועות. באשר כן אראלי קודש וצדיקי-עולם אמרו אותם בהתעוררות רבה ובמתנות מאוד - כי ידעו הם את גודל שגב תפקידם רב המשמעות ביום זה, לבקש ולחלות בעד עמם להיפקד ולהיזכר בדבר ישועה וברכה.

ובמה? בשופר

'רחמנא אמר תקעו' - הסבא קדישא, הרבי ר' מרדכי מנדבורנה זי"ע"א, שאל פעם לאיש אחד שהיה בעל תוקע, האם הוא יכול לכוון כוונות התקיעות, ושתק כי לא היה לו מה להשיב. ושאל אותו עוד פעם: "נא אמור!". ואז בפחי נפש נענה ואמר: "אני לא יודע!". אמר לו רבינו: "איך יהיב עוז נפשו להיות בעל תוקע אם אינו יכול לכוון כוונות התקיעות?". והשיבו

"מי שטרח בערב..." - ככלל, עלינו לנצל ח"ם שעות הללו של האי יומא אריכתא כראוי וכיאות, לבל יעבור לנו כחלום-יעוף. וכפי שראוי לצטט עובדא מופלאה, שסיפר הרה"ק רבי משה מקוברין זי"ע: היה זה בימי אלול בנסעו בדרך, עמד הרה"ק רבי משה מלעכוביטש זי"ע בדרך בפונדק, בכדי להניח את הסוסים, נכנס לבית ומצא בו ערלים יושבים, ושמע איך אחד אומר לחברו: "...מי שאינו עמל בחודש הזה, לא יהיה לו מה לאכול השנה!". מיד נענה הצדיק וקרא לסובביו: "שמעו נא מה זה אומר!..."

בשורות הזעירות שלפנינו, ניסינו לפקוח עפעף ולהעיף מבט, על מעלת וחשיבות התפילות שתיקנו לנו אנשי כנסת הגדולה בימים מופלגים הללו, בשגב קדושת הזמנים - כפי שהיא מצטיירת בתוך כבשנות האש של רבותינו מאורי הדורות, בעקבות דברותיהם הנעלים של הקדושים והצדיקים. ניקח את חיותם הרוחנית, ונערבה יחד בעבודתנו בימים הטובים הבאים לקראתנו לשלום, ובכך נחוש את זיו אור קרבת-אלוקים - -

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב גנץ
כתבו ל: 3227@okmail.co.il

בכדי שיוכלו להשיב את נפשם במיני תרגימא תיכף לאחר התפילה הארוכה. וכך אמר: "די גאנצע עולם טוהט מיט 'רוזין דרוזין', און איך טוה מיט 'לשובע ולא לרוזון!'" [הכל מתעסקים כעת עם "רוזין דרוזין", ואילו אני עוסק ב"לשובע ולא לרוזון!"]

"לשמוע קול שופר"

שח הרה"ק רבי יעקב יוסף מסקווירא זי"ע: "הגה"ח רבי אשר סופר-שרייבר מבארדיטשוב זצ"ל, בנו של הגה"ק רבי שמעון סופר זצ"ל אב"ד קראקא, היה משמש כבעל-תוקע בבית מדרשו של הרה"ק רבי דוד מסקווירא זי"ע. שנה אחת בר"ה אחרי התפילה, קרא הרה"ק מסקווירא לבעל-תוקע אחר, והורה לו לחזור ולתקוע שוב את כל המאה קולות. המשמשים בקודש, אשר ידעו את חביבותו של רבי אשר אצל רבם, המה ראו כן תמהו, ועמדו משתוממים לדעת על מה יצוה כך הרבי.

ברם, למחרת יו"ט נודע, שביום ראש השנה היה רבי אשר 'אונן' עקב פטירת בנו הבחור משה ע"ה, שהלך לעולמו ביו"ט רח"ל, אלא שמפני ריחוק המקומות לא הגיעה עדיין הידיעה אליו. אז הובנה כוונתו של הרבי, שחזה את הדבר ברוח קדשו, ולכן ביקש לשמוע התקיעות שוב מאיש שהוא 'בר חיובא' (רשומים בשמך חלק א').

השי"ת ולא אל השעון... וכמובן שאז אין מתרגזים כשאחד מאריך קצת בתפילתו, והתפילה מתארכת בעוד שתי דקות ואפילו בעוד חמש דקות!... העולם מספרים: שתפילת 'עלינו לשבח' באה פעם אחת בטענות כלפי מעלה, מדוע נגרע ערכה ולא שפר חלקה בעיני הרבה אנשים, שבכל התפילה עוד מתפללים איך שהוא, אבל תפילת 'עלינו לשבח' כמעט ואינה חשובה בעיניהם, יש אנשים שאומרים אותה כשרגלם האחת עומדת כבר מחוץ לבית הכנסת, ויש אנשים, המהדרין מן המהדרין, שאז הם כבר כלל אינם נמצאים בבית הכנסת, במצב הטוב הם אומרים אותה בדרך לעבודתם... [ואגב, על זה היה מרגלא בפומי' של המגיד הירושלמי המפורסם, הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל, ש'עלינו' איננה 'תפילת הדרך'...]. ולפעמים צריכים להמתין לעשיירי כדי שיוכלו לומר קדיש יתום שלאחר 'עלינו', גם אם בכל עת התפילה היה המנין ברווח.

כשמעו בשמים את כאבה של תפילת 'עלינו לשבח', הבטיחו לה שבימים הנוראים יאמרו תפילה זו בכוונה גדולה, והיא תהיה אחת מן התפילות המיוחדות ביום זה, כולם יסלסלו וישתעשעו בה, ואף גם יכרעו בה ארצה... (לקט מתוך 'נועם שיח' פרשת עקב תשע"ג ותרומה תשע"ד, מכון 'אפריזן לשלמה')

ואמר לו: "ילדי היקר, לא אומרים 'פיר' אלא 'פייער'... הילד, כשמע את דבריו האוויליים שלא במקומם, צעק לעברו ואמר לו: "שוטה שכמותך, למה אתה מבלבל עכשיו את ראשי בגיבובי דברים איך לדבר, אם לומר 'פיר' או 'פייער' - וכי אינך רואה שהאש בוערת כאן?! - עס ברענט א פייער! - הרי האש גדלה מרגע לרגע, ולשוונותיה מאיימות לכלות כל חלקה טובה מבלי להשאיר שריד ופליט רח"ל! כשהאש בוערת - למי יש זמן לחשוב איך לדבר?..."

אמר שליח הציבור לאותו מעורר: "כשאוחזים באמצע התפילה, הרי בוערת אש! עס ברענט א פייער! וכמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים ל"ט, ד'): 'חם לבי בקרבי - בהגיגי תבער אש', כשיהודי עומד בעת התפילה לפני קונו כעבד לפני המלך, הרי אז בעת התפילה בוערת אש גדולה ועצומה! ואם כן אני שואל אותך - כשבוערת אש, האם אז הוא הזמן הנכון לחשוב על הדיבורים שיהיו כפי הכללים? עס ברענט דאך א פייער!..."

לעובדא הנ"ל אפשר להוסיף ולומר, שאם אמנם יהודי מתפלל בהתעוררות ובלהבת אש [אויב מ'פלאקערט ביים דאווענען], אז גם אינו טרוד בעת התפילה להציץ בשעונו. כשעומד ומתפלל ובווער בקרבו, אז מתפללים אל

יש קטרוג של בעלי הלשון, ויש קטרוג של מידת הדין. בגמרא מבואר שתקיעת שופר היא כ'עבודת פנים'. אם כן תקיעת השופר מכפרת על חטא לשון הרע, ואז מתערבב השטן, כי ללא הקטרוג של בעלי הלשון, יש את סדר התשובה המכפר.

ככהן גדול בקדש הקדשים

מה עושים בימינו, כשאין לנו מקדש ולא קטורת? הרי אמרו חז"ל: "מיום שחרב בית המקדש, אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד" (ברכות ח עא). ידועים דברי בעל ה'נפש חיים', שעל ידי עמל ויגיעת התורה, אפשר להגיע לדרגת הכהן הגדול ביום הכיפורים בשעת כניסתו לקדש הקדשים.

אם רבי חיים מוולוז'ין כותב זאת, זו ראייה שהוא עצמו הגיע לדרגה זו! (מתוך 'דורש טוב')

כיפור. נגד מידת הדין ישנם כוחות שאפשר להשפיע ולכפר. אבל נגד קטרוג של המקטרגים בעלי הלשון, אין אפשרות לכפר. המקטרגים הנבראים מחמת דיבורים אסורים, הם כוחות שאי אפשר להתמודד כנגדם.

בעומק הענין, אלו דברים נוראים. כח הדיבור שניתן לאדם, הוא תכלית בריאתו: "ויהי האדם לנפש חיה", אומר התרגום: "לרוח ממלא". כנגד זה, גם כח הרע שיש בדבור הוא כח חזק, עד שאין הכהן הגדול יכול לעבוד את סדר העבודה, קודם שיוירד את הקטרוג של לשון הרע. לכן תחילת עבודתו לפני ולפנים היא הקטרת הקטורת, שהיא מורידה את הקטרוג של לשון הרע. רק לאחר מכן אפשר להקריב את הקורבנות, לשלוח את השעיר לעזעזאל, ולסיים את שאר העבודות.

מעתה נוכל לבאר את דברי הגמרא (ראש השנה טז ע"א): "למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין, ותוקעין ומריעין כשהן עומדין? כדי לערבב השטן". מה פשר הענין של 'לערבב השטן'? - ברם כפי שבארנו, ישנן שתי דרגות של קטרוג:

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

'כשהייתי ילד קטן והלכתי ל'חיידר', אמי היתה נותנת לי 'בולקה' [להמניה] לאכול, כך מידי יום. אך ביום שלא הלכתי ללמוד ב'חיידר', אמי לא היתה נותנת לי את ה'בולקה'... תתחילו ללכת לחיידר, או אז הקב"ה יתן לכם 'בולקה', יעניק לכם פרנסה...'

מדוע זכה רבי לייב ברוידא לקירבה מיוחדת מהחפץ חיים?

הרב ישראל ליוש שליט"א

פי תשמע בקול ה' אלקיך... (ל"ב)

'האם יש לך קשר עם העשיר הגדול בוילנא 'יקותיאל ברוידא'? שאל החפץ חיים. 'אני בנו' - ענה הנער.

'אם כן כיצד הגעת למצב כזה שהנך רעב?' תמה החפץ חיים. ענה לו רבי לייב: 'אבי, אמנם יהודי שומר תורה ומצוות, אבל הוא רוצה שאלמד בגימנסיה לימודים כלליים, כדי שאוכל להיכנס בבוא היום ולהשתלב בעסקיו, ובתורו בן יחיד הוא תלה בי את כל תקוותיו, אולם רוח אחרת היתה בי, והתעקשתי ללכת ללמוד תורה בישיבה, אבי לא הבין אותי, וזה נגד את כל מאווי, ולכן נוצר מתח גדול בבית. הלכתי לבסוף לישיבה נגד רצונו ולמורת רוחו, ומאז אינו רוצה להכיר בי...'

כששמע החפץ חיים את דבריו התמימים של הנער שבעוז רוחו נטש כבודו של עולם, והניח אחריו הון עצום של כסף וזהב, ובחר בחיי דחקות ועוני עבור לימוד תורה, אמר לו מיד: 'אם כן, מהיום תהיה בן ביתי, ותאכל אצלנו כל יום, ואכן מיום זה לייב'קה ברוידא זכה להיות סמוך על שולחן המלך זקן גאוני הדור, עד שברבות הימים הפך למשמשו ונאמן ביתו, שכאמור לא זה ידו מתוך ידו.

סופר, ולימים אף רבי לייב סיפר זאת לנכדו הגאון רבי חיים וולקין שליט"א, שבימיו האחרונים של החפץ חיים, ישן איתו רבי לייב בחדר, כשהחפץ חיים שוכב על מיטה ורבי לייב שוכב על מזרן לידו, וחוט היה קשור בין ידו של החפץ חיים לידו של רבי לייב, וכשהחפץ חיים נזקק לדבר מה, היה מושך בחוט, ורבי לייב היה קופץ ממקומו ונעמד הכן לשרת ולשמש בקודש.

מתוך הערכתו של החפץ חיים למסירותו של רבי לייבקה אליו, הוא זכה להתבטאות נדירה, 'לייבקה האט מיר מאריך ימין גיווען' - 'לייבקה האריך את ימי'. אשרי מי שהחפץ חיים מרגיש שהוא האריך את ימיו. ולכל החיבה הגדולה ולקירבה המיוחדת הזו, הוא זכה בזכות מסירות נפשו לתורה, תוך כדי ויתור על כבוד ועושר רב שהיו יכולים להיות מנת חלקו כל הימים.

לימים, נפגש החפץ חיים עם ראש ממשלת פולין, כדי לשכנעו לבטל את הגזירה על החינוך התורני. פגישה זו זכתה להד תקשורת רב, והיא סוקרה בהרחבה בעיתונות העולמית. בתמונה המפורסמת מפגישה זו, נראה רבי לייב עומד ליד החפץ חיים. כשראה אביו של רבי לייב לאיזה כבוד מלכים הגיע בנו שבחר בדרך התורה, שהנה הוא מצולם יחד עם החפץ חיים בפגישה חשובה כל כך, התרצה מכעסו עליו, וחזר להכיר בו כבנו.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו לי:

israel.layosh@gmail.com

אומר הבעל הטורים: 'כי תשמע בקול ה' אלוקיך' ביגמטריה 'זהו לקול של התלמיד חכם'.

השבוע חל יום פטירת מרנא ה'חפץ חיים' זצוק"ל, התלמיד חכם הגדול שכולם שומעים בקולו וצועדים בדרכיו, ונהנים בכל עת מתורתו העצומה שהניח לנו, בהלכה, במוסר, ובהשקפת התורה בטהרה.

לכבוד יום ה'א"צ, ולרגל יום התפילה והלימוד העולמי במשנתו של רבינו זיע"א, נעתיק עובדות שספרו תלמידים שזכו להסתופף בצל האילן הגדול, ינקו מזוי טהרתו, ולמדו את קצות דרכיו.

'בהיותי כבן שש-שבע' - מספר רבי ירחמיאל קופנס זצ"ל, ומובא בספר 'מאיר עיני ישראל' 'עוד לפני לומדי בישיבת ראדין, נסעתי עם אבי אל מרן החפץ חיים, כדי להתייעץ עמו בדבר מה ולהתברך מפיו, יחד איתנו נסע בעל הבית אחד, שאמנם בנו הצעיר למד בישיבת ראדין, אך הוא עצמו, למרבה הצער, לא שמר תורה ומצוות.

כשנכנסנו אל החפץ חיים, ביקש אותו בעל הבית מאבי שיזכיר אותו לברכה לפרנסה אצל החפץ חיים, שכן המצב הכלכלי היה מאוד קשה באותם ימים, אבי עשה כבקשתו, ואמר לחפץ חיים שנמצא איתנו יהודי שרוצה ברכה לפרנסה. אנחנו אכן ידענו שיהודי זה אינו שומר תורה ומצוות, אך החפץ חיים פגש בו כעת פעם ראשונה וכלל לא הכירו. החפץ חיים לא העיף מבטו אל אותו יהודי, הוא אף לא בירכו, ובמקום זאת פתח את פיו הקדוש ואמר כך: 'כשהייתי ילד קטן והלכתי ל'חיידר', אמי היתה נותנת לי 'בולקה' [- להמניה] לאכול, כך מידי יום. אך ביום שלא הלכתי ללמוד ב'חיידר', אמי לא היתה נותנת לי את ה'בולקה'... תתחילו ללכת לחיידר, או אז הקב"ה יתן לכם 'בולקה', יעניק לכם פרנסה...'

הדברים לא נעמו לאזני אותו יהודי, הוא ביקש להראות לחפץ חיים כי הוא יהודי טוב, ופנה אל החפץ חיים: 'יש לי בן שלומד כאן בישיבה...'. אך החפץ חיים לא שעה אל דבריו ואמר שוב מבלי להביט כלל בפניו: 'כן, זה לכאן וזה לשם... תתחילו ללכת ל'חיידר', אז הרבש"ע יתן לכם פרנסה.

רבי ירחמיאל סיים את תיאורו: 'אני עצמי שכאמור הייתי אז כבן שש-שבע התפעלתי עד מאוד איך שהחפץ חיים דיבר אלי באופן כזה, כמי שמכיר אותו מימים ימימה, ידע לומר לו את האמת כפי מצבו הרוחני, ממש רוח ה' דברה בו להעריך בני אדם כמות שהם באופן הנכון.'

זכות מיוחדת ונדירה, לעמוד ולשרת בקודש אצל הכהן הגדול מרנא החפץ חיים זצוק"ל, זכה הגאון רבי לייב ברוידא זצ"ל. החפץ חיים קירבו וחיבבו באופן מיוחד מאוד, ורק לו הותר להיות בקרבתו בכל עת ובכל שעה. הוא התלווה אל החפץ חיים לכל מקום, בבית, בישיבה, ואף כאשר הלך לפגישות מיוחדות עם רבנים ואדמו"רים, ואף כשנפגש עם שועים מאומות העולם.

אך לא לחינם זכה רבי לייב לחיבה כה גדולה, כפי שמספר ידידו הרב מרדכי פריזל, ואף זה מודפס בספר 'מאיר עיני ישראל'.

פעם אחת ביקר ה'חפץ חיים' בישיבה קטנה בה למד רבי לייב, ואחר שהתבונן בו שם לב שהוא נראה במצב לא טוב, שאל אותו החפץ חיים: 'מדוע אתה נראה רע כל כך?', רבי לייב השיב לו שחסר לו 'ימים' [ביטוי למנהג באותה תקופה שהבחורים היו מתארחים אצל בעלי בתים לארוחות לפי 'ימים'], ולכן פעמים שהוא נשאר רעב.

'מהיכן אתה?' שאל אותו החפץ חיים. 'מוילנא!' - ענה.

'ומה שמך?' הוסיף החפץ חיים לשאול. 'ברוידא' - ענה הבחור.

אותו יהודי צנום ורזה, עלה במעלה הגבעה הלוך ושוב כשמשאות כבדים על גבו, לקול צחוקם של הגרמנים ימ"ש...

הקומוניסטים השכיחו מהיהודי הכל! דבר אחד הם לא הצליחו

הרב בנימין גולד

"ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך" (דברים ל, י"ט)

נביא כאן מעשה נורא, שאירע בימות הזעם של השואה האיומה, בה הצרות שניחתו על כלל ישראל לא נזכרו מימי קדם. סיפר הגאון ר' גרשון ליבמן זצ"ל, מתלמידי הסבא מנוברדוק זיע"א, שהוא פגש פעם יהודי ברוסיה, ושאלו במה הוא יהודי? מה הוא יודע מהיהדות? אבל יהודי זה, לא ידע כלום מיהדות, ממש כלום, לא קר"ש, לא תפילה, לא שבת ולא יו"כ. מאומה ממש! רק פסוק אחד הוא ידע לדקלם: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל"!! כן ממש כך. פסוק פשוט של קר"ש הוא לא ידע - אבל לדקלם פסוק כזה מסובך - זה הוא ידע!

כמובן שסקרנותו של הגאון ר' גרשון זצ"ל גדלה עד מאד, והסביר לו היהודי פשר הענין: "אני הייתי בימי צעירותי במחנה ההשמדה בירקנאו, תחת ידם האכזרית של קלגסי הנאצים ימ"ש, שהיו מעבידים אותנו בעבודות קשות עד מאד, באכזריות איומה ובלי טיפת אנושיות".

והוא ממשיך ומספר, שהיה 'תחביב' לנאצים ימ"ש במחנה, לראות את היהודים עובדים קשה עד מוות ממש - היתה שם גבעה בקצה המחנה, והם היו מבקשים מהיהודים לטפס על הגבעה, כשעל כתפיהם משאות כבדים מאד [וצריך להבין שהיהודים היו במצב של תת תזונה, בשערי מוות - עור ועצמות ותו לא]. וכך היו עומדים בצד חיות הטרף הללו, ונהנים ומתמוגגים לראות את היהודים מנסים לטפס את הגבעה, כשמשא כבד על כתפיהם ואיך הם בקושי מצליחים לטפס חצי מהגבעה, ומתגלגלים ומתדרדרים למטה בשברון עצמות ממש. הוא המשיך וסיפר שמעטים ממש זכו לצאת בחיים מ'תחביב' אכזרי זה, והוא, שהיה מגודל ושרירי, הצליח לעמוד בזה. היה עוד יהודי שברירי שהצליח לעמוד בזה, על אף שכולו היה אוסף של עצמות ועור. היהודי הזה, בכל פעם שהיה עולה את הגבעה, היה אומר בקול: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל", וכך היה חוזר שוב ושוב, וזה מה שהחזיקו.

ליהודי הזה קראו 'הקלויזנבורג רב'ה' זיע"א!!

מבהיל כל רעיון! הרב'ה זכה להינצל בזכות זה, אבל יש כאן מסר נוסף! אותו יהודי - הקומוניסטים השכיחו ממנו הכל! דבר אחד הם לא הצליחו: את המעשה הזה של ה'צאנור' הקדוש, שעשה מעשה מתוך שמחה! מעשה שעושים מתוך שמחה משפיע על האחר לטובה, ומזה נלמד גם, כמה השפעה שלילית של מעשינו, יכולה להיות הרסנית.

אנו עומדים בפרשת נצבים, שבת לפני יום הדין, שבה אומרת התורה: "ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך". הציווי של 'ובחרת בחיים' הוא ממש ממשי בימים אלו, כשעומדים אנו לפני המשפט. יש לנו להתבונן בזה, ולראות באמת כיצד רוצה התורה שנוצה ל'ובחרת בחיים'.

בתחילת היישוב היהודי באמריקה, היה קשה מנשוא למצוא מקום עבודה אשר יאפשר לא לעבוד בשבת, ואנשים היו מחליפים כחמישים ושניים מקומות עבודה בשנה, כמנין שבתות השנה, כיון שבכל שבוע היו מפטרים אותם כי לא הסכימו לעבוד בשבת. שאלו את מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, מדוע אחרי מסירות נפש שכזאת, רוב ילדיהם של אותם יהודים יצאו לתרבות רעה, ולא זכו עקב מסירות נפשם לדורות ישרים מבורכים?

ענה להם הגאון זצ"ל, שבפרשת השבוע שלנו כתוב התרוץ לכך: "ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך" - ונשאלת השאלה: ואם בחרת בחיים - ודאי שתחיה אתה וזרעך? ויותר, מדוע צריך להזכיר את 'זרעך', הרי גם עליהם יש ברכה שאם הם יבחרו בחיים - יזכו הם 'למען תחיה' ומדוע הם נכללו בברכה אחת?

והבאור הוא, שהחיוב של 'ובחרת בחיים' הוא באופן ש'תחיה אתה וזרעך', דהיינו שתעשה את המצוות כאלו שמחה ועונג, שגם זרעך יראו את שמחת המצוות וימשיכו בדרכך, ולא מספיק לעשות מצוות באופן של 'לצאת ידי חובה', שאז לא יעבור קיום המצוות לזרעך, ולכך התורה כתבה ל'ובחרת בחיים' - תעשה מצוות 'למען תחיה אתה וזרעך' - באופן כזה שגם זרעך אחרך יראו ממך ויקיימו המצוות כמך.

ולכן אמר הגאון רבי משה זצ"ל, שבאמריקה אמנם אנשים מסרו נפשם על קדושת השבת, רק שבכל יום שיש, כשהיו חוזרים לביתם אחרי שפיטרו אותם מהעבודה, בגלל שלא הסכימו לעבוד בשבת, הם היו מגיעים הביתה מיואשים ומדוכדכים, ובכך העבירו לבניהם אחריהם כמה קשה לשמור על מצוות ה'. אם הם היו חוזרים לביתם בשמחה, ומודיעים קבל עם ועדה על השמחה שפטרו אותם בגלל שמירת השבת, היו זוכים הם לדורות ישרים, בכך שהיו רואים את הוריהם שמחים בעשיית המצוות.

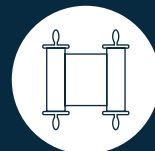
אם אנו רוצים לזכות ביום הדין ל"בחרת בחיים", עלינו לעשות מצוות באופן שנוצה את הרבים, שנראה להם מהי שמחת עשיית מצוה! מה זה עונג של לימוד תורה! מה זה אושר של קרבת ה', של תפילה בכוונה ובדבקות! אבל ואבל, כמה עלינו להיזהר שלא לעשות את המצוות 'מלומדה' בלי חיות ובטורח ועייפות, כי הרי בזה נכשיל את הרואים אותנו שאין טעם ושמחה במצוות ה', כמה יש להיזהר שלא לזלזל בתפילה, בדיבור בתפילה ובקריאת התורה, כי בזה נעביר כך את צורת עשיית המצוה לאחרים, ונכשיל בכך ה' ירחם. כמה יש להיזהר מכל פעולה שאנו עושים שלא נכשיל בזה את הרבים ח"ו.

אם נרצה לזכות ביום הדין ל'בחרת בחיים' - נקבל על עצמנו לעשות את המצוות באופן של 'למען תחיה אתה וזרעך', לזכות את הרבים על ידי עשייתנו, ולא ח"ו להחטיא ולהכשיל את הרבים על ידי עשייתנו!

- מהי מהותה של הברית המיוחדת בין עם ישראל והקב"ה?
- כיצד אפשר ללמוד מוסר מן השמים והארץ, שאינם בעלי בחירה?
- במה נתייחד לימוד התורה משאר מצוות הנעשות לשמן?
- מהו סוד העמידה מול היצר?

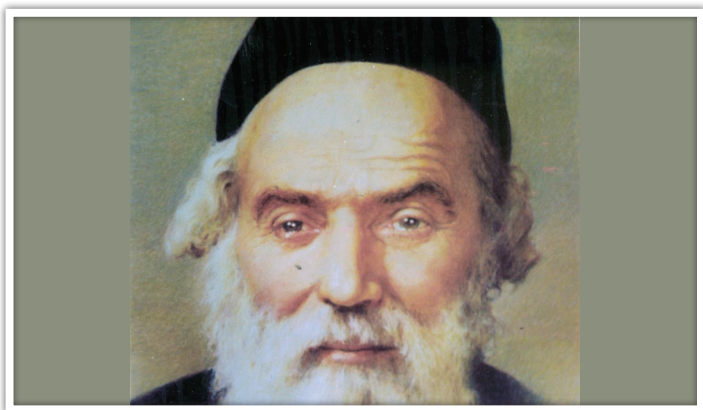
השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה והמועדים' לרכישה התקשרו 02-5609000

יום אחד עלתה מחשבה במוחו, לנסות את כוחו בעצמו בלימוד דף חדש באותה המסכת. כך עבר על הדף פעם, פעמיים, שלוש עם פירוש רש"י, עד שראה שיש בכוחו ללמוד בעצמו. כך המשיך בשקידה עצומה עד שנתפרסם לשקדן גדול...

התמודדותו של ה'חפץ חיים' כשהיה ילד יתום

הרב אהרן כהן שליט"א

"פי קרוב אליך הדבר... בפיו ובלבבך לעשותו" (ברבים ל, י"ד)

כתוב במדרש רבה (ח, ז): "אמרו לו: רבינו משה, הרי אתה אומר לנו 'לא בשמים היא ולא מעבר לים היא', והיכן היא? אמר להן: במקום קרוב היא - 'בפיך ובלבבך לעשותו', אינה רחוקה מכם, קרובה היא לכם". ההצלחה לסייעתא דשמיא היא בהישג יד של כל אחד, כמה עידוד רואים כאן לעמלי התורה ולעובדי ה'.

מסופר על ה'חפץ חיים' זיע"א, שהשבוע חל יום ההילולא שלו, שכשהיה ילד בגיל אחת עשרה נפטר אביו, והחל מאותו זמן חייו השתנו ונהיו מאד קשים.

באותו זמן גברה בוילנה יד ההשכלה, אשר פרשה את רשתה על בני הישיבות ללכדם במצודתה, ולהעבירם על תורתם ודתם. המשכילים שמו את עינם על ה'עילוי מזוטלה', כפי שכינו שם את הח"ח, בכל מיני דרכים ופעולות להסירו מדרכו אך כמובן ללא הצלחה.

באותו זמן היה משכיל ידוע, ששימש כמורה הראשי בבית המדרש לרבנים בוילנה, שנוסד בהשפעת המשכילים. הוא הגיע לעיתים קרובות לבית המדרש שבו למד ר' ישראל מאיר, וניסה להשפיע עליו שיעבור על דתו, אך ר' ישראל מאיר לא שת לדבריו ונשאר בתמימותו.

ה'חפץ חיים' היה מספר בהזדמנויות רבות על מאבקיו באותו זמן, והיה מזכיר את מאמר חז"ל ש"כ"מ מתאים לזמן זה של ערב ר"ה: "יש קונה עולמו בשעה אחת" - הכל תלוי בעצם ברגע אחד, וזה הרגע של ההחלטה האם דרכו פונה לכאן או לכאן...

פעם כבר עמד עליו אותו משכיל להסיחו ולהדיחו, עד שהח"ח נאלץ לברוח לעיירה הסמוכה, והמשיך בהתמדתו וביגיעתו בתורה. המאבק הזה חישל את הכרתו, והגביר את אמונתו המוצקה שליותה אותו כל ימי חייו, כמופיע בספר 'המאורות הגדולים'.

סיפר הח"ח פעמים רבות על התקופה שבה נתייתם מאביו. אמו ניסתה להשיג ולשכור לו מלמד, שילמד איתו את התורה אך לא היה לה כדי לשלם שכר מאומה בשל קשיי הפרנסה. החליט הנער ר' ישראל מאיר, שבליט ברירה הוא ישב וילמד לבדו ללא עזרה מאחר. ממשיך הח"ח לספר על עצמו, שהוא ידע רק חמישים דפי גמרא על בוריים, והיה חוזר עליהם בעצמו מאה ואחת פעמים. מאד רצה ללמוד דפים חדשים, רק לא היה לו מי שילמד איתו.

יום אחד עלתה מחשבה במוחו, לנסות את כוחו בעצמו בלימוד דף חדש באותה המסכת. כך עבר על הדף פעם, פעמיים, שלוש עם פירוש רש"י, עד שראה שיש בכוחו ללמוד בעצמו, כך המשיך בשקידה עצומה עד שנתפרסם לשקדן גדול.

בספר 'דרכיו, נימוקיו ושיחותיו של החפץ חיים', מובא בשם רבי מרדכי דוב שראה פעם את ה'חפץ חיים' נכנס בימים הנוראים לעליית בית כנסת כדי להתבודד. עמד רבי מרדכי דוב מאחורי הדלת, ושמע כיצד ה'חפץ חיים'

מצייר לעצמו, שנכנס לדין בפני בית דין של מעלה, ועומד לפניו והכרוז מכריז שיבואו כל זכויותיו לפניו.

וצייר כיצד הגיעו מחנות של מלאכי קודש, שנבראו מהתורה שלמד עד כה, ומן המצוות ששמר בכל ימי חייו, וכן מהזכויות שזכה בהתפשט חיבוריו בתוך כלל ישראל, ועל ידי כך זיכה את הרבים. כה רבות היו הזכויות, שבעצמו התפלא על רוב הספרים.

אחר כך צייר שמכריזים וקוראים לכל חובותיו, שיבואו להעיד עליו. גם מהן באו מחנות רבים, מהם כאלה שהעידו על חסרון בעשיית המצוה, האהבה והדביקות ועוד כהנה רבים. עד שהכריע בית הדין שהוא בכלל 'בינוני'. ואז חשב לעצמו שנכנס תחת הגדר של 'רב חסד מטה כלפי חסד'. אך מיד שמע שהשכינה שואלת מה הוא כעת, חי או נפטר? וענו לה 'חי הוא'. ותיכף נשמע קול: "עשה תשובה על עוונותיך מאחר שאתה עדיין בחיים!", והתחיל ה'חפץ חיים' להתייפח בבכי גדול...

אנו נמצאים בערב ר"ה הבעל"ט, ואולי כאן המקום המתאים להביא את המשל שאמר הח"ח, המובא בספר הצדיק ר' שלמה.

המשל הוא על מעשה אמיתי, שאירע בעת מלחמת העולם הראשונה, בבחור ישיבה שנתפס ע"י השוטרים. גזרו עליו עונש מוות. השוטרים כיוונו כנגדו מכונת ירייה, ובעוד הם מנסים לירות עליו, אירעה תקלה במכונת היריה, ובמשך רבע שעה ניסו לירות בו ולא הצליחו. בינתיים הצליח הבחור לברוח מהם ולהציל את נפשו, ומרוב הפחד שהיה לו באותו שעה, הלבינו כל שערותיו.

אמר על כך הח"ח, שסיפור זה הוא משל נפלא עד כמה צריך האדם לפחד מיום הדין, ולהמחיש לעצמו בחוש כיצד יהיה ירא וחרד, ביום בו יפרטו לפניו את כל מעשיו ומחשבותיו לפרטיהם.

לשליחת תגובות לכותב הטור, הר' אהרון כהן שליט"א
כתבו ל: cohen012@gmail.com

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל
שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

מתי אמירת 'י"ג מידות' בימי הסליחות, נחשבת כסתם תפילה ואין בה את מעלת ההבטחה שלא תשוב ריקם?

תפילת ותיקין עם הנץ החמה, או סליחות קודם התפילה - מה עדיף?

הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג שליט"א

השנה פ"א (אורחות הלכה' הערה 6) שעדיף לומר בבוקר אף לאחר הנץ החמה, מאשר לומר בחצות הלילה [מלבד היום הראשון של סליחות, שנהג הגרש"ז אויערבך לומר סליחות במוצאי שבת בחצות].

'בזעקתם בעוד ליל' או 'בזעקתם בלא ליל', 'קדמנוך תחילה' או 'קדמנוך תחילה' - איזה נוסח אומרים בסליחות של היום הראשון?

סליחות של הלילה הראשון, יש שהקפידו לאומרו בלילה קודם עלות השחר או בחצות הלילה, בגלל נוסח הסליחות שמוזכר בו כמה פעמים אמירתן בלילה, כן כתב ב'מטה אפרים' (סי"א) שכיון שאומרים בלשון הסליחות "בזעקתם בעוד ליל" וכן אומרים "וְרָצָה אֱמִירְתֶּם בְּעוֹמְדֵם בְּלֵילוֹת", לכן יש להקפיד לאומרו קודם עלות השחר בעוד לילה, וכן נהג הגרש"ז אויערבך כמובא למעלה.

אכן אם התחילו את הסליחות קודם עלות השחר, אף שממשיכים אחר עלות השחר, כתב ב'אלף למטה' (ס"ק יג) שאפשר לומר את הפזמון של 'בזעקתם בעוד ליל' כיון שעל כל פנים, זעקו בעוד לילה.

ובמקומות שאומרים סליחות ראשונות ביום, כתב ב'ערוך השלחן' (ס"ד) שידלגו תיבות אלו כדי שלא יראו כדוברי שקרים. וכן הורה הגר"ח קנייבסקי ('באר ישראל' להגרא"צ ישראלזון עמוד כד).

עוד נוסח הנאמר בסליחות של היום הראשון - "בְּמוֹצָאֵי מְנוּחָה קִדְמָנוּךְ תְּחִילָה", נדון בפוסקים, איך לאומרו כשאומרים הסליחות הראשונות ביום ולא בלילה. דעת הגר"ש אלישיב ('אשרי האיש' ח"ג פי"ג אות יח וראה ב'תורת המועדים' ס"ק ה אות ג שהביא בשם הגריש"א לא כך עיי"ש) שיש לשנות הנוסח מ"קדמנוך תחילה" ל"קדמנוך תחילה", כדי שלא יראה כשקר. מאידך, דעת הגר"ח קנייבסקי (שם) שאפשר לומר הנוסח "קדמנוך תחילה" אף כשאומרים סליחות ביום ראשון בבוקר, כיון שיום ראשון נחשב עדיין כמוצאי שבת.

המשכים לומר סליחות, מדוע צריך לברך ברכות התורה לפני אמירתן אף שאומרו דרך תחנונים?

המשכים לומר סליחות, פסק המשנה ברורה (סימן מו ס"ק כז, וראה סימן ו ס"ק יא מה שכתב) שאף שאומר הסליחות בדרך תחנונים, ואם כן, אין כאן כונה של אמירת הפסוקים לשם מצות תלמוד תורה, אפילו הכי יברך ברכות התורה קודם לכן.

ובטעם הדבר שפסק כן המשנה ברורה, אף שלהלכה נפסק (סימן ס' סעיף ד) שמצוות צריכות כוונה, ואם לא כיוון לשם המצוה לא יצא ידי חובה. נאמרו באחרונים כמה ביאורים:

יש המבארים על פי דבריו של האגלי טל' בהקדמתו לספרו, שהנאה בלימוד שיש לאדם הלומד, היא חלק ממצוות תלמוד תורה, והביא לכך כמה ראיות. והסיק להלכה בספרו 'אבני נזר' (או"ח סימן ס') שדבריו הקדמה ל'אגלי טל' נאמרו להלכה, ולכן מצוות תלמוד תורה אינה צריכה כוונה, כיון שבמצאות נהנה מהלימוד ומצוות של הנאה לא צריכות כוונה, כי גם אם לא יכוון הרי נהנה מהמצוה, וראה שהביא שם הוכחות לדבריו [וראה סי' תעה במוספים וביאורים ס"ק לד בביאור הסברא בזה], אמנם עיין במשנ"ב שם שנראה חולק בזה.

ב'דבר אברהם' (סימן טז' אות כט) כתב שמצוות צריכות כוונה דוקא במצוה שאינה קבועה תמיד כאכילת מצה ותקיעת שופר, שיש שמעשה זה הוא אינו מצוה ויש שהוא מעשה מצוה, שבה צריך כוונה לומר שמעשהו עכשיו הוא מעשה מצוה, אבל מצוות שזמנן תמידי כתלמוד תורה, ציצית ותפילין, בזה לא בעי כוונה להגדיר מעשה המצוה, כי תמיד כשעושה המצוה אנו אומרים המשך בעמוד 30 <<<

מתי אמירת 'י"ג מידות' בימי הסליחות, נחשבת כסתם תפילה ואין בה את מעלת ההבטחה שלא תשוב ריקם?

נוהגים בקהילות ישראל לומר בחודש אלול סליחות (סימן תקפא סעיף א). הנוהגים לפי הרמ"א מתחילים ביום הראשון שלפני ראש השנה, ואם ראש השנה ביום שני או שלישי, מתחילים ביום ראשון שבוע לפני כן.

זמן אמירת הסליחות, כתב השו"ע (שם) שהוא באשמורת הבוקר, וביאר המשנה ברורה (שם ס"ק א) שהטעם הוא, כיון שבסוף הלילה הקב"ה 'שט' בעולם הזה והוא עת רצון.

ואף שמשמעות דבריו שזמן אמירת הסליחות הוא בסוף הלילה, כבר מבואר ב'מטה אפרים' (סי"א) שברוב המקומות מאחרים את אמירת הסליחות עד תחילת עלות השחר, ו'ערוך השלחן' כתב (ס"ד) שעכשיו נהגו הרבה קהילות שאומרים סליחות אף כשכבר היום גדול, ו'אלף המגן' (על המטה אפרים ס"ק כד) משמע שאם לא יכול לומר סליחות בעלות השחר, יכול לומר סליחות כל היום כיון שימים אלו ימי רצון.

נוהגים היום בהרבה מקומות שאומרים סליחות משעת חצות הלילה, וכתב על כך בשו"ת 'אגרות משה' (או"ח ח"ב סימן קה) שכבר נהגו כן הרבה שנים, עוד מדורות קודמים, שהיו מקומות שאמרו סליחות בחצות הלילה.

אבל לומר סליחות קודם חצות הלילה, כבר כתב המשנ"ב (סימן תקס"ה ס"ק יב) לענין הלכות תענית, שאין לומר שום סליחות ולא י"ג מידות בשום אופן קודם חצות, מלבד יום הכיפורים.

לומר את הפסוקים שקודם הסליחות - 'אשרי' ו'לך ה' הצדקה' ו'שומע תפילה', קודם חצות, ואת הי"ג מידות להתחיל בחצות, דעת הגרש"ז אויערבך ('הליכות שלמה' ראש השנה פ"א דבר הלכה אות ד) שיותר אף לכתחילה. מאידך דעת הגר"ש אלישיב ('אשרי האיש' ח"ג פי"ג אות ז) שאין להתחיל אפילו 'אשרי' קודם חצות, כדי שיאמרו בעת רצון.

ובשעת דחק גדול, כגון בשעת חירום או במקומות שמפחדים ללכת בשעה מאוחרת ברחוב, ואם לא יאמרו סליחות קודם חצות תתבטל אמירת הסליחות בציבור, ולא תהיה לציבור שום התעוררות תשובה, כתב בשו"ת 'אגרות משה' (שם) שיש להתיר הדבר בגדר הוראת שעה, שאין בכך איסור, אלא שאמירת הי"ג מידות לא תועיל כהבטחה שלא ישובו ריקם, אלא כסתם תפילה. אך יפרסמו שזו הוראת שעה ואין ללמוד מכך היתר לשאר שנים, והוסיף שעדיף במקרה כזה לכוון לומר הסליחות בסוף השליש הראשון של הלילה, שאז מבואר בשו"ע (סימן א ס"ב) שטוב להתחנן בשעות שהמשמרות משתנות.

תפילת ותיקין עם הנץ החמה, או סליחות קודם התפילה - מה עדיף?

ציבור שבימי הסליחות השכימו קודם הנץ לומר סליחות ולהתפלל, ומקצת מן הציבור התאחר, וכעת עומדת בפניהם האפשרות או לומר הסליחות ולאחר מכן להתפלל שלא כוונת ותיקין או לומר קריאת שמע ולהתפלל עם הנץ החמה ולאחר מכן לומר הסליחות:

שאלה זו נשאל הגר"ח קנייבסקי, וענה ('תורת המועדים' ס"ק ה) שעדיף שיתפללו כוונת ותיקין עם הנץ החמה, ויאמרו הסליחות לאחר התפילה, שמעלת אמירת קריאת שמע ותפילה בנץ היא יותר גדולה ממעלת אמירת הסליחות קודם הנץ החמה.

ואדם שיש לו אפשרות לומר סליחות או לאחר הנץ החמה או בחצות הלילה, כתב הגר"ח קנייבסקי ('אשרי ישראל' פמ"ה הערה יב) שיש לומר סליחות לאחר חצות, מאשר לאחר הנץ החמה. מאידך דעת הגר"ש אלישיב (חוברת גלאט שנת תשס"ה עמוד 151) וכן הגרש"ז אויערבך ('הליכות שלמה' ראש

מדוע נוהגים שהחזן מסלסל במילת 'המלך' בתפילת שחרית? והאם יש לעמוד בשעת פתיחת ארון הקודש באמירת הפזמונים?

המנהגים והטעמים בתפילת שחרית של ראש השנה

שאינן לומר לפי שהוא כמאריך הברכה ומוסיף, והרי אמרו 'מקום שאמרו לקצר אינו רשאי להאריך' ו'כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים אינו אלא טועה', ועוד שהוא סיבה להפסיק בדברים בטלים כשהש"ץ אומר את הפיוט. ויש שאומרים רק הפזמונים של חזרת הש"ץ, והטעם: לפי שהפסק בחזרת הש"ץ פחות חמור מהפסק בק"ש (שו"ע הרב סה).

פסוקי ראש חודש

אין מזכירים פסוקי מוסף ראש חודש (שו"ע תקצא ב). והטעם: כדי שלא יאמרו יום ב' דר"ה עיקר כמו בשאר ראש חודש, ועוד, שלא לתת לו מעלה מצד שהוא ראש חודש, שהרי יש לו עוד מעלה אחר שהוא ראש השנה (משנ"ב תקצא ס"ק ג).

וראש חודש נכלל במה שאומרים זכרון, דנאמר גם על ראש חודש וכתוב בתהלים (פ"א, ד'): "ביום הכסה" זהו ראש השנה, שהחודש מתכסה בו, שאין מזכירים פסוקי קרבנות ר"ח בתפילת המוספים (משנ"ב שם ס"ק ג ביאור רבינו משולם).

חזרת הש"ץ

פותחים ארון הקודש, והחזן מתחיל חזרת הש"ץ בניגון המקובל ופותח החזן בברכת 'אבות' עד 'באהבה'.

פתיחת ארון הקודש באמירת הפזמונים

הטעם שפותחים את ארון הקודש באמירת הפזמונים, כדי לעורר רחמים עלינו בשמים, ושיפתחו לנו שערי שמים לתפילתנו ואנו עושים בתחנונים ומרמזים בעליונים (אלף המגן תקצב, א).

טעם אחר: כנגד כניסת כהן גדול לקודש הקודשים, לפי שבארון הקודש נמצא ס"ת ובקודש הקודשים היה ארון עם לוחות הברית, וזאת כדי להגדיל הכוונה ולהקדישה קדושה יתירה (לבוש קלג).

עמידה בשעת פתיחת ארון הקודש באמירת הפזמונים

ישיבה: מעיקר הדין אין חיוב לעמוד כשארון הקודש פתוח, לפי שארון הקודש מוגבה ל' טפחים והווי רשות בפני עצמה (רמ"א יור"ד רמב יח, ט"ז ג).

עמידה: אמנם רבים נהגו לעמוד, והטעם: שדרך כבוד לעשות כן, ובפרט היושבים סמוך לארון הקודש שרואים את הספר (ט"ז יור"ד רמב ג).

אם יכול לעמוד או בחזרת הש"ץ או בשעה שארון הקודש פתוח, יעמוד בחזרת הש"ץ לפי שיש לזה יותר מקור (הגרנ"ק חוט השני תקצו כז).

פרשת העקידה

אף לנוהגים שאין לאומרה ביו"ט, יש לאומרו בר"ה ויו"כ (מנהג קארמנא אות תז).

והטעם: משום שעיקר הטעם שאין אומרים ביו"ט כתב האר"י (סידור האר"י), לפי שאין לעורר דין ביו"ט. אך ר"ה שונה לפי שהוא יום דין, שאז הקב"ה יושב על כסא דין. ועוד, כדי לעורר זכות העקידה. ויש לומר ה"יהי רצון" ו"ריבנו של עולם" שלאחריה (דרכי חיים ושלום).

אין אומרים "מזמור לתודה"

והטעם: כשאר שבת ויו"ט שאין אומרים מזמור זה (משנ"ב נא ס"ק כה). והטעם: משום שאין תודה קרבה ביו"ט (טור נא).

בני ספרד: בני ספרד נהגו לאומרו בר"ה, והטעם: מפני שנזכר בו "הריעו לה' כל הארץ", ונאמר שם עוד: "דעו כי ה' הוא האלוקים", ובאלו ימים הנוראים עלינו לדעת, כי ה' הוא האלוקים שופט כל הארץ יעשה משפט (סידור הגאונים מערכת התפלה שער ז פרק ט יב).

נוהגים שהחזן מסלסל במילת 'המלך' בתפילת שחרית

והטעם: לפי שהעולם נברא באות ה' שפתוחה בתחתית האות, לומר שכל מי שרוצה לצאת לתרבות רעה יכול לצאת החוצה, ופתוחה גם למעלה, שכל שכן כל מי שרוצה לחזור בתשובה - יש לו פתח חזרה.

טעם אחר: להדגיש את רעיון מלכות ה' המובע בתפילה בעיקר בראש השנה (מטעמים דמ"ט).

נוהגים שהחזן בשחרית פותח בתיבת 'המלך' בקול נעים במקומו, ואחר כך ממשיך במקום של החזן.

הטעם: כדי לרמוז שהוא מקבל עליו עול מלכות שמים, לפני שהוא ניגש לתיבה להיות שליח ציבור (זיו המנהגים עמ' קנו).

הטעם שאומרים "המלך יושב" בלי ה'

לפי ש'יושב' פירושו שעכשיו יושב על כסא דין, אבל 'היושב' בה' - הכוונה הרגיל לשבת, אע"פ שעכשיו אינו יושב (לבוש תקפד, מטה אפרים תקפד ס"ק ט).

נוסח ספרד אומרים ר"ת יצחק - בפי ישרים, צדיקים, חסידים קדושים, ורבקה - תתרום תתברך תקדש תהלל, והטעם: כדי להזכיר זכות עקידת יצחק (לבוש תקפד), וזכות רבקה אימנו.

בדיני

כשמזמר הש"ץ עד 'במקהלות' יאמר גם הקהל עמו, ולא כטועים שחושבים שיוצאים ידי חובה באמירת הש"ץ (לוח א"י).

מזמור "ממעמקים"

יש שאומרים מזמור "ממעמקים" אחרי "ישתבח" (משנ"ב נד ס"ק ד), והטעם: כי בכל יום מאלו העשרה ימים, מתעורר אחד מעשרה העמקים הנזכרים בספר היצירה (האר"י פרי עץ חיים שער תפילות ר"ה עין שם).

ויש נוהגים כהגר"א ואין אומרים מזמור זה: לפי שהמג"א שמביא דין זה מסיים: 'וצ"ע, וכוונתו דקשה לו, איך אפשר להפסיק בין 'שתבח' ליוצר? והרי נפסק בשו"ע (או"ח נד) שהמספר בין ישתבח ליוצר - עברה היא, וחזור מעורכי המלחמה, ולכן הנוהגים כדעת הגר"א אין אומרים מזמור זה. ויש שנהגו לאומרו אחרי חזרת הש"ץ.

הטעם לנוהגים לומר מזמור זה: שלא חוששים להפסק, משום שלא אסרו להפסיק אלא במילי דעלמא, אבל דברי שבח מעין המאורע - מותר (נודע ביהודה בשם המהרש"ל).

פזמונים ב'יוצר'

יש שנהגו לומר פזמונים ב'יוצר' והטעם שאין אנו אומרים זאת, לפי שהפיוטים שאינם מעין הברכה הווי הפסק. והפיוטים שמענין הברכה, הטעם

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב יהודה לב שליט"א
כתבו ל: lev17382@gmail.com

השכל הסתיים, הוא עדיין היה תחת רושם השופר והודה שזה עשה אצלו משהו בלב.

”כדי להגביר את מידת ההתעניינות והתהודה סביב השופר והתקיעות, נוהגים האברכים להניח את השופר משך כל היום במקום שהחזן עומד. בית כנסת מסודר אין, אבל יש שולחן שהניחו למטרה, ועליו ניצב השופר מול העיניים, בכדי למשוך את הילדים להתבונן ולשאול. עם הזמן הוא אכן הופך לנושא השיחה העיקרי ומרכז את כולם. בנוסף הם מביאים אוסף שופרות לילדים, שיוכלו להתנסות בתקיעות ולחוות את החוויה. בשנים האחרונות הנהיגו תקיעות גם בזמן תשליך, זאת לאחר שראו כי תושבים רבים מחמיצים את מועד התקיעות הרגיל ולא מגיעים, לפיכך נתנו להם ליהנות מהאופציה הזו. זה התחיל כאשר אחד הקיבוצניקים, שהגיע בעלייה השנייה ממרוקו, ונחשב ל’דתי של הקיבוץ’ כמעט על תקן ’רב’, לא הגיע לתקיעות כאשר לא חש בטוב. בתקיעות המאוחרות בשעה ארבע הוא התבייש להגיע, שכן מה יגידו כשה’רב’ נעדר מתקיעות ראשונות. כאשר עלה הרעיון להעניק לו את האופציה של תקיעות בתשליך הוא נענה, ומאז הפכו את הזמן הזה לרשמי. רבים מנצלים הזדמנות אחת לתקיעות ולתשליך בו זמנית.”

(מתוך מוסף שבת קודש ראש השנה תשע"ב)

תשתית רוחנית ויהודית עמוקה, מתוגברת בימים הנוראים באמצעות משפחות אברכים נוספות, הדואגות למנין מסודר ומרשים לכל זמני התפילות. אחרי מספר טעימות כאלו, התבקש הרב רייך לנצל את כישוריו הטבעיים לתקיעה בשופר, ולהשקיע עצמו בלימוד ההלכות ובהכשרתו לתפקיד. כך הפך לבעל תוקע של הקיבוצניקים, של אנשים מנותקים לחלוטין מכל זיקה לדת וסממניה, שמגלים להיטות אדירה לשמוע וללמוד, ושמגיבים היטב לחווית התקיעה המשפיעה. את חווייתו מאותם ימים הוא מתאר: ”הייתי בשנים האחרונות בקיבוצים בגליל התחתון, כשקיבוץ ’בית קשת’ היה הראשון. תמיד ראיתי איך החוויה הזו מאפשרת לכל אחד להתחבר אליה, כיון שהיא חוויה של כל אדם עם עצמו. היה מעניין לראות שרוב התושבים מודעים לתקיעה שביום כיפור, ובדרך כלל לא שמעו שיש גם תקיעות בראש השנה. ”אני זוכר במיוחד את עוצמת ההתרגשות, כאשר שהינו בקיבוץ ’משגב עם’ ביוכ”פ, אחר מלחמת לבנון השנייה. אחרי התקיעה במוצאי יו”כ”פ, התיישבנו ואכלנו ושוחחנו עם התושבים. חלף זמן רב מהתקיעה, כשראיתי יהודי מתהלך כסהרורי ולא מוצא מנוח. הוא היה נתון בסערה גדולה, וכשבררתי את סיבת הדבר, הוא סיפר לי שהוא עדיין חש צמרמורת מהשופר. התקיעה הקודמת ששמע היתה במלחמת תשכ”ז, כאשר היה מהראשונים שנכנסו להר הבית. היא הזכירה לו את הרגעים הללו ומשהו זע בקרבו. שעה אחרי

הקשר המזערי הזה.”
 ”חששתי מאד להגיע. היה לי ספק על המוהל, האם יודע הוא בכלל את מלאכתו? ואם הוא בכלל דתי? שנית, היה כמעט ברור שהמאכלים שיוגשו בסעודה יהיו טריפה. גם הצניעות רחוקה למדי. מכל בחינה שהיא, לא היה לי נח להיות שם. אבל הרבנית הפצירה מאד. טענה חזקה היתה בפיה: ’אל תיסע בשביל האבא, עשה זאת בשביל התינוק שלא חטא, ובעת שאתה מחזיקו, התפלל נא שיגדל כיהודי הגון וכשר!’.”
 ”שמעתי לקולה ונסעתי לשם. וכשהיית בזרועותיי נשאתי תפילה מעומקי הלב, שתגדל להיות יהודי כשר וירא שמיים! מאז התייתי לעצמי פעמים רבות, האם קבל הבורא תפילתי? והנה זוכה אני לראות כי התפילה שנשאה אז, פרותיה הגיעו עשרים ושמונה שנים מאוחר יותר...”
 (מתוך הספר ’להאיר’ על זמירות שבת)

שאלות קצרות הבהירו, שאכן, הם קרובי משפחה.
 שאל הרבי את ר’ משה דוד: ”אמר נא לי, היתה לך דודה בשם ’מרתה’?.”
 התשובה היתה חיובית. ”אם כך”, אמר האדמו”ר, ”נדמה לי שהייתי סנדק אצל בנה”. השתומם משה דוד: ”אבל הרי לאותה מרתה אין בנים, רק שתי בנות!.”
 הרבי הופתע. הוא זכר היטב שנסע לברונקס לשם סנדקאות. אז אם לא אצל אותה מרתה אצל מי זה היה?
 כאן נכנסת הרבנית ומעירה: ”אמור לי משה דוד, האם לא נולדת בברונקס?”
 הוא מאשר שכן. ”אם כך הברית היתה שלך, אני זוכרת זאת היטב!”
 כעת נזכר הרבי: ”אכן היתה זו הברית שלך! ימים אחדים לפני הברית צלצל אלי אביך, ובקשני להיות סנדק בברית. הקשר שלי איתו כבר נותק לחלוטין, בעקבות ירדתו הרוחנית שהובילה לנשואיו עם אמך, שהיתה רחוקה מאד מיהדות. בחתונתו לא השתתף איש ממשפחתנו. וכשנולדת ניסה ליצור את

אליו לחדש אהבה כקדם!
ההכנה הטובה לראש השנה!
 הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ”ל - ראש ישיבת מיר, פגש פעם בערב ראש השנה את אחד מתלמידיו ששימש כראש כולל. ראש הישיבה פנה אליו ושאל: ’אמר לי מר, במה את מתכוונן לקראת ראש השנה?’
 נענה ראש הכולל במבוכה מה: ’מתחזק... לומד... מתפלל...!’
 ’יפה מאוד’, השיבו רבו, ’ובכל זאת, במה אתה מתחזק ביותר? במה אתה מתכוונן בעיקר?’
 חייך ראש הכולל במבוכה, והבין כי רבו רוצה להשיב לו. ואז השיבו רבי חיים שמואלביץ: ’נראה לי, כי ההכנה הטובה ביותר לראש השנה, היא לעמוד לעזרת רעייתך. הרי ראש השנה חל בשנה זו בימי חמישי וששי, ובוודאי רעייתך נחפזת ולחוצה לערוך סעודות מכובדות לשלושת הימים - שני ימי החג והשבת שאחריהן...’
 על כן, עצתי לך להתכוון כראוי לראש השנה, היא לעמוד לימינה, להיות לה לעזר. צא ובדוק במה אתה יכול לסייע לה, אולי תוציא את הילדים לטיול קצר... תנסה לעזור לבני ביתך להכין את החג, תעמוד להם לסייע. זו ההכנה הטובה ביותר לראש השנה!’
 הסיפור, המופיע בספר ’האמנתי ואדברתי’, מלמד אותנו: גם השנה ראש השנה יחול בערב שבת. ברוב בתי ישראל כרוכה הכנת החג והשבת בטיחה רבה ועבודה מאומצת, וגם אחר כך - במהלך החג - יש לא מעט עבודה. הבה נזכור כי חסד הוא הכנה טובה ליום הדין, נרבה בעשיית חסד גם בתוך הבית פנימה, למען נזכה להתכוון כראוי ליום הגדול ולהתברך בו בשנה טובה ומבורכת!
 (מתוך הספר ’פניני פרשת השבוע’, הרב קובלסקי)

החליפו מבטים. לא! אין כאן איש שכבר אמר סליחות!
 לפתע הרהר האורח: ’אולי הכוונה אליי? הרי אמרתי כמה פסוקים ראשונים...’, וכשראה כי הרבי מוסיף להתעכב, ניגש אליו ולחש: ’אני כבר התחלתי, אמרתי רק כמה פסוקים ראשונים...’
 ’אכן נודע הדבר!’ - אמר הרבי, ’עכשיו הבנתי הכל... אין לנו מניין של אנשים שלא אמרו סליחות!’
 ’אין מניין?!’ - תמיהו כולם לעומתו. ’הרי ניצבים כאן עשרה יהודים שלא אמרו סליחות!’
 וכאן חשף הרבי סוד טמיר: ’אכן נמצאים כאן עשרה יהודים, אך אחד מהם כבר התחיל לומר סליחות, והוא כבר מוצב במקום אחר לחלוטין, שונה מכל חברי המניין. כי כשיהודי רק מתחיל באמירת הסליחות, ולו אם אמר כמה פסוקים בודדים - הרי הוא כבר מרוצה לה’ ומפויס עמו שבעתים, הוא לא נמצא איתנו באותו מצב!’
 מדהים, כמה גדולה היכולת של פסוקים אחדים מתוך הסליחות, לאן הם מובילים אותנו. הצדיק, בחושי הרוחניים החדים, חש בכך, הרגיש כי יש כאן מישהו שכבר שקפץ מדרגה, שהתקדם צעד לקראת אביו שבשמים, הודות לכמה פסוקים בלבד שאמר!
 מסיפור זה, המופיע בקונטרס ’לב שומע’, מתברר שבימים אלו, כל פסיעה, כל התקדמות, כל רצון, כל פסוק, כל תפילה - הם מקפצות רבות עוצמה, והם המפעילים מנועי התקרבות אמיתית וכנה לאבא שבשמים. הבה ננצל את ימי הסליחות, הבה נעריך אותם כראוי. אלו ימי הזדמנות בהם כל פעולה קטנה, כל מעשה טוב, כל תפילה - הם שינוי דרמטי, משדרגים את מעמד האדם וקירבתו לאלוקיו שבעתים!
 הבה נעריך את המתנה היקרה הזו, את מתנת הסליחות. הבה נתרכז בכוונה בכל מילה בהן, הבה נאמץ את התפילות והפיוטים, נשקיע בהם מחשבה וכוונה, נאמרם בהתלהבות ובדבקות. כי כל שורה, כל פסוק וכל מילה - הם התקרבות רבה והתרפקות עזה על אבא שבשמים, בשובנו

שליחת תגובות לכותב הטור הרב קובלסקי שליט”א
 כתבו לו: 6182918@gmail.com

כל אות בספר תורה תפילין ומזוזות שאין גויל מוקף לה מארבע רוחותיה פסולה - כלומר שאין קלף מסביב כל האות

דין מוקף גויל

מבואר בגמרא מסכת מנחות (דף כט.) שכל אות בספר תורה תפילין ומזוזות שאין גויל מוקף לה מארבע רוחותיה פסולה, כלומר שאין קלף מסביב כל האות. ויש לבאר דעות הפוסקים בדין מוקף גויל, האם הפסול הוא רק בנגיעה שבין אות לאות וע"ז אין גויל מקיפה, או שגם כשיש חור בקלף סמוך לאות יוצא שבמקום הנקב אין האות מוקפת גויל, כמו כן האם דוקא בשעת כתיבה יש פסול מוקף גויל, או גם כשארענגיעה או נקב לאחר הכתיבה גם אז פוסל מוקף גויל.

נראה בעזה"ש"ת לבאר בתמצית דעות הראשונים והפוסקים, והכרעת המשנה ברורה בזה.

אות שנפסקה בנקב

הנה בגמרא אחרי הדין שאות שאינה מוקפת גויל פסולה, מבואר שאם נפסקה רגל ימין של האות ה"י בנקב, אם נשתייר כשיעור אות קטנה כשר, ואם אות ו"ו נפסקה בנקב צריך להראות לתינוק אם יקראנה ו"ו או שנראית כמו יו"ד.

שתי תירוצי הבית יוסף

והקשה הבית יוסף (סימן ל"ב) איך ניתן להכשיר אותיות שנפסקו והלא אינם מוקפות גויל, ותירץ בזה שני תירוצים:

א. פסול מוקף גויל דוקא כשנדבקה באות אחרת אבל אם יש נקב בצדה כשרה, ודקדק כן מדברי רש"י שפי' על פסול מוקף גויל שמדובקת באות אחרת, ובדברי הגמרא בויל שנפסקה פירש שאירע הויל במקום נקב משמע אף שהיה בשעת כתיבה כשר, כיון שזה ע"י נקב ולא בנגיעה.

ב. שגם נקב פוסל, אבל דוקא בשעת כתיבה, אך אם נעשה נקב לאחר כתיבה כשר, חילוק זה מבואר ברמב"ם פ"א מתפילין ה"כ.

ג. לפי"ז יוצא שנגיעה בשעת כתיבה ודאי פוסלת, ונקב לאחר כתיבה בודאי אינו פוסל, אכן אם היה נקב בשעת כתיבה לפי הת"י הראשון }שזה דעת רש"י} כשר, ולת"י הב' פסול.

נחלקו האחרונים בנגיעה לאחר כתיבה האם לת"י השני יהיה כשר, ורק לתירוצי הראשון פסול, או שמא גם התירוצי השני מחמיר בנגיעה לאחר כתיבה, ובא לרבות שגם נקב פוסל אם הוא בשעת כתיבה.

דעת הנוב"י (יו"ד ח"א סי' ע"ה) שנגיעה לאחר כתיבה תלוי בשתי התירוצים, ולת"י הב' הכל תלוי בשעת כתיבה או אחר כתיבה ואין חילוק בין נגיעה לנקב, יוצא שלפי ת"י ראשון יש קולא בנקב בשעת כתיבה וחומרא בנגיעה לאחר כתיבה, ולת"י ב' יש חומרא בנקב בשעת כתיבה, וקולא בנגיעה לאחר כתיבה, וכן דעת הדרך חיים. ולהלכה סובר בדעת השו"ע שהחמיר בשתי התירוצים.

אך הגרעק"א בהגהותיו כתב בשם ספר דבר משה שנגיעה לאחר כתיבה פסול בתורת ודאי גם לפי התירוצי השני, והבאור הלכה (סי' ל"ב סעיף ט"ז) הביא מחלוקת זו, וכתב שיש בזה נ"מ אם נמצא נגיעה לאחר כתיבה בשעת קריאת התורה, שהכלל בזה שאם יש פסול ודאי מוציאים ספר תורה אחר, אך אם זה רק ספק לא מוציאים ספר תורה אחר.

והכרעי המשנ"ב להקל כהנוב"י ודרך החיים לדונו כספק ולא להוציא ספר תורה אחר.

נגיעה ונקב שנעשו לאחר כתיבה

דן מורי ורבי הגרמ"ש קליין שליט"א בספח שאלת משה שערי הכתב (שיעור ח' סוף פרק א') באופן שקרה גם נגיעה וגם נקב לאחר כתיבה, וגרר את הנגיעה, האם צריך גם לגרור מהאות ליד הנקב כדי שיהיה מוקף גויל, או שכיון שהנקב נעשה לאחר כתיבה אינו צריך לגרור.

וביאר מו"ר שהדבר תלוי בדעות הפוסקים שהזכרנו, שלהנוב"י וסיעתו שפי' שתירוצי שני מקל בנגיעה אחר כתיבה, א"כ אחר שגרר את הנגיעה כדי לחוש לת"י ראשון, אינו צריך לגרור מעובי האות ליד הנקב, כיון שלפי שתי התירוצים זה כשר, אכן לדעת הדבר משה שגם לתירוצי השני פוסלת נגיעה יוצא שבשלב שהיה נגיעה היה פסול בודאי ורק כשגרר חוזר להכשרו ותקונו יוצא שהנקב שהיה בשעת הדבוק נחשב נקב בשעת כתיבה, שעדיין לא נשלמה הכתיבה.

ולהלכה מכריע לכתחלה לגרור סביב הנקב לחוש לדעת הדבר משה, אך אם אי אפשר לגרור או שמדובר בשמות הקודש שאסור למוחקם, לא יגרור סביב הנקב רק את הנגיעה.

דעת המשנה ברורה בנקב לאחר כתיבה

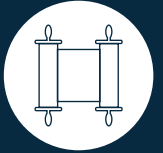
מתוך הדברים יוצא שנקב לאחר כתיבה כשר בודאי, אכן המשנה ברורה בקצור הלכות מוקף גויל בסוף המשנת סופרים, כתב שלכתחלה צריך לגרור סביב הנקב, ורק בדיעבד כשר כשלא גרר, ונבאר מקור הדברים, שבשו"ע (סי' ל"ב סט"ו) דן אם נקב בתוך האות ג"כ פוסל או רק מחוץ לאות וכתב שאם לאחר שנכתב ניקב תוך האות כשר והירושלמי מחמיר, והקשו כל האחרונים הרי נקב לאחר כתיבה אינו פוסל אפילו מחוץ לאות, ותירץ המשנ"ב שם בשם הפרי מגדים שיש דין בנקב אחר כתיבה לגרור לכתחלה, אך אם תוך האות אינו פוסל במוקף גויל אין צריך לגרור אפילו לכתחלה, ומכח פירוש זה הוציא המשנ"ב שגם נקב אחר כתיבה לכתחלה יש לגרור.

ויעוי' בספר שאלת משה עוד דרכים בדעת השו"ע וחילוקי דינים ביניהם. ושם הביא שדעת הבית אפרים בדעת המאירי להחמיר בנקב לאחר כתיבה, לכן לכתחלה יש להחמיר.

תגובות ניתן לשלוח לפקס 15389791445

עצם מציאת התורה שבזה. וראה במשנה ברורה סימן מז ס"ק יד בביה"ל ד"ה נשים, שלא הביא תרוץ זה אלא תירוצים אחרים, וראה בביאורים ומוספים שם הערה 33.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג, כתבו ל:
bdirshu@neto.net.il

מדוע אסור לערוך הגרלה בשבת? האם מותר לערב 'מיונז' בסלט חסה בשבת? האם מותר לקלף גזר בשבת?

מלאכות שונות הקשורות בהכנת מאכלים

- מותר לערב שמן, חומץ או 'מיונז' בעלי חסה שאינם קצוצים דק דק, או בתפוחי אדמה החתוכים לחתיכות גדולות; ואין בכך איסור לישא, כיון שאינם נעשים כ'עיסה' אחת.
- מנהג רבים מישראל לאכול בשבת בבוקר 'סלט ביצים ובצל', העשוי מביצה מפוררת, בצל קצוץ ושמן. ויש שנהגו שלא להכין סלט זה בשבת, מחשש לאיסור לישא.
- חכמינו ז"ל גזרו שלא יעשה אדם בשבת מעשה לצורך רפואה, מחשש שמא ישל בעת הכנת הרפואה בשחיקת סממנין ויעבור על מלאכת 'טוחן'; ובכלל גזירה זו - איסור נטילת תרופות.
- מעיקר הדין, אין איסור 'מְמַרְח' במאכלים, ומותר להחליק פני מאכל; אך רצוי להחמיר בדבר, כיון שיתכן שהדבר אסור מדרבנן.
- ריסוק פירות וירקות אסור בשבת, משום מלאכת 'הטוחן'. אולם, פרי או ירק שהתרככו מאוד על ידי בישול או אפייה, מותר לרסקם, כיון שהם נחשבים כטחונים ועומדים.
- פירות וירקות שבדרך כלל אין קליפתם נאכלת, כגון גזר, וכן ביצים מבושלות - אסור לקלפם; אולם, בסמוך לאכילה מותר לקלפם, ואף באמצעות סכין.

'הולדת' ריח בשבת

- אסור להניח או להתיז בשבת בושם וכיוצא בו על גבי בגד על מנת ליתן בו ריח. איסור זה הוא מדרבנן, וטעמו משום ש'מוליד' ריח בבגד, והמוליד דבר חדש דומה לעושה מלאכה.
- המשתמש בתרכיז מי פה שמוהלים אותו במים, צריך למהול את טיפות מי הפה במים לפני שבת, כיון שאסור להוליד ריח במים. ובדיעבד - יש שמתיר למהול את הטיפות במים בשבת.

הלכות שבת שונות

- אחת מל"ט מלאכות האסורות בשבת, היא מלאכת 'מְעַמֵּר', שהיא איסוף התבואה לאחר קצירתה וקשירתה לחבילות חבילות, המכונות 'עֵמְרִים'.
- אחת מל"ט מלאכות שבת, היא מלאכת 'מחתך', שפירושה - חיתוך לפי מידה מסוימת, שהחותך מקפיד עליה; ואין איסור מחתך בחיתוך מאכל.
- חפצי מוקצה אסורים בטלטול בלבד, אבל הנגיעה בהם מותרת. ויש אומרים שלצורך המוקצה עצמו אסור אף לנגוע בו, אך יש מתירים, וכן הלכה.

עריכת הגרלות בשבת ובימות החול

- אסור לערוך הגרלה בשבת על כסף או חפץ, כיון שהיא דומה למקח וממכר. ובהגרלה לחלוקת חפצים, יש טעם נוסף לאיסור - שמא יבואו המשתתפים לידי מדידה ושקילה.
- מותר לערוך הגרלה על עלייה לתורה, וכדומה, כיון שהעולה בגורל אינו זוכה בחפץ כלשהו, ולא בכסף; אך אין לערוך הגרלה זו בצורה של הגרלה רגילה.
- מְשַׁחֲקֵי מִזֵּל והימור, אסורים מדרבנן. משחקים אלו מכונים בפי חכמינו ז"ל 'קוביא' - פְּשֵׁם פיסת העץ או האבן שנהגו לשחק באמצעותן משחקי מזל שונים.
- דבר איסור 'שיש לו מתירין', דהיינו, איסור שיבוא זמן ויהיה מותר מאליו, או שניתן להתירו על ידי פעולה מסוימת - אינו בְּטֵל בתערובת, וכן לא חל עליו הכלל 'ספק דרבנן להקל'.

באשמורת בוקר יום השישי כ"ז אלול

בסיומו של שבוע החיזוק נתאסף כאיש אחד בלב אחד
יחד שבטי ישראל בראשי עם קודש

לתפילת רבים

למרגלות הכותל המערבי לשפוך שיח
ולהתחנן על צרת הכלל והפרט

לפני התיבה יעברו שלוחי קהל אלפי ישראל הגה"ג מוהר"ר

רבי **ראובן אלבז** שליט"א

רבי **שמואל אליעזר שטרן** שליט"א

רבי **שמעון גלאי** שליט"א

רבי **אליהו אבא שאול** שליט"א

סדר התפילה: סליחות - תפילת שחרית כוותיקן - בשעה: 5:45 - תפילת רבים
- אפשרות לסליחות גם לאחר התפילה.

• כיבוד קל באוטובוסים לאחר התפילה

שבוע החיזוק ללימוד 'הדף היומי בהלכה' ושמירת הלשון

לרגל הילולת מרנא 'החפץ חיים' זיע"א

הסעות חינם בהרשמה מראש:

אשדוד: 054-8526943 אלעד, פ"ת, גני הדר: 058-4484540 ביתר: 052-7125461 בני ברק: 054-8506922 050-4188922

בית שמש: 02-6277924 050-4130788 052-7617776 דרום: 052-7686891 ירושלים: 050-4147774 מודיעין עילית: 052-7613450